Poštnina plačana v gotovini.

Leto XX., št. 20

Ljubljana, torek 24. januarja 1939

Cena 2 Din

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 5 — Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Grajski trg 7, Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2, — Telefon št. 190.
Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljubljana št. 11.842, Praga číslo 78.180 Wien št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno Din 25.—
Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon 3122, 3123, 3124 3125, 3126 Maribor, Grajski trg št. 7. telefon št. 2455, Celje, Strossmayerjeva ulica štev. 1, telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo

Arabski svet

Bližnji orient je že od nekdaj pomenil za Evropo ono področje, odkoder so ji prihajale domala samo vznemirljive vesti. Tudi v zadnji dobi je tamkaj zopet prav nemirno, a ta nemir ima poseben značaj in izvira iz stanja in razmerij, ki jih predvojna doba ni poznala. Arabski svet bi mogli na kratko označevati kot vzrok in nositelja tega nemira, zakaj v njem tičijo klice novih napetosti in iz njega in njegovih problemov ter neuravnovešenih in neurejenih teženj izvirajo konflikti sodobnosti. Njihovo ognjišče je sedaj v Siriji, sedaj v Iraku, pa se spet prestavi v Palestino, ali se preseli v Egipt da se v kratkem vnovič vrne v Sirijo in v Palestino, kjer se je zasidralo najbolj trdno.

Palestinski problem povzroča Veliki Britaniji največ preglavic in prav sedaj se vršijo priprave za veliko konferenco zastopnikov arabskih držav z Anglijo Konferenca se bo sestala v Londonu ter naj dokončno razplete zamotani vozel palestinskih nasprotij. Kot priprava za londonsko konferenco so bili razgovori med arabskimi politiki v Siriji, kamor so pobegnili vodje uporniških ekstremistov iz Palestine in kamor so se podali nekateri od interniranih arabskih prvakov, ki so jih Angleži izpustili ter jim dali priliko, da se med seboj in z begunci pomenijo ter sestavijo predloge za konferenco. Druga serija razgovorov je bila v Kairu, kjer so zborovale službene delegacije arabskih držav, kar pomeni še važnejšo pripravo za londonsko konferenco.

Dosedanja poročila iz Kaira se za Anglijo ne glasijo ugodno. Kakor drugod tudi tu prevladuje razpoloženje, ki za kompromis v palestinskem vprašanju ni dobra osnova. V teku razgovorov se je pokazalo, da so skoro vsi delegati za zahtevo, naj se doseljevanje židov v Palestino takoj ustavi, a mandatna uprava naj se polagoma preuredi v samostojnost, podobno kakor se je zgodilo v Iraku. Ako se potrdi točnost teh zadnjih poročil, potem je zares težko razvideti, po kateri poti bi se pogajanja v Londonu mogla približati pozitivnemu uspehu. In res se že čujejo iz Anglije zelo skeptični glasovi glede uspeha bodoče konference. Toda Velika Britanija je uradno javila v Ženevi, da je dokončno opustila misel na delitev Palestine na židovski in arabski del ter da namerava predložiti diskusijo o bodočnosti Palestine posebni konferenci, za slučaj pa, da bi ta ne uspela, da bo vprašanje rešila pač na drug način. Ta napoved se glasi kakor pretnja, toda dosedaj se še ni nič razvedelo, kako solucijo imajo v Londonu v načrtu.

O palestinskem problemu se je že obilo razpravljalo, v zadnji dobi pa na tem bolj kočljiv način, ker se stika izredno komplicirano z enim najaktualnejših sodobnih svetovnih problemov, z židovskim vprašanjem. Arabska zahteva, naj se anulira Balfourjeva deklaracija ,ki proglaša Palestino za obnovljeno židovsko domovino, se ujema po svojem negativnem učinku s sodobno protižidovsko kampanjo. Ako pa pogledamo globlje v jedro spora, moremo ugotoviti, da mu leži izvor prav za prav drugje in sicer v prebujenju arabskega sveta, ki postaja čedalje bolj močno dejstvo. Arabski svet postaja v sodobnosti politična sila, dočim je bil še v preteklosti vsota nekega stanja, ki je bilo, dasi jezikovna, verska ter kulturnozgodovinska realnost, za praktično politiko zelo malopomembno. Turška oblast, ki se je pred svetovno vojno razprostirala preko glavnega dela arabskih dežel, je pomenila v oni dobi in dolga stoletja poprej politično realnost, ki je bila arabska skupnost ob njej le bleda abstraktnost. Zmagovita antanta je povzročila preobrat s tem, da je gospostvo Turčije skrčila na jezikovni turški teritorij, a arabske dežele uredila v samoupravne politične enote, ki so sicer ostale pod političnim varuštvom Francije in Anglije, a dobile dejansko toliko samostojnosti, da se je v njih začelo prav dobro razvijati samosvoje kulturno, gospodarsko in politično življenje. Irak, Sirija, Palestina, Transjordanija in Egipt so take arabske države, a v Arabiji v ožjem smislu so ostale nekatere povsem samostojne politične enote, med njimi Ibnsaudija kot največja, najmočnejša in najnaprednejša.

Arabski svet se mora tedaj v bližnjem Orientu predvsem Franciji in Angliji zahvaliti za svojo politično svobodo, ki je postala podlaga vsesplošnemu narodnemu procvitu. V svobodnih razmerah je tudi nacionalizacija Arabcev naglo napredovala in čedalje pogosteje in krepkeje se že čujejo glasovi o tesnejši združitvi arabskih dežel in držav, bodisi v obliki federacije ali kakorkoli. Nedvomno je mnogo pripomogla k napredku tega prizadevanja islamska skupnost, ki se čim dalje krepkeje uveljavlja in oživlja v arabskem nacionalnem duhu, ker je zmaga verskega liberalizma v Turčiji prenesla versko težišče nazaj v arabski svet. Islamska univerza v Kairu je postala poglavitno ognjišče panarabskih nacionalnih prizadevanj in odtod deluje propaganda na vse strani v druge arabske dežele. Nič ni značilnejšega, kakor da se je prav v zadnji dobi znova pojavil predlog, naj bi se po Turčiji ukinjeni kalifat obnovil, sedaj pa v Egiptu.

Več ko verjetno je, da bo arabski nacionalizem še nadalje napredoval in da se bodo njegova prizadevanja po sodelovanju Arabcev brez ozira na državne in deželne meje še nadalje stopnjevala. Vsearabska posvetovanja, ki so bila pred vojno povsem neznana stvar, so danes že kar na dnevnem redu. V medvojni dobi, ko je nastala Balfourjeva deklaracija, proglašena dne 2. novembra 1917, so bili o prebujenju arabskega sveta komaj prvi sledovi. V atmosferi one dobe se je zdelo povsem preprosta in lahka stvar, ustvariti Židom novo domovino v Palestini, zanemarjeni turški provinci, kjer niti ni bilo znano pravo razmerje med narodnostmi in verskimi skupinami. Danes pa moremo reči, da je razvoj prehitel Balfourjevo ustanovo in težko se je ubraniti vtisu, da se je preživela, še preden jo je bilo mogoče realizirati. V nasprotju stoji z načeli modernega nacionalizma na sploh in še posebej z osnovnimi težnjami arabskega nacionalizma. Ako bi bil v letu 1917. ta že v tolikem razmahu, kakor je dandanes, bi Balfour slovesne izjave v prid obnovi židovskega političnega doma najbrž nikdar ne bil podal.

Kako bo mogoče britanski politiki vztrajati na Balfourjevi besedi, pa obenem poravnati spor z arabskim nacionalizmom, to je oni gordijski vozel, okrog katerega se s toliko neodločno taktiko mota prizadevanje odločujočih v Londonu.

VČERAJ SE JE ZAČELA ODLOČILNA BITKA ZA BARCELONO

Katalonsko prestolnico obstreljujejo nacionalisti iz letal in s težko artiljerijo — Republikanci se obupno branijo

Barcelona, 23. jan. o. Danes se je pričela odločilna bitka za Barcelono. Že včeraj so bile izvršene velike uvodne priprave za to borbo. Barcelono so Francova letala napadla nič manj kakor enajstkrat. Pri napadih je bilo ubitih 52 ljudi, ranjenih pa 141. Letalske bombe so povzročile ogromno materialno škodo po vsem mestu. Ob zori se je oglasilo Francovo težko topništvo, ki je nekaj ur hudo obstreljevalo barcelonska predmestja, pehota pa si je v dopoldanskih urah pod zaščito neštetih tankov polagoma in oprezno pričela krčiti pot proti katalonskemu glavnemu mestu. Po informacijah nekaterih novinarjev z bojišča so bili nacionalisti opoldne ponekod le še 15 km oddaljeni od barcelonske mestne meje.

Čim bližje pa prihajajo nacionalisti, tembolj srdite so borbe in tem hujši je republikanski odpor. Tako so dopoldne nacionalisti pri Montrellu po dolgem topniškem obstreljevanju republikanskih postojank prešli v napad. Več njihovih polkov je prodiralo proti republikanskim strelskim jarkom pod zaščito okrog sto tankov. Kljub ogromni premoči pa so bili odbiti.

V popoldanskih urah so nacionalisti izvršili dva napada v odseku Villanueve, pri Sanpedru da Ribas pa so republikanci prešli v protinapad. Zagnali so se proti sovražniku s tako silo, da se je moral umakniti za nekaj kilometrov. Republikanci so prodrli celo na levi breg reke Oradal in zavzeli več višin okrog San Pedra da Ribas.

Nezadržno prodiranje nacionalistov

Burgos, 23. jan. w. Prvič od začetka državljanske vojne so Francove čete včeraj popoldne zagledale Barcelono. Peta navarska divizija je zavzela vrh Olesa de Bonesvals, 15 km vzhodno od Villafrance, odkoder se vidi Barcelona. Francove čete so na višini razobesile ogromno nacionalistično zastavo, ki mora biti vidna tudi v Barceloni.

Burgos, 23. jan. AA. Francove čete so zavzele mesta Sitges, Santedro de Ribas, Santu Madaritu in Saturnino ter prekoračile reke Noyo. Včeraj so nacionalne čete napredovale okoli 9 km.

V severnem delu bojišča so zavzele vas San Juda ter zelo važne postojanke ob rekah Segre in Llobregat ter dosegle cesto med Solsono in Seo de Urgelom. V teku zadnje ofenzive so nacionalne čete ujele 39.500 republikancev.

Kolona nacionalističnih čet se je približala Martorellu na cesti Igualada - Barcelona. Kraj je oddaljen 13 km od Barcelone. Snoči so Francove čete izvršile po dolgi topniški pripravi napad na Martorell. Pri napadu je sodelovalo tudi okoli 100 tankov.

150.000 falangistov je prekoračilo reko Llobregat ter začelo oblegati Manreso. Francove čete so zasedle v teku noči tudi kraja Capellades in Cardelo.

Saragossa, 23. jan. AA. (DNB) Na katalonski fronti prodirajo nacionalistični oddelki brez večjega odpora sovražnika. Nova taktika nacionalistične ofenzive skuša nasprotniku onemogočiti sleherni odmor in možnost utrjevanja. Vsi oddelki nacionalistične vojske so stalno v zvezi med seboj. Tako so se sestale včeraj pri Olivellu navarske divizije z maroškimi divizijami pod vodstvom generala Jague in obkolile republikanske postojanke severno od Villafrance del Panades ter zavzele 10 krajev in zajele tisoč sovražnikov.

Barcelono izpraznujejo

Barcelona, 23. jan. AA. Vlada je začela že pred nekaj dnevi izvajati ukrepe, da bodo državna uprava in razne druge ustanove v vsakem primeru lahko nemoteno delovale. Iz vseh ministrstev so začeli odnašati najvažnejše arhive in jih spravljati na varnejših mestih. Iz Barcelone so poslali vse osebe, ki so zaprte zaradi vohunstva ali drugih dejanj proti režimu.

Seja vlade, ki se je začela snoči ob 22., se je končala ob 1. ponoči. O seji je bilo objavljeno naslednje poročilo:

Ministrski svet je sklenil, da ostane vlada v Barceloni, čeprav je pred kratkim ukrenila vse potrebno za vsako možnost, da se bo delo državne uprave lahko nemoteno nadaljevalo. Ministrski svet je proučil položaj, ki je nastal zaradi sovražne ofenzive in sklenil imenovati poseben odbor, v katerem bodo minister za delo, svetnik ministrstva za socialno politiko in barcelonski župan. Ta odbor bo načrtno izselil civilno prebivalstvo iz Barcelone. Nadalje je vlada sklenila proglasiti na vsem ozemlju obsedno stanje.

Zadnji obrambni ukrepi

Perpignan, 23 januarja AA. Havas. V španskih republikanskih krogih krožijo glasovi, da je Azana zapustil Barcelono, ter odpotoval v neznani smeri. Splošno smatrajo, da je Azana odpotoval v Valencijo ali Madrid. Vlada je odredila, da se utrdijo vsi vrhovi v okolici Barcelone enako, kakor je utrjena okolica Madrida Noč in dan kopljejo rove v okolici in predmestjih Barcelone.

Barcelona, 23. januarja. AA. Reuter Katalonska vlada je izdala odredbo, da morajo biti ta teden vse trgovine in vse tovarne, ki niso v vojaških rokah, zaprte ter da morajo biti vsi delavci mlajši od 50 let ter vse žene nad 18. in 40. letom na razpolago vojaškim oblastem. Izjeme veljajo za osebe, zaposlene v vojnih tovarnah, bolnicah in trgovinah z življenjskimi potrebščinami kakor tudi za prometno osebje.

Republikanci pravijo, da bodo branili hišo za hišo

Salamanca, 23. jan. AA (DNB) Nacionalisti imajo reko Ebro že več ko 100 km za seboj in so sedaj ob bregu reke Noye, ki se izliva v Llobregat, ki teče mimo Barcelone. V Salamanci so zvedeli, da so republikanci sklenili postaviti se ob reki Llobregatu tako po robu nacionalistom kakor ob Manzanaresu pri Madridu. Prav tako so republikanci odločeni biti se za sleherno hišo in za vsako ulico kakor v Madridu. Republikanci mislijo, da bo edino tako mogoče ustaviti prodiranje Francovih čet. Republikanci izjavljajo, da rajši vidijo, da se Barcelona spremeni v kup razvalin, kakor pa da kapitulira.

Nacionalistom se je včeraj posrečilo ponovno predreti republikansko Maginotovo črto in sicer vzhodno od Igualade proti jugu vse do brega reke Garrafe in zavzeti skoraj brez boja močno utrjene sovražne postojanke. Med drugim so nacionalisti zavzeli Chapal, odkoder se jasno vidi gorovje Monserrat pred Barcelono Kraja Alto in Gruchbajo, znamenita še iz časov Napoleonovih vojn, kjer je francoska armada doživela najhujši poraz, sta že v dosegu nacionalističnega topništva.

Republikansko vojno poročilo

Barcelona, 23. jan. AA. Republikansko vojno poročilo pravi, da je sovražnik izvršil več hudih napadov v odseku pri Igualadi, Villafranco del Panades in Saturninu de Noya. Poročilo priznava, da je sovražnik napredoval Nacionalistična letala so zopet bombardirala Barcelono. Valencijsko letališče je doživelo pet letalskih napadov.

Delni republikanski uspehi na estremadurskem bojišču

Valencija, 23. jan. o. Na estremadurski fronti so bili danes odbiti vsi nacionalistični napadi. V odsekih Monterubiu in Sierri Quemada so bili nacionalisti poraženi. Republikanci so v gorovju Sparagos de la Sierra zavzeli vrh Cortilo.

Del Vajo pri Bonnetu

Pariz, 23. jan. h. V političnih krogih živahno komentirajo današnji dolgi razgovor zunanjega ministra Bonneta s španskim zunanjim ministrom Del Vajom, ki je prispel iz Ženeve v Pariz. Del Vajo je obvestil francoskega zunanjega ministra o položaju v Španiji in ponovno prosil, naj Francija priskoči republikanski vladi na pomoč. Republikanska Španija ne zahteva, da bi Francija sama neposredno intervenirala, pač pa naj bi omogočila republikancem nabavo orožja in municije.

Zunanji minister Bonnet je takoj nato obiskal ministrskega predsednika Daladiera in ga obširno obvestil o razgovoru z Del Vajom. Danes dopoldne je vojno ministrstvo izdalo potrebne ukrepe, da se ojačijo francoske vojaške postojanke na meji, ker bi dosedanje straže v primeru novega navala beguncev iz Katalonije le stežka uspešno skrbele za red in mir.

Bojazen v Franciji

Pariz, 23. jan. o. Zaradi uspešne Francove ofenzive v Kataloniji narašča vznemirjenje francoske politične javnosti. Kritiki francoske vlade ogorčeno nastopajo proti polslužbenim komunikejem, ki skušajo z nekim optimizmom paralizirati neugodne vtise vesti iz Španije. Ti kritiki zatrjujejo, da bo Francova Španija z razvitimi zastavami šla v protifrancoski tabor in da so brez osnove vsa upanja, da bi jo bilo mogoče obdržati pri tradicionalni politiki španske nevtralnosti Nobenega dvoma tudi ni, da bo Nemčija odločno podprla zahteve Italije, ki jih bo postavila po zaključitvi španske državljanske vojske glede nove ureditve položaja na Sredozemskem morju.

Vznemirjenje Anglije

London, 23. jan. o. Veliko vznemirjenje so tu izzvale vesti iz zanesljivih virov, da si je Nemčija v zadnjih mesecih na španski obali zgradila 5 podmorničnih oporišč in sicer blizu Basaesa, nekaj kilometrov od francoske meje, v El Herolu, v Villi Garciji in dve v neposredni bližini Gibraltarja. Vsa oporišča imajo podzemeljske arzenale in delavnice za popravljanje podmornic ter so opremljena s težkimi ladijskimi in s protiletalskimi topovi. Ker imajo tudi male nemške podmornice velik akcijski radij po 920 km, bodo s severne španske obale prav lahko ogražale tudi Dover in Calais.

Posvet med Londonom in Parizom

London, 23. jan. AA. DNB: V tukajšnjih političnih krogih trdijo, da se vodijo med Downingstreetom in Quai d'Orsayem živahni razgovori o bodoči angleški in francoski politiki v Španiji, ker bi v primeru, da general Franco prihodnje dni zavzame Barcelono, bilo treba spremeniti smer dosedanje angleške politike v Španiji ter sprejeti nove posebne sklepe. Kakor v Parizu, tako tudi v Londonu žele — vsaj tako se zdi — da se doseže gotovo soglasje glede sklepov in gotovo skupno stališče za bodoče. Zdi se pa, da obstoji med Daladierjevo in Chamberlainovo vlado zdaj edino soglasje, da je treba nadaljevati z dosedanjo politiko nevmešavanja.

Španska debata v angleškem parlamentu

London, 23. jan. o. Prihodnji torek se bo sestala spodnja zbornica, ki bo razpravljala o Španiji. Debato bo otvoril min. predsednik Chamberlain z ekspozejem o rezultatih svojega potovanja v Rim. Zastopniki laburistične stranke nameravajo na tej seji zahtevati, naj poslanska zbornica svobodno in neomejeno razpravlja o španskem vprašanju.

Danes bo glasovanje v francoski zbornici

Pariz, 23. jan. h. Z največjo nestrpnostjo pričakujejo v vseh političnih krogih jutrišnjo sejo poslanske zbornice, na kateri bo z izjavami ministrskega predsednika Daladiera in zunanjega ministra Bonneta zaključena 10 dni trajajoča zunanjepolitična debata.

Ob zaključku bosta predloženi poslanski zbornici dve resoluciji. Radikalno socialistična frakcija je predložila resolucijo, v kateri odobrava politiko nevmeševanja v španske zadeve in izreka vladi zaupnico. Socialistično-komunistična resolucija pa zahteva takojšnjo otvoritev meje napram Španiji.

V vladnih krogih računajo, da bo dobila prva resolucija 320 do 330 glasov, kar bi pomenilo absolutno večino. Vlada si prizadeva, da bi dobila za to resolucijo čim več glasov. Resolucija je razdeljena na dva dela. Prvi del, ki govori o nedotakljivosti francoskega kolonialnega imperija, bo gotovo sprejet soglasno, drugi del, ki govori proti intervenciji v Španiji in za nadaljevanje politike nevmešavanja, pa bo naletel na odpor pri socialistih in komunistih, a morda tudi pri velikem delu radikalov.

Odhod grofa Ciana

Ob slovesu je dal na Rakeku jugoslovenskim novinarjem izjavo, polno zadovoljstva z obiskom v naši državi

Beograd. 23. januarja. e. Italijanski zunanji minister grof Ciano je snoči ob 0.10, prisrčno pozdravljen, zapustil prestolnico. Ciana so spremili do perona ministrski predsednik in zunanji minister dr Stojadinović, italijanski poslanik Mario Indelli, nemški poslanik von Heeren, madžarski poslanik Besenjey, albanski poslanik Tahir Stira, prometni minister dr. Spaho, notranji minister Acimović prosvetni minister Jovanović, minister pošte in brzojava Kujundžić in minister na razpoloženju Gjura Janković

V Ljubljani

Ljubljana, 23. jan. AA. Danes ob 10.08 se je peljal s posebnim vlakom skozi Ljubljano italijanski zunanji minister grof Galeazzo Ciano s svojim spremstvom. V imenu našega zunanjega ministrstva je spremljal grofa Ciana Vladimir Sokolović, svetnik zunanjega ministrstva, v imenu glavnega ravnateljstva državnih železnic pa višji svetnik Peter Bradvanović.

Na ljubljanski železniški postaji so grofa Ciana sprejeli in pozdravili ban dr. Marko Natlačen, upravnik ljubljanske policije, ravnatelj ljubljanske železniške direkcije, italijanski generalni konzul v Ljubljani Maraldi z osebjem konzulata in drugi predstavniki.

Ko se je vlak ustavil, je stopil v salonski vagon grofa Ciana ban dr. Natlačen. Pozdravil je italijanskega ministra in mu želel dobrodošlico z željo, da bi razgovori, ki sta jih imela te dni grof Ciano in predsednik naše vlade dr. Stojadinović na Belju in v Beogradu, prinesli čim večji in čim boljši uspeh za oba naroda.

Grof Ciano na ljubljanski železniški postaji ni izstopil iz salonskega vagona, temveč je ves čas, ko je vlak stal, ostal v svojem vagonu v razgovoru z banom. Odpeljal se je s posebnim vlakom proti Rakeku ob 10.24. Do meje so ga spremljali ban dr. Natlačen in več ljubljanskih novinarjev.

Na Rakeku

Na rakeško postajo, ki je bila vsa okrašena z italijanskimi in jugoslovenskimi zastavami, je pripeljal posebni vlak ob 11.40. Medtem ko je vlak stal na postaji, je grof Ciano sprejel jugoslovenske novinarje in jim dal tole izjavo:

»Vračam se zelo zadovoljen s svojega štiridnevnega potovanja in obiska v prijateljski Jugoslaviji. Kakor ste videli iz objavljenega komunikeja, je bil uspeh našega dela zelo pomemben za pomiritev v tem delu Evrope. Ko zapuščam prijateljsko Jugoslavijo, moram posebno naglasiti svoja iskrena in globoka čustva do Nj. Vis. kneza namestnika Pavla, ki me je za mojega obiska dvakrat sprejel s prirojeno ljubeznivostjo, ki je name napravila globok vtis. Imel sem zelo prisrčne razgovore z dr. Stojadinovićem. Pri tej priložnosti smo sklenili nadaljevati naše sodelovanje, ki se bo tudi v bodoče razvijalo v isti prijateljski smeri. Rezultati naših prijateljskih razgovorov so vam znani iz komunikeja, kjer je objavljeno vse, kar je važno.«

»Mislim,« je nadaljeval grof Ciano, »da je bil moj osebni kontakt z dr. Stojadinovićem zelo pomemben, ker pomeni korak naprej pri razčiščanju položaja za pomiritev tega dela Evrope. Dr. Stojadinović in jaz sva delala v prijateljskem duhu in bova sodelovala tako tudi v bodoče. **Najboljšo voljo imamo, da olajšamo popolno pomiritev in splošno sodelovanje v Podunavju. Vsako diplomatsko delo Italije v tem smislu se vrši v okviru osi Rim-Berlin, to je fašistovske Italije in narodno socialistične Nemčije.** Prosim vas, bodite tolmači mojih prijateljskih čustev, ki jih gojim do predsednika vlade dr. Stojadinovića. Obenem vas prosim, bodite tudi nasproti jugoslovenskemu narodu tolmači moje zahvale za prisrčen sprejem. Hvaležen sem jugoslovenskemu tisku, da je odkrito podpiral naše delo in naše stremljenje, ki traja zdaj že dve leti. Jugoslovenski tisk ima veliko zaslugo, da je razmerje med Jugoslavijo in Italijo postalo tako prijateljsko.«

Grof Ciano se je zahvalil banu dr. Natlačenu za prisrčen sprejem, nato se je pa pomudil z novinarji v neprisiljenem razgovoru. Salonski vagon italijanskega zunanjega ministra so v Rakeku priključili rednemu brzemu vlaku in grof Ciano je točno opoldne zapustil jugoslovenska tla.

V Trstu

Trst, 23. jan. AA. Na povratku iz Beograda se je italijanski zunanji minister grof Ciano popoldne nekaj časa zadržal na tržaški postaji. Tu so ga pozdravili zastopniki krajevnih oblasti, velika množica ljudstva pa mu je na peronu priredila navdušene manifestacije.

Večerja pri knezu namestniku

Beograd, 23. jan. a. Snoči ob 20. sta Nj. Vis. knez namestnik Pavle in kneginja Olga priredila v Belem dvoru na čast grofu Cianu slavnostno večerjo, ki so se je udeležili italijanski zunanji minister grof Ciano, poslanik Guido Butti, beograjski italijanski poslanik Mario Indelli, poslanik baron Leonardo Vitetti ter ostali spremljevalci grofa Ciana in uradniki italijanskega poslaništva, z naše strani pa predsednik senata dr. Korošec, prometni minister dr. Spaho, vojni minister general Nedić z gospo, predsednik skupščine Čirić, naš poslanik v Rimu Hristić, beograjski župan Vlada Ilić, minister dvora Antić ter drugi odlični predstavniki.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

„V Jugoslaviji ni protižidovskega boja“

Važna izjava predsednika vlade dr. Stojadinovića

Pariz, 23. jan. AA. »Petit Parisien« objavlja razgovor svojega posebnega dopisnika s predsednikom vlade dr. Stojadinovićem o židovskem vprašanju. Dopisnik omenjenega lista pravi: Ker so se v inozemstvu razširili glasovi o morebitnih ukrepih proti židom tudi v Jugoslaviji, se mi je od predsednika vlade dr. Stojadinovića posrečilo dobiti tole izjavo:

»V Jugoslaviji ni protižidovskega boja. Drugačne vesti so netočne. Antisemitizma v Jugoslaviji ni. 80.000 jugoslovenskih židov živi v popolni enakopravnosti z ostalimi državljani. Točno je le to, da smo v nekem posebnem položaju. Že skoro 20 let je minilo, odkar smo sprejeli žide, prav tako kakor smo sprejeli in prenašamo breme ruskih izseljencev, ki so prišli k nam po političnih spremembah v Rusiji. Naši izdatki za sprejem vseh teh izseljencev, za podpiranje siromašnih, za prehrano starejših ljudi, za šolanje otrok — da ne omenjam drugega — so ogromni, in gotov del teh izdatkov, posebno tisti, ki se tiče starcev, otrok in vojnih invalidov, še nadalje bremeni naše državne proračune. Ali je še kje kaka država kot naša, ki ne razpolaga z nagrmadenim bogastvom, a je mogla kljub temu sprejeti nove izdatke in bremena za nove begunce? Malokatera država v toliki meri podpira begunce. Čim se je pojavilo vprašanje, ki izhaja iz dogodkov v Srednji Evropi, je morala naša vlada dati na znanje, da to preseljevanje ne more biti usmerjeno v Jugoslavijo.

V ostalem pripominjam, da če bi se pri nas postavilo vprašanje sprejemanja židovskih beguncev, bi bili verjetno vsi jugoslovenski židje prvi, ki bi se uprli, da se ne bi z njimi zgodilo isto kakor drugod. Ponavljam še enkrat, da pri nas ni antisemitizma. Stališče, ki smo ga kot nujnega sprejeli pred nekaj meseci, ostane nespremenjeno vse dotlej, dokler bodo židje dajali dokaze svoje lojalnosti, kar je bilo pri nas do zdaj vedno. To vprašanje se niti ne postavlja. Bodočnost bo torej odvisna od židov samih. Edino pomanjkanje lojalnosti od njihove strani bi moglo spremeniti položaj. Vlada ni sprejela nikakega posebnega sklepa o preganjanju židov ali o prepovedi njihovega prihoda k nam. Začasno dani vizumi turistov ali tranzitni vizumi za vkrcavanje posebno za potovanje v Ameriko se očividno od strani zainteresiranih držav ne sme spremeniti v sredstvo za trajno bivanje v dotični državi. Če so morali biti imejitelji takih vizumov pozvani k spoštovanju zakonov, očividno ni treba v tem videti kakšnega novega ukrepa, ki bi bil naperjen proti židom. Francozi radi pravijo· Mi imamo svoje siromašne ljudi. Mi Jugoslovani imamo in to že zdavnaj, begunce iz vseh držav. Znano je, kaj to pomeni v Franciji, kjer je pred nekaj dnevi minister Bonnet jasno govoril o ogromnih izdatkih, ki ste jih vi plemenito prevzeli nase zaradi dotoka beguncev, ki ste jih sprejeli.«

Chvalkovsky poroča

Čsl. zunanji minister je sinoči obvestil osrednjo vlado o svojih razgovorih v Berlinu — Nemčija ni predlagala ne carinske, ne valutne unije

Praga, 23. jan. h. Češkoslovaška javnost z velikim zanimanjem zasleduje razvoj odnošajev med Češkoslovaško in Nemčijo. Vsi praški listi se obširno bavijo z obiskom zunanjega ministra dr. Chvalkovskega v Berlinu. Večerna izdaja »Českega Slova« objavlja komentar pod naslovom »Niti carinska, niti valutna unija« ter piše med drugim, da bo nocoj zunanji minister dr. Chvalkovsky podrobno poročal ministrskemu svetu o svojih razgovorih v Berlinu in o rezultatih svojega obiska. Za enkrat, piše list, se lahko ugotovi samo to, da je predstavljal ta obisk **srečen začetek nadaljnjih razprav, ki jih bodo vodili resorni ministri z merodajnimi nemškimi činitelji. Gre za kompleks konkretnih vprašanj z gospodarskega, kulturnega in splošno političnega področja. Ta vprašanja se nanašajo na interese obeh držav in na obojestranske narodne manjšine.** Vesti, da bi bila nemška vlada predlagala češkoslovaški vladi sklenitev carinske ali valutne unije, izvirajo iz fantazije mednarodnih borznih spekulantov. Pogajanja glede položaja obojestranskih narodnostnih skupin se bodo vodila na osnovi popolne enakopravnosti in reciprocitete.

Praga, 23. jan. AA. (Havas). Predsednik češkoslovaške vlade Beran bo dal v četrtek izjavo na seji parlamentarne skupine poslancev in senatorjev nacionalne unije. Na tej seji bo tudi Chvalkovsky podal ekspoze o svojem potovanju v Berlin.

Kreditna pogajanja v Londonu

London, 23. jan. h. »Daily Telegraph« poroča, da so pogajanja češkoslovaške finančne delegacije za najetje posojila z jamstvom angleške vlade v preteklem tednu dobro napredovala. Splošno računajo s tem, da bodo še ta teden uspešno zaključena. Gre za celo vrsto vprašanj, ki jih je sprožil težavni problem češkoslovaških beguncev. Predvsem skušajo sedaj ugotoviti, ali se dajo ta vprašanja rešiti brez bistvenega povišanja doslej dovoljenega predujma v višini 10 milijonov funtov. Uvedeni so že koraki, da dobi Češkoslovaška pri angleški narodni banki še nadaljnje predujme, vendar pa na trdnejši osnovi.

Prhala ostane podkarpatski minister

Praga, 23. jan. h. Minister podkarpatske vlade general Prhala je prispel snoči na poziv ministrskega predsednika Berana v Prago, da poroča o položaju v Podkarpatski Rusiji ter se udeleži konferenc strokovnega ministrskega odbora in seje ministrskega sveta, na kateri bo nocoj zunanji minister dr. Chvalkovsky poročal o rezultatu svojega obiska v Berlinu. Na merodajnem mestu ponovno demantirajo vse v gotovem delu inozemskega tiska razširjene vesti o nesoglasjih, ki da so nastala med osrednjo češkoslovaško in avtonomno podkarpatsko vlado zaradi generala Prhale. Znova poudarjajo, da je bil general Prhala imenovan za člana podkarpatske vlade iz zelo tehtnih državnih razlogov. Res pa je, da so nekateri elementi v Podkarpatski Rusiji skušali to imenovanje preprečiti in hoteli vplivati na generala Prhalo, da svojega mesta sploh ne bi nastopil. Šli so celo tako daleč, da so skušali vso zadevo spraviti na mednarodno polje, vendar pa se je ta manever popolnoma ponesrečil.

Obmejni incidenti likvidirani

Praga, 23. jan. w. Češkoslovaški poslanik v Budimpešti je danes obiskal madžarskega zunanjega ministra grofa Csakyja in imel z njim daljši razgovor. *Pri tem sta ugotovila, da so vsi obmejni incidenti prijateljsko poravnani. Obojestransko je bila izražena želja, naj bi se sklepi dunajske arbitraže pospešeno izvedli s pomočjo mešane komisije.* Madžarski poslanik v Pragi je češkoslovaško zunanje ministrstvo uradno obvestil, da je madžarska vlada pristala na predloge, ki jih je v tem pogledu stavila češkoslovaška vlada. V najkrajšem času se bo sestala mešana komisija, da do kraja izvede dunajske sklepe.

Enotna češka skavtska organizacija „Junak“

Praga, 23. jan. AA. ČTK: Včeraj se je v Pragi začel kongres češkoslovaških skavtskih društev. Kongresa se udeležuje 800 delegatov. Na kongresu so sklenili ustanoviti enotno češko skavtsko organizacijo pod imenom »Junak«, nato so pa izvolili podpolkovnika Vaclava Vrleta za vrhovnega poveljnika »Junaka«.

Volilna borba v Podkarpatski Rusiji

Chust, 23. jan. AA. Havas: Za volitve v avtonomni karpatsko-ukrajinski deželni zbor dne 12. februarja t. l. so bile vložene tri kandidatne liste. Uradna lista je lista karpatsko-ukrajinske nacionalne stranke, na kateri kandidirajo tudi Čehi, Nemci, Madžari in Rumuni, drugo listo so vložili zastopniki ruske tendence, tretjo listo je pa vložila t. zv. pravoslavna enota. Zaradi sklepa vlade o prepovedi vseh strank razen stranke nacionalne unije se avtomatsko razveljavijo vse druge liste. Ker je včeraj pravoslavna enota vložila tretjo listo, je prišlo do incidentov in so karpatskoukrajinska oblastva aretirala 11 oseb, članov odbora za vložitev te liste.

Irskim teroristom so že na sledu

London, 23. jan. o. Vlada Severne Irske (Ulstra) je poslala v London tako zvano črno listo irske teroristične organizacije. Na njej so imena članov ulsterske vlade in drugih politikov, ki so jih irski teroristi obsodili na smrt.

Chamberlain se je danes s svojo ženo vrnil iz Chequersa v London. Zanimivo je, da ga je na tej poti poleg njegovega osebnega detektiva spremljalo več policijskih organov. Varnostni ukrepi so bili potrebni zaradi akcije ilegalne irske teroristične organizacije. Tudi Downingstreet (predsedstvo vlade) je bil danes močno zastražen.

V Londonu so snoči močno zastražili t. zv. admiralski slavolok, ker je policija prejela zanesljive vesti, da ga nameravajo teroristi razstreliti. **Medtem je angleška policija pri zasledovanju atentatorjev dosegla nekaj novih uspehov. Odkrila je skladišče razstreliva, v katerem je bilo okrog 2000 kg raznih razstrelivnih snovi. V zvezi s tem odkritjem je bilo aretiranih več ljudi. Kakor zatrjujejo, bodo v nekaj dneh prijeli tudi voditelje teroristične organizacije.**

London, 23. jan. AA. Snoči se je notranji minister severne Irske odpeljal v Belfast. V Londonu se je mudil tri dni. Pred odhodom je izjavil:

Odrejeni so vsi varnostni ukrepi v zvezi s položajem na severnem Irskem zaradi delovanja irskih republikancev. Vlada je odločena, da najenergičnejše iztrebi nezakonitost.

Minister je v Londonu obiskal več uradnikov na Downingstreetu in Scotland Yardu, ker lahko podpre delo Scotland Yarda pri zasledovanju krivcev nedavnih incidentov v Veliki Britaniji.

Smrt znanega dunajskega nogometaša

Dunaj, 23. jan. w. V prvem dunajskem okraju so našli popoldne slovitega dunajskega nogometaša Matjaža Sindela in znano gostilničarko gostilne »Pri belem konjičku« Kamilo Castagnola zastrupljena s plinom. Gostilničarko, ki je še kazala znake življenja, so prepeljali v bolnišnico, dočim je pri Sindelarju zdravnik mogel ugotoviti samo še smrt. Ni še ugotovljeno, ali gre za nesrečen slučaj ali za samomor. Sindelar je bil najslovetejši avstrijski nogometaš in je sodeloval v neštetih mednarodnih tekmah ter je premnogokrat pripomogel k uspehu tako zvanega nekdanjega dunajskega »čudežnega teama«. Smrt popularnega sportnika je izzvala v dunajskih sportnih krogih ogromno senzacijo.

Beležke

Škofovska konferenca v Zagrebu

Letošnja konferenca katoliškega episkopata v Jugoslaviji se prične danes dopoldne v Zagrebu in bo trajala tri dni. Kakor zatrjujejo zagrebški listi, bodo na konferenci v glavnem razpravljali o novi ureditvi sprejemanja Židov v katoliško cerkev. Konferenco bo vodil zagrebški nadškof dr. Stepinac. Že včeraj so prišli v Zagreb sarajevski nadškof dr. Šarić ter škofje Bonefačić iz Splita, Srebrnič s Krka, Mišić iz Mostarja, dr. Carević iz Dubrovnika, dr. Burić iz Senja, dr. Akšamović iz Djakova, dr. Pušić s Hvara, Garić iz Banjaluke in Budanović iz Subotice.

Italijanske naravne težnje

Poluradna italijanska revija »Relazioni Internazionali« objavlja v svoji poslednji številki nov članek o italijanskih naravnih težnjah. Najprej poudarja, da se v tem pogledu po angleškem obisku v Rimu ni nič spremenilo, nato pa pripominja, da italijanska politika ni nasprotna Angliji. Ker pa je Sredozemlje življenjskega pomena za obe državi, ima Italija ne le pravico, temveč tudi dolžnost zahtevati od onih, ki se proglašajo za njene prijatelje, da ji priznajo pravice, ki ji jih daje pravičnost. Italija hoče zmago generala Franca in uresničenje svojih naravnih teženj. Evropa mora izbirati med sodelovanjem in enostransko odločitvijo Italije, kar pomeni prav toliko kakor odločitvijo osi Rim - Berlin. Italijani prav dobro vedo, da so Francozi njih najhujši sovražniki. Zato bo Italija še bolj nespravljiva in ne bo iskala sporazuma. Naroda obeh držav osi opozarjata na svoje zgodovinske in usodne cile, ki so dozoreli v njih zavesti. Evropska diplomacija ima pred seboj eno samo nalogo: olajšati razvoj in uresničenje tega gibanja italijanskega naroda. V nasprotnem primeru je usoda Francije in njenega imperija zapečatena.

Protižidovska internacionala

Kakor poročajo italijanski in nemški listi, pripravlja nemška narodno-socialistična stranka v sredo, 25. t. m. veliko protižidovsko zborovanje v berlinskem Sportpalastu. Na zborovanju bosta kot glavna govornika nastopila italijanski minister Farinacci in nemški okrožni vodja Julius Streicher, prvi voditelj protižidovskega gibanja v Italiji, drugi v Nemčiji. Berlinska prireditev se bo vršila v znamenju propagande za protižidovsko internacionalo«, od katere si v Nemčiji in Italiji mnogo obetajo.

Spremembe pri „Slovencu“

Namesto običajne ponedeljske izdaje »Slovenca« je včeraj že zjutraj izšel »Slovenski dom«. V listu je bilo sporočeno, da je ponedeljska izdaja »Slovenca« ukinjena in da bo namesto nje odslej vsak ponedeljek izhajal zjutraj »Slovenski dom«, ki ob drugih dneh izhaja opoldne.

Združitev treh znanih dunajskih dnevnikov

Zabeležili smo že pred tedni napovedi, da se pripravljajo velike spremembe v dunajskem tisku in da se bodo nekateri dnevniki združili. V soboto sta prvič izšla v skupni izdaji »Neues Wiener Tagblatt« in »Neue Freie Presse«. Skupni list nosi zaenkrat oba naslova, »Tagblatt« kot glavni naslov in »Neue Freie Presse« kot podnaslov. Obliko je v glavnem obdržal »Tagblattovo«. V uvodniku, v katerem razpravlja o izvršeni fuziji, napoveduje, da se bo skupnemu listu v kratkem pridružil tudi »Neues Wiener Journal«. Novi skupni list bo poskušal »v harmoniji ohraniti vse, kar je bilo doslej v teh treh listih dobrega in se je obneslo skozi desetletja«.

Na ta način bodo prenehali samostojno izhajati trije dnevniki, ki so v nekdanji habsburški monarhiji igrali izredno veliko. nam Slovanom navadno kaj malo naklonjeno vlogo. Znani so bili takrat in še po vojni tudi daleč izven avstrijskih mej. Vsi trije so začeli izhajati v liberalni eri Avstrije in ima vsak od njih za seboj že okrog 70 let. Prvi hud udarec jih je zadel z razpadom habsburške monarhije, drugi še hujši pa s priključitvijo Avstrije k Nemčiji. Njihova združitev je menda zadnji poskus, da se ohranijo še v novi dobi.

Predsednik klajpedskega direktorija

Te dni je bil sestavljen nov direktorij za klajpedsko ozemlje, ki opravlja funkcije nekakšne avtonomne vlade. Njegov novi predsednik je komaj 39 let stari Willy Bertuleit, ki velja za enega najožjih sodelavcev »klajpedskega Henleina« dr. Neumanna. Kot njegov namestnik je že leta 1933 ustanovil tako zvano »socialistično narodno skupnost« kot nadomestilo za razpurazpustila in vojno sodišče v Kovnu je v Litovska vlada pa je tudi to »skupnost« razpustila in vojno sodišče k Kovnu je v znanem veleizdajniškem procesu l. 1935 obsodilo Bertuleita na 12 let strogega zapora. Po lanskoletni februarski amnestiji je bil spet izpuščen.

Dr. Neumann sam je te dni ustanovil poseben »voditeljski krožek«, ki šteje 15 oseb, med njimi tudi Bertuleita. V programu, ki ga je objavil »Memeler Dampfboot«, poudarja Bertuleit med drugim, da priznava njegov direktorij narodnosocialistični svetovni nazor in da bo zato v vsem svojem delu postopal po nemškem zgledu. Direktorij pripravlja velike reforme zlasti v šolskem sistemu, pa tudi na vseh drugih področjih ljudske vzgoje Novi predsednik klajpedskega direktorija zastopa nadalje misel o združitvi Klajpede s tretjim rajhom, kakor je to v volilni borbi odkrito izjavil.

Nove določbe o državljanstvu v Rumuniji

Rumunski službeni list je objavil te dni spremembe rumunskega zakona o državljanstvu. Spremembe vsebujejo ostrejše določbe zlasti v pogledu izgube državljanstva. Zelo otežkočena bo odslej tudi naturalizacija tujih državljanov. Inozemci, ki bodo zaprosili za rumunsko državljanstvo, ne bodo imeli takoj političnih pravic, kakor drugi državljani, temveč šele po poteku petletne preizkusne dobe. Tudi v javne službe bo mogel biti inozemec sprejet šele pet let po pridobitvi rumunskega državljanstva. Te omejitve veljajo tudi za izvrševanje advokatskega poklica.

Aretacije socialistov na Estonskem

V Revalu je bilo te dni aretiranih več članov nedavno prepovedane socialnodemokratske stranke Obtoženi so, da so neki tajni organizaciji, v kateri so včlanjeni sami znani levičarski politiki, izstavljali ponarejene vozne listke in s tem omogočali raznim sumljivim osebam brezplačna potovanja med Revalom in finsko prestolnico, od koder so prenašali v skandinavskih državah tiskane propagandne letake proti sedanjemu režimu na Estonskem.

Položaj pri Barceloni pred odločilno bitko

Navzlic napovedovanju, da bo republikanska vojska po umiku na nove obrambne črte ustavila prodiranje Francovih čet, so nacionalisti tudi v preteklem tednu naglo in skoro brez odpora napredovali. Po zavzetju Tarragone so ob abali zasedli važno železniško križišče Vendrell, kmalu za tem pa Villanevo in so se v nedeljo ob morju približali Barceloni na 35 km. Proti koncu preteklega tedna so nacionalistične čete po zavzteju Igualade in Calafa pričele naglo prodirati tudi na srednjem delu katalonske fronte. Približale so se važnemu industrijskemu mestu Manresi, ki predstavlja tudi pomembno železniško križišče. Mesto šteje 25.000 prebivalcev in je od Barcelone oddaljeno 48 km. Severno od Manrese so Francove čete že prekoračile reko Llobregat. Pričujoči zemljevid nam kaže stanje v nedeljo 22. t. m., to je mesec dni po pričetku ofenzive.

Francoski gospodarski stiki z evropskim jugovzhodom

»Prager Tagblatt« je objavil v soboto uvodnik o francoski trgovini na evropskem jugovzhodu. V članku piše med drugim:

»Francoska vlada razvija v zadnjem času živahno akcijo za vzpostavitev svojih trgovskopolitičnih vezi z jugovzhodnimi državami. Z Jugoslavijo so že dober teden v teku gospodarska pogajanja, istočasno so v Parizu tudi zastopniki madžarske vlade, da bi navezali stike z merodajnimi francoskimi činitelji. Enako se iz Bukarešte pričakuje prihod posebne delegacije ,ki naj bi nadaljevala pogajanja, začeta ob obisku francoskega gospodarskega odposlanstva v Bukarešti. Kot posebno značilno je treba končno omeniti konferenco, ki so se je pod predsedstvom Daladiera udeležili vsi na gospodarskih vprašanjih interesirani ministri. Predmet razgovorov so bili trgovskopolitični odnošaji z državami srednje in jugovzhodne Evrope.«

»Ako bi to povečano francosko trgovsko delavnost — pravi list dalje — smatrali za francosko trgovsko ofenzivo v jugovzhodni Evropi, bi šli predaleč. Gre pa vsekakor za popravo starih napak. V splošnem smemo torej sedanjo francosko gospodarsko aktivnost in istočasna trgovinska pogajanja z mnogimi državami tolmačiti predvsem kot željo po vzpostavitvi in utrditvi francoskega položaja na jugovzhodnem evropskem trgu. Rešitev problema večje blagovne izmenjave med Francijo in jugovzhodom pa predpostavlja predvsem rešitev problema cen, ki je postal pereč zaradi razvrednotenja francoskega franka.«

Težavno reševanje potnikov s ponesrečenega kanadskega letala

New York, 23. jan. AA. Po dveurni borbi z valovi se je posrečilo parniku »Eso Betown« rešiti 10 oseb ponesrečenega kanadskega letala »Cavalier«. (O nesreči smo poročali v ponedeljskem »Jutru«.) S parnika so zaradi burje le z veliko težavo mogli vreči potnikom ponesrečenega letala rešilne pasove ter jih potegniti na krov. Rešeni potniki so bili na kraju svojih moči ter so izjavili, da sta dva potnika in en član posadke utonili, ker se niso mogli več držati zaradi utrujenosti na površju Nadalje so izjavili, da je katastrofa letala nastala tako hitro, da niso mogli pravilno uporabiti rešilne pasove. Iz New Yorka je prišel na kraj nesreče zdravnik, ki je izjavil, da je stanje rešenih potnikov razmeroma dobro, razen kapetana Alegersona, ki je bil poveljnik ponesrečenega letala »Cavalier«.

Ker je iskanje ostalih potnikov postalo brezupno, so reševanje ustavili. Po mnenju strokovnjakov je prišlo do nesreče zato, ker je karborator zmrznil in ker letalo ni bilo zgrajeno za polete v mrzlem podnebju. Panameriška letalska družba bo nadaljevala redni promet na črti New York—Bermudski otoki navzlic včerajšnji katastrofi Rešene potnike so danes prepeljali v New York.

Pariz, 23. jan AA. »Imperial Airways« objavlja, da so izmed treh ponesrečenih potnikov »Cavaliera« dva Američana in en Anglež. Uvedena bo stroga preiskava, da se ugotovi vzrok nesreče.

Seja verifikacijskega odbora

Beograd, 23. jan. AA. Verifikacijski odbor narodne skupščine je imel danes dopoldne sejo. Člana odbora Miletić in Drašković sta poročala o pritožbi, ki so jo na zadnji seji odložili. Odbor je pritožbo zavrnil, nato je pa začel proučevati pritožbe iz zetske banovine. Odbor je vse pritožbe zavrnil razen ene, ki je načelnega značaja. To pritožbo je odložil za prihodnjo sejo, ki je sklenjena za jutri ob devetih dopoldne.

Opozicijski blok na Madžarskem

Budimpešta, 23 jan b. Kakor poročajo listi, je bil na banketu madžarskih opozicijskih strank, ki je bil v soboto, ustanovljen blok vseh opozicijskih strank Koalicija se bo imenovala »Združeni krščanski opozicijski blok«, pripadata pa ji predvsem Eckhardtova stranka malih poljedelcev in krščanskosocialna stranka Sztranyavskega. V parlamentu šteje novi blok okoli 80 poslancev.

Glavni govornik na opozicijskem banketu je bil bivši ministrski predsednik grof Bethlen, ki je navedel tudi nekaj podrobnosti o svojih poslednjih razgovorih z ministrskim predsednikom Imredyjem. Ta mu je med drugim izjavil, da smatra sedanji parlament nesposoben za delo in da bo zato njegova vlada izvedla razne nujne reforme z uredbami. Bethlen je pripomnil, da se opozicija ne le ne bo upirala izvedbi agrarne reforme in uvedbi poostrene protižidovske zakonodaje, temveč celo želi, da bi bili ti zakoni sprejeti še pred razpustom parlamenta, da bi se ti dve vprašanji ne mogli izrabljati v volilni kampanji.

Poroka italijanske kraljične

Rim, 23. jan. AA. Dopoldne se je na Kvirinalu poročila princesa Marija Savojska s princom Luisom Bourbonskim. Mladima poročencema na čast je bil ves Rim v zastavah. Pavlinska kapela, kjer je bila poroka izvršena, je bila vsa okrašena z belimi vrtnicami. Med gosti, ki so prisostvovali poroki, so bili Mussolini, vsi člani diplomatskega zbora, predsednika senata in poslanske zbornice, člani vlade, visoki državni funkcijonarji, dvorne dame in dvorno plemstvo.

V pavlinsko kapelo je kraljevski sprevod prispel točno ob 11. Na čelu sprevoda sta bila kralj in kraljica, za njima ženin in nevesta, nato pa mnogi drugi kraljevski in prinčevski pari, med njimi bolgarski kralj Boris, bivši bolgarski kralj Ferdinand, bivši španski kralj Alfonz XIII. in princ Piemontski. Priči sta bila za nevesto princ Piemontski in grof Turinski, za ženina pa francoska princa Covier in Gaetan Bourbonski.

Tajna radijska postaja na Korziki

Pariz, 23. jan. h. Na Korziki posluje že dalje časa tajna radijska postaja, ki vodi propagando proti Franciji in zagovarja italijanske zahteve po odcepitvi Korzike od Francije. Francoskim oblastem se je naposled posrečilo izslediti to tajno postajo in preprečiti njeno nadaljnjo propagando.

Iz državne službe

Beograd, 23. jan. AA. Premeščeni so: učiteljica Frančiška Hajnšek iz Framerovca k Sv Juriju ob juž. žel., učiteljica Olga Skorbecki iz Šoštanja v Kulo; prof. Drago Domnik z meščanske šole v Mežici na meščansko šolo v Slovenjem Gradcu.

Beograd, 23. jan. p. S kraljevim ukazom je upokojen Kuno Hočevar, direktor III. drž. real. gimnazije v Ljubljani (Bežigrad).

Beograd, 23. jan. AA. Za višjega kontrolorja na mariborski železniški postaji je imenovan Josip Ferk, višji kontrolor v pokoju.

Vremenska napoved

Zemunska: Toplota se bo v vsej državi znatno dvignila. Večja pooblačitev z dežjem v večji zapadni polovici. Nekoliko jasno utegne biti v vzhodnih predelih. Močan južni veter na primorju in v zapadnih krajih, zmernejši pa v vzhodnih krajih.

Dunajska: Zelo oblačno, v nižinah deževno, v hribih sneg.

Milijonar in apostol

Zapustil je milijon dinarjev za siromake

Maribor, 23 januarja

Po vseh Slovenskih goricah je v spominu ime pokojnega veleposestnika in milijonarja Mesareca, ki je izpričal visoko stopnjo socialnega čustvovanja, ko je zapustil milijon dinarjev v prid slovenjegoriškim revežem in siromakom.

Mesarčev velikodušni dar je varno naložen v glavni hranilnici pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah. Zavod izplačuje od gornjega zneska odmerjene obresti. Ta denar se potem vsako leto razdeli med najpotrebnejše siromake, ki stanujejo po vseh občinah svetolenarškega sodnega okraja. Te dni bodo razdelili med pomoči potrebne okoli 40.000 dinarjev, katerih bodo deležni predvsem siromaki občine Velka.

Ob tem se ljudje hvaležno spominjajo pokojnega milijonarja Mesareca in njegovega skromnega, preprostega življenja. Mesarec je stalno bival na svojem posestvu pri Sv. Juriju v Slovenskih goric, v tem prelepem središču vinorodne, valovite slovenjegoriške obmejne zemlje. Mesarec je imel veliko denarja, ki si ga je privarčeval. Ni pa imel nobenega otroka. Slovenje goričani se še danes spominjajo, kako je s kuhanim fižolom v žepu zahajal po svojih opravkih v Maribor, pa tudi v Gradec, kjer je nalagal svoj denar v tamkajšnji mestni hranilnici. Znana je tudi prigodba o pokojnem Mesarcu, kako so ga uradniki neke graške banke osumili in ga dali zapreti, ko je hotel naložiti večji znesek denarja v dotično banko. Bil je na zunaj preveč preprost in skromen, da bi ti uradniki mogli verjeti, da je ta denar sad vztrajnega dela. Po intervenciji dr. Milana Goriška iz Sv. Lenarta so Mesarca izpustili na prosto.

Doma je bil Mesarec vedno bos. Živino je sam pasel. Bil je zelo razumen gospodar, ki mu je vse šlo gladko po načrtih. Tako se je dogajalo, da je svoje prihranke lahko nalagal po raznih denarnih zavodih. V tresorju svoje blagajne pa je hranil mnogo zlatnine, s katero so se potem drugi okoristili.

Milijonar Mesarec je imel tudi lepo urejeno pisarno. Tukaj je dajal pametne nasvete vsem, ki so prišli k njemu s prošnjo za pomoč in dober svet. Zmerom je bil pripravljen pomagati svojim sorojakom. Bil je res pravi ljudski apostol.

Prav je, da se sedaj, ko bodo številni revnejši prebivalci Slovenskih goric postali deležni blagodejnosti človekoljubne dediščine, ki prihaja leto za letom v revne slovenjegoriške kmečke hiše, spomnimo socialno čutečega in plemenitega tvorca te koristne ustanove.

toliko, da bi se bilo vredno prepirati. Toda zadeva je šla tako daleč, da sta se začela tožariti, ker se nista dala mirno pobotati. Stroški pravde, ki je trajala nekaj let, so narasli na več ko petnajst tisoč dinarjev. Zato ni nič čudnega, da se je sovraštvo med obema stopnjevalo. Pa ne samo med bratoma, ampak mržnjo drug proti drugemu sta gojila tudi njihova sinova, bratranca Mato Komerički in Franc Komerički.

V četrtek 19. t. m. so oboji grabili listje na usodni parceli. Fanta obeh bratov sta bila budno na preži, da ne bi težaki prešli preko »meje« in na tujem nagrabili kakšen koš listja. Naenkrat je zapazil Mato Komerički, kako grabi bratranec Franc na spornem delu parcele. Takoj je prihitel tja in začel vpiti. Beseda je dala besedo, oba sta trmasto trdila: »To je naše!« Iz besed je nastal prepir. Začele so grablje peti svojo pesem, ko sta drug po drugem udarjala z njimi. Toda prepir je postal usoden, ko je Mato izvlekel iz žepa nož, z vso silo napadel svojega bratranca in mu razparal trebuh na desni strani, da so mu izstopila črева. Smrtno ranjenega Franceta so takoj odnesli do prve hiše. Pozvali so zdravnika g. dr. Djukića iz Samobora, ki mu je nudil prvo pomoč in ga dal takoj odpeljati v zagrebško bolnico. Bilo je pa malo upanja, da bo ostal pri življenju. Včeraj je prišlo poročilo, da je France podlegel. Žalosten dogodek v Klokočevcu se je ljudstva na meji obeh banovin močno dojmil.

Jeli potrebno

neprestano opozarjati na »Bayer«-jev križ na Aspirin-tabletah? Pač, kajti vedno znova se pojavljajo patvorbe z nakano, okcristiti se s svetovnim slovesom Aspirin tablet.

ASPIRIN

TABLETE

Oglas reg. pod S. brojem 32608 od 8. XI. 1938.

Novo šolo v Stično!

Med Ljubljano in Novim mestom ni meščanske šole

Stična, 23. januarja.

Stiška šola je postala premajhna. V tesnih učilnicah se gnetejo učenci, da trpe otroci sami in so učni uspehi nezadovoljivi. Ali naj nadzidamo sedanjo šolo za eno nadstropje? Ali naj zgradimo novo šolo? Sodimo, da temelji niso dovolj močni za nadzidanje. Tudi dosedanja razdelitev v novem nadstropju ne bi bila smotrna. **Želimo torej novo šolo.** Zgraditi jo je treba po vseh načelih modernega stavbarstva v pogledu higiene, unosnosti in smotrnosti. Nova šola naj bi stala v onem kraju, ki bo središče novega šolskega okoliša. Treba je ustreči v prvi vrsti otrokom, da ne bodo imeli predaleč v šolo.

Sedanji stiški šolski okoliš naj bi se razdelil v dvoje. Novi okoliš naj bi obsegal: Mleščevo, Černelo, Mrzlo polje, Škerjanče, Vrhpolje Studenec, Stransko vas, Drago in morda tudi Hudo. Ostale vasi pa naj bi ostale pri stari šoli v Stični. Novo šolo naj bi postavili pri kolodvoru Stični, v naselju, okrog železniške postaje. Z razdelitvijo šolskega okoliša bi dosegli, da ne bi imel noben otrok niti 2 km hoda do šole Stiška šola pa bi ravno ustrezala številu otrok, ki bi še ostali všolani v stiškem okolišu. A iz gori navedenih vasi je dovolj naraščaja za 4 razrede nove šole. Tako bi torej pridobili moderno šolsko poslopje, otroci krajšo pot, učiteljstvo bi bilo razbremenjeno, učni uspehi bi bili mnogo boljši.

Da bi se nova zgradba do neke mere pocenila, naj bi bilo poslopje tako veliko, **da bi bilo v njem tudi prostora za popolno meščansko šolo.** Ugotoviti je treba žalostno dejstvo, da nimamo od Ljubljane do Novega mesta — torej na daljavo 70 km — niti ene meščanske šole. O potrebah in koristih meščanske šole ne bomo izgubljali besed. Današnja borba za obstanek zahteva čim boljšo izobrazbo. Lahko je otrokom iz mest in okolice, težje pa je na deželi, še posebno pri nas, ki smo daleč od Ljubljane in Novega mesta.

Kdor pozna krajevni položaj, bo brž spoznal ,da je kolodvor Stična zemljepisno, prometno in gospodarsko središče vsega višnjegorskega sodnega okraja. Poleg tega teži k Stični vsa gornja krška dolina z občinami Krko Zagradcem, Ambrusom in deloma Žužemberkom. Zavoljo te medsebojne gospodarsko prometne povezanosti naj bi se občine Stična, Št. Vid, Veliki Gaber, Krka, Zagradec, Ambrus, Žužemberk in Višnja gora združile na realni osnovi, da s skupnimi močmi in z banovinsko podporo zgradijo meščansko šolo pri kolodvoru v Stični. Vem, da Višnjani niso za to rešitev, ker želijo imeti meščansko šolo v svojem mestu, čeprav je Višnja gora čisto na robu našega okraja in leži precej stran od prometnega središča in stika cest iz Krške doline. Vendar kaže edino, da zainteresirane občine pokrenejo pri odločujočih oblastvih vse potrebne korake, da se čimprej dvigne pri postaji Stični mogočen prosvetni hram, ki naj bi se dičil s ponosnim imenom našega rojaka pisatelja Josipa Jurčiča. Občina Stična bo na ta način postavila svojemu velikemu občanu najlepši in najtrajnejši spomenik.

Štefan Klavs.

Moj prvi dopis

Dne 20. januarja 1893. je »Slovenski Narod« objavil dopis iz Črnomlja. »Naša čitalnica«. Bil je to moj prvi časniški dopis pred 46 leti. Obujam nekatere spomine ne zavoljo sebe, temveč zato, ker utegnejo zanimati našo narodno javnost.

Konec leta 1892. je dobila čitalnica v Črnomlju nov odbor. Za predsednika je bil izvoljen sodnik Julij Bučar, mlad, zelo izobražen mož. Posebno veselje je imel do godbe in petja, v obojem je bil dobro podkovan. Bil pa je tudi vnet lovec in metuljar. Pod psevdonimom Curbitarius je objavil marsikateri zanimiv podlistek iz lovskega življenja v »Slovenskem Narodu«. Poleg Bučarja so bili v odboru: živinozdravnik Makso Pavlin kot blagajnik, trgovec Janko Schweiger kot podpredsednik, odborniki: zemljiški knjigovodja Ivan Dovjak, trgovca Avgust Kunc in Janko Puhek, jaz pa sem bil tajnik. Naloga novega odbora je bila, čitalniško življenje in delo za narodno prosveto v Črnomlju kolikor moči poživiti. Ustanovil se je takoj v začetku leta 1893. čitalniški mešani pevski zbor, ki ga je vodil sam predsednik. Obnovile so se gledališke predstave, prirejati smo začeli vsakovrstne izpodbudne prireditve. To je bilo takrat res potrebno, saj je v Črnomlju vladal v precejšnji meri nemškutarski duh, ki je bil v posameznikih močno zasidran. Tik za Črnomljem je stala na Maverlu šulferajnska šola. Čitalnici je uspelo, da je močneje vzplamtela narodna zavest. Tajniku je bilo naloženo, izpodbujati z okrožnicami med člani in drugimi meščani zanimanje za čitalnico, vabiti jih v krog članstva in k sodelovanju pri prireditvah Na predsednikovo pobudo sem tudi napisal dopis za »Slovenski Narod«, da še širša javnost zve kaj o nas in našem delu. Tiste čase, ko še ni bilo dolenjske železnice, smo bili v Črnomlju skoraj odrezani od sveta. Pošta iz Ljubljane je vozila ves dan, da smo prejeli »Narod« prejšnjega dne šele naslednji večer.

Kakorkoli, vsedel sem se za mizo in pričel pisati dopis. To smo vam takrat bili vestni dopisniki! Vsak stavek, oh, vsako besedo sem pretuhtal in pretehtal, preden sem jo zapisal, potem pa še vse popravljal in zamenjaval in na koncu še enkrat dopis na čisto prepisal. Vsega se še dobro spominjam. Dopis sem oddal na pošto in kar s strahom pričakoval, ali bo sprejet ali vržen v požrešni koš. In ko je prispel »Slovenski Narod« dne 21. januarja v Črnomelj pa je bil dopis v njem objavljen, se je takoj oglasil gospodar, pri katerem sem bil na hrani: »Poglejte no, danes je pa tudi iz Črnomlja nekaj!« Ko je dopis prečital, je takoj pokazal s prstom name: »To je pa vaše!« —

Da je bil dopis sploh priobčen, je že zbudilo majhno senzacijo. Ker je bil dopis strogo stvaren in se je nanašal na čitalnico, je žel priznanje domačinov, ki so se za narodno stvar zanimali. Kaj pa mislite, to ni bila majhna reč! Vzpodbuda mi je vlila pogum, da sem še dalje poročal v »Narod« o ondotnih čitalniških prireditvah in o drugih zadevah, dokler sem pač učiteljeval v Črnomlju.

Od tedanjega črnomaljskega čitalniškega odbora sva pri življenju le še dva: g. Janko Puhek, ki je bil pozneje lepo dobo tudi črnomaljski župan, in pa moja malenkost. Če ne bi bil takrat dobil častnega tajniškega mesta pri čitalnici, ne vem, če bi se bil pozneje kedaj sploh še lotil dopisovanja v liste. Vsak še tako skromen začetek pa se z doslednostjo izpopolnjuje. Tako je bilo tudi v tem primeru. Vem, da 46 let ni številka običajnih jubilejev, toda, ker ne vem, če dočakam 50-letnico javnega dela, odnosno če jo tudi dočakam, bom li še sposoben za to ali ne — naj ostane ta spominek zapisan v izpodbudo vsem, ki gredo za nami in poprijemljejo za pero, da pomagajo bogatiti kroniko naprednega slovenskega tiska.

Lovro Perko.

V smrt s kokainom

V Mariboru se je zastrupil tipograf Alojz Kodrič

Maribor, 23. januarja

Neka družba je bila v nedeljo popoldne na nekem pogrebu na Pobrežju. V družbi je bil tudi 38-letni tipografski pomožni delavec Alojzij *Kodrič*, stanujoč v Sokolski ulici 18 na Pobrežju. Družba je v neki gostilni v Mlinski ulici veselo popivala in prijetno kramljala. Kodrič pa se ni mogel razveseliti. Že ob vrnitvi s pogreba je žalostno zatrjeval svojim prijateljem, da ne bo dolgo, ko bodo tudi njega lahko pokopali. Družba ni tehtala njegovih žalostnih besed preveč resno.

Nenadno pa se je Kodrič dvignil in se odstranil. Zunaj na hodniku gostilne se je zgrudil. Bil je negiben. Njegovo truplo ni kazalo nobenih znakov življenja. Prijateljska družba je takoj obvestila o tem žalostnem in razburljivem dogodku policijo. Policijska komisija, v kateri je bil med drugim tudi policijski zdravnik dr. Zorjan, je ugotovila Kodričevo smrt. Zdravnik dr. Zorjan je presodil, da se je Kodrič zastrupil s kokainom. Pri pokojniku so našli poslovilni pismi, ki kažeta, da je šel Kodrič v smrt iz obupa in zaradi neke razprtije s svojo prijateljico. Kodričevo truplo so prepeljali v mrtvašnico na pobreškem pokopališču. Bil je sicer dober in vesten delavec. Vsi, ki so ga poznali, pomilujejo njegovo bridko usodo.

Obup v celici

Ker mu beg ni uspel, se je sam sodil

Ptuj, 23. jan.

V zaporu sreskega sodišča v Ormožu se je obesil 40 letni Ivan Štraser, doma s Pobrežja pri Ptuju.

Ivan Štraser je dne 16. januarja ponoči vlomil v trgovino kmetijske zadruge v Ormožu. Nabral je kakih 80 kg špecerije, katero je ravno nalagal na kolo ko ga je zasačil nočni čuvaj in ga aretiral. Ivan Štraser je bil na glasu nevarnega zločinca, saj se je šele 21 oktobra lani vrnil iz mariborske kaznilnice, kjer je bil odsedel 7 let robije. Po ponovni aretaciji so mu zatorej na sodišču v Ormožu posvečali mnogo pozornosti in so pazili nanj, da ne bi pobegnil.

Včeraj proti večeru pa je Ivanu Štraserju le uspelo, da je z železnim drogom dvignil zapah pri vratih celice. Vrata so se udala in Ivan Štraser se je čutil svobodnega. Ko pa se je znašel na hodniku in je bil namenjen k izhodu, se je ravno pojavil jetničar, ki je v svoji duhaprisotnosti hitro zaklenil vhodna vrata, da Štraser ni mogel na prosto. Obenem je jetničar priklical pomoč. Štraserja so nato ukrotili, ga zvezali na nogah ter ga posadili v drugo celico. Jetničar je imel nato nekaj minut drugega opravka. Ko pa se je spet vrnil in pogledal v celico, je našel Štraserja obešenega na križu okenca. Ivan Štraser je v zdvojenosti, ker mu beg ni uspel, brž izkoristil nekajminutno jetničarjevo odsotnost. Raztrgal je hlače v 6 cm široke trakove, katere je zvezal, se z zvezanimi nogami dvignil do križa na oknu in se sam sodil. Jetničar je brž priskočil in prerezal trak, poklical je tudi zdravnika, toda rešitev je že bila prepozna. Zdravnik je ugotovil, da je srce pravkar nehalo biti.

Uboj zaradi meje

V silobranu je ubil nasilnega soseda

Ptuj, 22. januarja

V vasi Vareji občina Sv. Vid pri Ptuju sta že dalje časa živela v sporih zaradi skupne meje soseda Jožef Kodrič in Janez Mlakar. Oba imata tam mali posestvi. Spori so iz dneva v dan naraščali in je nastalo hudo sovraštvo, ki je v soboto povzročilo katastrofo. Zahtevalo je življenje posestnika Kodriča. Tragedija se je odigrala takole: V soboto popoldne je Kodrič na domu precej popival in pijača ga je podivjala. Razgrajajoč se je napotil proti hiši posestnika Mlakarja. Ko ga je ta zapazil, je iz strahu zaklenil hišna vrata in se umaknil v sobo. Kodrič pa se je z vso močjo uprl v vrata, ki so se udala in znašel se je kar naenkrat pred svojim sosedom. Kodrič je kričal v Mlakarja in mu grozil s smrtjo, pri tem se pa pripravljal, da ga dejansko napade. Ves ta spor je opazoval Mlakarjev 23letni sin Janez. Ko je videl, da je očetovo življenje ogroženo, je zagrabil v kotu sloneče še neobdelano toporišče in je Kodriča z vso močjo udaril dvakrat po glavi. Kodrič se je na mestu zgrudil nezavesten. Pobitemu so nudili takoj pomoč, obenem pa so obvestili orožnike v Leskovcu. Poklican je bil tudi reševalni avto iz Ptuja, da ranjenega prepelje v bolnišnico. Vendar pa je Kodrič že med prenosom iz hiše na avto podlegel. Truplo so prenesli v mrtvašnico v Leskovec, kjer se je danes vršila obdukcija. Ubiti je imel od udarcev razbito glavo. Bil je star 39 let ter zapušča ženo in dva otroka. Janeza Mlakarja ml. so orožniki aretirali.

Obsežne tatvine

so prišle včeraj pred celjsko sodišče

Celje, 23. januarja

Pred sodnikom poedincem s. o. s. dr. Lobetom se je zagovarjalo danes na okrožnem sodišču v Celju 14 oseb, ki so bile obtožene tatvin na škodo trgovca Karla Vrečiča v Celju odnosno prodaje in nakupa ukradenega blaga.

Obtoženi so bili: 20letni trgovski pomočnik Ivan Končan iz Celja, 24letni mesarski pomočnik Karel Ribič iz Celja, 28letni pekovski pomočnik Metod Vrbovšek iz Celja, 37letni mesarski mojster Franc Sovinc iz Celja, 45letna gostilničarka Antonija Kodrunova iz Celja, neki dvajsetletnik iz Celja, 24letni posestnikov sin Alojz Sodin iz Stranic, 23letni posestnikov sin Konrad Fijavž iz Stranic, 26letni šofer Ivan Bobek iz Vojnika, 32letni delavec Miha Lipotnik iz Celja, 36letni sluga Vincenc Špiler iz Celja, 37letna zasebnica Amalija Sovinčeva iz Celja, 48letni posestnik Ludvik Sodin iz Stranic in 48letna posestnica Kristina Sodinova iz Stranic.

Končan je bil obtožen, da je lani ukradel svojemu delodajalcu Karlu Vrečiču raznega blaga v vrednosti 47.350 din in ga razpečaval. Ostali obtoženci so bili obtoženi, da so to blago kupovali odnosno prodajali. Slednji obtoženci izjavljajo, da niso vedeli, da je bilo blago ukradeno.

Razprava je bila zaradi zaslišanja novih prič danes prekinjena in se bo nadaljevala v ponedeljek 30. t. m. ob 8.15 zjutraj.

Za koš listja — zaklán

Lastnega bratranca je usmrtil iz sovraštva

Velika Dolina, 23. januarja

Po odjugi, ki je z vso silo nastopila po dolnjem Posavju in osušila naše listnate gozdove, so začeli ljudje zahajati v hoste, da si za pomlad nagrabijo listja za steljo, ki jim je pošla. Tako se v letošnji zimi, ki je pokazala milo lice zelo zgodaj slišijo pesmi voznikov po šumah in grabljic pri listju. Žal, da je ravno zgodnje pripravljanje listja dovedlo tik na meji banovine, že na hrvatski strani, do uboja.

Dva brata iz družine Komerički, doma iz Klokočevca zraven Bregane, tik ob dravsko-savski meji v občini Podvrhu, sta bila v hudem sovraštvu že nekaj let. Šlo je za mejo med gozdnima parcelama v širini dobrega metra. Čestokrat sta se za dobro ped zemlje prepirala, čeprav sporno zemljišče ni presegalo vrednosti nekaj sto dinarjev, ker hosta ni donašala nobenemu

Borba proti alkoholu, največjemu sovražniku slovenskega naroda

Te dni je bila ustanovljena Liga proti alkoholizmu

»Ko vidim, da je znanost z neizprosnimi poskusi razveljavila vse stare razlage za pitje, potem je dolžnost vsakega poštenega človeka, da te znanstvene razlage tolmači in naznanja najširšim ljudskim množicam. Pri nas moramo že naposled nastopiti proti degeneraciji z alkoholom, danes je dolžnost zlasti zavednega, znanstveno mislečega in vedi zaupajočega zdravnika, pravnika, duhovnika, učitelja, sploh vsakega zavednega človeka, da z besedo in dejanjem oznanjuje: V interesu vsakega človeka, družine, razreda naroda in človeštva je: rešite se alkoholizma!« T. G. Masaryk

Na zadnjem treznostnem tednu od 28. maja do 4. junija preteklega leta je prof. Fran Jeran kot zastopnik ZKD med drugim izjavil, da nam treznost ni nujno potrebna le nasproti alkoholu, temveč tudi v vsem našem javnem delovanju in življenju. To je prav gotovo res, še bolj pa je resnica, da ima delo za alkoholno treznost prvenstveno pravico in da je treba zastaviti vse sile predvsem v to borbo. Posamezniki, tudi posamezna društva, so že dolgo pred svetovno vojno orali ledino in pripravljali tla uspešnejšemu delu. Svetovna vojna je delo prekinila. Po vojni, nekako l. 1920, pa so protialkoholno delo obnovili. Iskali so predvsem vzrokov zakaj je to delo tako malo uspešno. Okrog l. 1930. je zopet nastal skoro popoln zastoj dela in desinteresiranost javnosti za protialkoholno vprašanje. Niso pa mogli ostati brezbrižni vsi oni socialni delavci, ki so v zvezi z alkoholnimi pijačami. Pojavili so se novi delavci z novimi idejami. Alkoholizem so pričeli smatrati za socialno bolezen, ki mora biti v tesni odvisnosti od splošnih gospodarskih in socialnih razmer. Znanstveniki so se lotili proučevanja te odvisnosti. Pojavila se je trditev, da je prva velika krivica, ki se otroku dogaja, ta, da je v pijanosti spočet. Slovenska evgenika je ugotovila, da je vzrok pri naših manj nadarjenih otrokih v 84% alkoholna obremenjenost. L. 1937. smo dobili življenjsko bilanco Slovenije za leto 1921. do 1935. Za alkoholno vprašanje važne ugotovitve te bilance so nastopne:

1. Slovenci gremo za zapadnimi kulturnimi narodi v pogledu bele kuge hitreje kakor v pogledu kulturnega napredka in 23odstotno zmanjšanje rodnosti v zadnjih 15 letih pomeni lahko usoden padec.

2. Največjo splošno umrljivost imajo vinorodni kraji, kar dokazuje, da mora v teh krajih biti na delu činitelj, ki ga v drugih krajih ni in ki ne dopusti, da bi se tudi tukaj umrljivost zmanjšala tako kakor drugod.

3. Največ novorojenčkov umrje v vinorodnih krajih.

4. 85% nezakonskih otrok se rodi v vinorodnih krajih.

5. Umrljivost za jetiko je največja tudi v vinorodnih krajih.

6. Prav tam je tudi največja umrljivost za kapjo in srčno napako.

7. V vinorodnih krajih se izvrši največ umorov in ubojev.

Sicer vse te ugotovitve v življenjski bilanci Slovenije nikjer ne omenjajo alkohola, vendar pa je alkoholizem prav gotovo prvi činitelj tem zlom.

Take in enake ugotovitve sociologov in protialkoholnih delavcev so povzročile, da so prišli do naziranja, da se tiče protialkoholno vprašanje vsega naroda in da pri njega rešitvi mora delovati celotni narod.

Sestanek prizadetih društev in korporacij, ki je bil sklican l. 1936., je bil prvi odmev takih spoznanj. Pričela se je nova faza v protialkoholnem gibanju, katere geslo je bilo: Ne več boj, temveč trezno premišljena gospodarska reforma in socialnoreformna politika, ki naj reši naš narod te mučne in dolgotrajne bolezni.

Anketa, ki jo je izvedel učitelj Vojko Jagodič s pomočjo banske uprave l. 1937., je prinesla nove porazne ugotovitve o našem alkoholizmu, obenem pa obilico dragocenega gradiva za uspešno socialno in zdravstveno službo. Večina naših protialkoholnih delavcev, ki je doslej operirala z izsledki škodljivosti alkohola pri tujih narodih, je zdaj dobila v roke podatke o našem narodu, ki so zato tem pretresljivejši in morajo vzbuditi vest vsakega resno mislečega človeka. Anketiranih je bilo 192.611 učencev osnovnih, meščanskih in srednjih šol (to je 95% vse šolske mladine). Od teh je uživalo alkoholne pijače 67%. Otrok, ki redno uživajo alkoholne pijače, torej pijancev med otroki, je 11.057, kar se pravi, da je pijanec vsak 15. otrok v starosti od 6. do 14. leta. Vendar je to le povprečna številka za vso Slovenijo, medtem ko je v vinorodnih krajih pijanec že vsak 9. šoloobvezni otrok. Pijejo pa tudi že otroci v predšolski dobi in v tem pogledu sta nevednost in brezvestnost staršev brez primere. Celo dojenčkom dajejo piti vino in žganje, in to pri 34.77%. Po ugotovitvah Jagodičeve ankete ima opraviti posredno ali neposredno z alkoholom: 64% še nerojenih otrok, 34% dojenčkov, 55% predšolskih otrok, 67% šoloobveznih otrok in 88% šoli odrasle mladine. Kako je pozneje v tem pogledu, pa povedo nastopni podatki:

Od 10.848 pijancev v Sloveniji je 6807 družinskih očetov, izmed katerih je 93% socialno slabo stoječih. Ti očetje imajo skupno 31.690 otrok.

Ni čuda, da so take številke zdramile našo javnost, da se je nekoliko bolj zavzela za protialkoholno vprašanje. Lansko leto se je vršil od 28. maja do 4. junija prvi slovenski treznostni teden, ki so se ga udeležile številne organizacije in zastopniki javnih korporacij. Takrat so zborovale zdravniška, pedagoška, gospodarska in družinska sekcija, ki so izdelale obširno resolucijo, ki so jo objavili takrat vsi naši dnevniki. V tem tednu je bil izvoljen tudi pripravljalni odbor za ustanovitev posebne lige proti alkoholizmu, ki naj zajame v svoje vrste vse organizacije, javne korporacije in vse delavce, ki hočejo in morejo sodelovati pri reševanju

Pretekli ponedeljek je bil ustanovni občni zbor Lige proti alkoholizmu. Polna dvorana je pričala, da je pripravljalni odbor dobro izvršil svoje delo in da je zanimanje javnosti in oblastev za to vprašanje postalo splošno. Na občnem zboru je bil izvoljen tale odbor: predsednik dr. Ivo. Pirc, odborniki pa viš. sod. svetnik Kovač, učitelj Jagodič Vojko, učitelj Zor Miroslav, nadzornik Janko Grad, prof. Venceslav Čopič, učiteljica Mira Engelmanova, načelnik socialnega oddelka Anton Kosi, načelnik prosvetnega oddelka prof. dr. Sušnik, svetnik kmetijskega oddelka Vladimir Kuret, svetnik dr. Franta Mis, načelnik socialnega oddelka Svetel, apelacijski sodnik dr. Dolinar in konz. svetnik Kalan. V nadzorstvo so bili izvoljeni prof. dr. Gogala, ga. Klemenčičeva in ga. Golobova.

Na občnem zboru je bil sprejet tudi poslovnik odsekov Lige proti alkoholizmu. Ustanovili so se znanstveni, pravni in propagandni odsek, ki jih bodo vodili strokovnjaki in vneti socialni delavci. Tako je n. pr. stopil na čelo znanstvenega odseka naš priznani znanstvenik dr. Božo Škerlj,

Kakor vsako leto, tako tudi letos samo od 23. januarja do 11. februarja na vse naše blago, kijub našim znano nizkim cenam. Pri nas je vsak komad vidno označen s ceno in od te cene dobite ogromen popust!

IVAR CRILKE:

Oglejte si sedanje cene v naših izložbah!

veliki popust

ANTON BRUMEC, LJUBLJANA, NASPROTI GLAVNE POŠTE

Domače vesti

• **Z banske uprave.** Ban dravske banovine dr. Marko Natlačen 24. t. m. ne bo sprejemal strank, ker je uradno odsoten.

• **Grob pesnika Gundulića so našli.** V starodavni frančiškanski cerkvici Male braće v Dubrovniku so 16 dni odkrivali in odkopavali stare grobnice, da bi našli med njimi grob pesnika Ivana Gundulića, čigar spomin bodo slovesno počastili letos ob 300-letnici njegove smrti. V soboto proti večeru so vsi zvonovi starega svetišča zadoneli in razglasili s tem vest, da je po dolgem trudu najden grob največjega dubrovniškega pesnika. V starih listinah so grobovi v stari frančiškanski cerkvi označeni s številkami in navedeno je, da ima grobnica, v kateri počivajo ostanki pesnika Gundulića, številko 6. Grobovi v cerkvi pred glavnim oltarjem, za oltarjem in v zakristiji pa niso razvrščeni po zaporednih številkah in zato je bilo iskanje tako naporno, ker na mnogih grobovih zunaj na ploščah ni bilo številk in so morali grobove odkrivati in odkopavati kar po vrsti. Obistinilo se je, kar se da sklepati iz zapiskov v starih listinah in po ljudskem izročilu. Grob s številko 6 so res našli pred glavnim oltarjem na severni strani. Pesnikov grob je pod stopnicami in balustrado glavnega oltarja, ki so bile napravljene v novejši dobi. Odkopali so že del plošče z grbom Gundulićeve rodbine in zdaj bodo odkrili vso grobnico.

Oni, ki mnogo jedo in veliko sede ter zaradi tega najčešče **trpe na trdi stolici,** naj pijejo dnevno po eno čašo naravne **»Franz-Josefove«** grenčice, ki jo je treba prej nekoliko segreti. Davno preizkušena **»Franz-Josefova«** grenčica se odlikuje po svojem zanesljivem učinkovanju, prijetni uporabi in se dobiva povsod.

Ogl. reg. S. br. 15. 485-35

• **Advokatski izpit je napravil g. Fran** Satler iz Viničke vasi pri Sv. Barbari v Slovenskih goricah. Čestitamo!

• **Predavanje o Hamburgu v Murski Soboti.** Pod pokroviteljstvom Tujskoprometne zveze Putnik v Mariboru in Zveze trgovskih gremijev za Slovenijo je priredilo Tujskoprometno društvo v Murski Soboti 18. t. m. predavanje o Hamburgu in Bremenu. Namesto zadržanega g. Leona Potočnika je predaval g. Ivan Gabrič, potovalni uradnik iz Hamburga, ki je v lepi slovenski besedi opisal svetovno pristanišče Hamburg. Velikanski obseg pristanišča in skladišč so prikazali različni res prvovrstni zvočni filmi in diapozitivi, ki sta jih predvajala gg. Reier in Patie. Dvorana Grajskega kina je bila nabito polna, posebno trgovci so se v velikem številu udeležili predavanja. G. predavatelj je posebno poudaril važnost dnevnika za eksportno in importno trgovino »Hamburger Fremdenblatt«, dalje je opisal velika paroplovne in skladiščne družbe, kakor »Hapag«, »Hamburgerlagerhaus A. G.«, »Nord. deutscher Lloyd«, »Hamburg-Süd«, zvonarno »Bohuma Verein«, kakor tudi še druga podjetja, ki imajo trgovske stike z vsem svetom. Predavanje se je vršilo kot recipročno za številna predavanja g. Leona Potočnika, lastnika »Bureau Jugoslavia« v Hamburgu, ki jih je priredil o Jugoslaviji po Nemčiji.

• **K nagradni križanki ponedeljskega »Jutra«.** Nagradna križanka, ki jo je »Jutro« v svoji ponedeljski izdaji začelo redno prinašati — za vsako križanko je kot prva nagrada razpisanih 100 din v gotovini — je med čitatelji vzbudila tako živahno zanimanje, da prejema uredništvo vsak teden na stotine rešitev. Prav zaradi tega živega odziva med občinstvom pa se je zoper križanko najbrž zagrizel tiskarski škrat, ki zmerom iznova poskuša zmešati štreno. Ta ponedeljek se mu je posrečila samo neznatna pomota: v razlagi križanke je med definicijami navpičnih besed treba številko 15 razumeti kot številko 16. Sicer je vsak pozoren čitatelj že na prvi pogled opazil to zamenjavo, reševalce pa vendar še posebej opozarjamo na stvar.

• **Pošiljka novih trdih orehov za klub »Metlo«** je morala biti v nedeljo iz tehničnih razlogov žal izpuščena. Prosimo cenjene »Metlarje«, naj nabrusijo zobe za prihodnjo nedeljo!

• **Pokret oblastnega odbora Jadranske Straže v Beogradu za zgraditev doma JS** je koristna zamisel, ki naj bi jo podprli vsi pravi rodoljubi. Beograjska občina je podarila zemljišče, odbor pa je začel zbirati sredstva. Dom Jadranske Straže v Beogradu bo služil članstvu in naraščaju iz vse države s prenočišči, a v domu bo tudi dvorana za predavanja, čitalnica in pomorski muzej. Dom bo služil kot pomorska ljudska univerza in bo posvečen spominu blagopokojnega Viteškega kralja. Da bo zamisel čimprej ustvarjena je oblastni odbor JS v Beogradu izdal ob 20-letnici naše svobode na morju jubilejne znamke po dinarju. Znamke se že razpošiljajo in Jadranska Straža naproša vse članstvo in vse rodoljube, naj z njimi podpró koristno zamisel. Kolki so lepo izdelani in se naročajo pri Jadranski Straži v Beogradu, Hartwigova 9.

• **Še enkrat: novo ogibališče Besnica.** Prejeli smo: Ogibališče v Besnici je skoraj izvršeno dejstvo. Iz tehnično prometnih razmer je ogibališče več nego potrebno. Drugo pa je vprašanje, ali bi bilo rentabilno iz ogibališča ustvariti postajališče za osebni in tovorni promet. Moj namen ni, polemizirati s člankoma, ki sta nedavno izšla v »Jutru«. Odgovoriti hočem samo na dopis, ki je bil objavljen 8. t. m. in podpisan od nekega »Besničana«. Ta Besničan najbrž ni pravi Besničan, sicer bi moral vedeti, da se domačini ne ogrevamo za postajo. Pa ne samo Besničani, marveč vsi okoličani iz vasi Rakovce, Zabukovja, Pševa, Sv. Jošta, Javornika, Cepulj tja doli do Knap ter Okroglega, Naklega in Pivka. Postajališče Sv. Jošt, ki je bilo pred 54 leti zgrajeno od pokojnega posestnika Franceta Sedlarja iz Rakovce s pomočjo okoličanov in na njegove stroške, nam v vseh pogledih popolnoma prija. Postajališče Sv. Jošt je za nas vse na najprikladnejši točki. Zato se nikakor ne moremo ogrevati za novo postajo Besnico, ki naj bi bila nič manj kakor za 3.5 km više proti Podnartu postavljena. Strinjamo pa se s predlogom za dobro cestno zvezo Besnica — Ovsiše odnosno Podnart. Za izgradbo te ceste naj bi se pristojna oblastva odločneje zavzela saj je sedanja cesta v tako obupnem stanju, da je prehod po njej iz kraja v kraj nemogoč.

ČRNO-BELA

1. II. ZVEZDA

• **Namesto venca na grob bivšega** sodelavca in tovariša, rudniškega uradnika g. Hermana Kolbezna, so darovali nameščenci zunanjega obrata rudnika Trbovlje znesek 248 din v podporni sklad za slepe otroke. Iskrena hvala!

• **Ustavljen je promet z motornimi vlaki na progi Dubrovnik—Sarajevo.** Po nalogu železniške generalne direkcije so začasno ustavili promet z motornimi vlaki na progi Sarajevo—Dubrovnik, dočim je ostal promet z motornimi vlaki še na progah Sarajevo—Brod in Sarajevo—Beograd. Kako dolgo bo počival promet motornih vlakov na progi Sarajevo—Dubrovnik, ni znano. Turistični krogi upajo, da bo kmalu spet uveden.

• **Volka je jahal.** V samotnem naselju Mladem Nagoričanu v kumanovski okolici je imel sin kmeta Djordjevića nenavadno srečo v borbi z volkovi. Trije volkovi, pravi orjaki, so se že večkrat približali staji ter so bili kmet in njegovi sinovi vsako noč na straži. Ono noč so volkovi stajo spet napadli in so čuvarji dva volka ubili, tretjega, o katerem so mislili, da je ranjen, pa so zasledovali. Ko se je 20-letni Stojan zveri približal, se je zver ustavila in ga hotela napasti. Stojan pa je skočil na njo in jo krčevito zgrabil za ušesa. Tako je jahal volka precej daleč. Volk se je skušal z vsemi silami »jezdeca« otresti, a Stojan se je ravno tako čvrsto kakor z rokami tudi s koleni oklepal volka. Dogodek pa bi se zanj gotovo slabo končal, če ne bi bili pastirji volka obkolili in pobili z gorjačami.

• **Pustne prireditve v Beli Crkvi.** Že pred dolgimi leti si je pridobila Bela Crkva velik sloves s svojimi razkošnimi pustnimi prireditvami. Na karneval v Belo Crkvo je prihajala nekdaj velika gospoda iz Budimpešte in drugih mest in še zdaj privabijo te prireditve vsako leto mnogo tujcev, stalni gostje pa so veselja, ki iz vse Vojvodine, Srema in mnogi iz Srbije. Predstavniki vseh slojev Bele Crkve in okolice so zastopani v odboru, ki se trudi, da bi vsako leto kar se da razkošno, pestro in šaljivo priredil svatbo in konec princa Karnevala. Odborniki pustnih prireditev se hočejo letos še posebno izkazati in se pripravljajo že zdaj z veliko vnemo na pustno proslavo.

• **Huda prometna nesreča pri Batajnici.** V beograjski okolici v Batajnici je že večkrat prišlo do hudih prometnih nesreč. Najbolj v spominu je ona v nedeljo 11. decembra zvečer po volitvah, ko je neki odvetnik iz Beograda s svojim avtomobilom kar podiral kmete, ki so se vračali iz gostoljubne hiše nekega volilnega agita, torja. Takrat so bili trije mrtvi. Zdaj pa sta na nevarnem ovinku pri Batajnici trčila skupaj dva avtomobila, eden iz Beograda, drugi iz Novega Sada. Beograjski avtomobil je šofiral sam lastnik avtotaksija, vozila pa sta se z njim jurist Vitomir Popović in delavec Žarko Lisovac. Pri karambolu sta bila oba potnika mrtva, šoferju pa se ni nič zgodilo, čeprav je bil avtomobil ves razbit. Z avtomobilom iz Novega Sada so se poleg lastnika vozili trije potniki, ki so bili le neznatno poškodovani, dočim se lastniku ni nič zgodilo. Vzrok hude nesreče je bila neopreznost in bo morala šele preiskava ugotoviti, katerega od obeh vozačev zadene večja odgovornost.

• **Nevarna igra otrok z daljnovodom.** V vasi Gorici v občini Leskovcu, ki drži skozi njo el. daljnovod, so trije šolarji metali v žice palice in kamenje v izolirne porcelanaste nastavke na drogih, s čimer so povzročili škodo 700 dinarjev. Orožniki so storilce izsledili in bodo morali njih starši povrniti storjeno škodo. To bo za starše precej trda kazen.

• **Pšenico so kradli.** Vrtovšek Ivan iz Leskovca je opazil, da mu je v zadnjem času izginilo več vreč žita iz shrambe. Tatvino je prijavil orožnikom v Krškem. V prijavi je osumil tatvine svojega hlapca Srše. na Franca, 14letnega pastirja Slavka in 26 letnega Pirca Franca, ki so vsi iz Leskovca. Dolži jih, da so od meseca novembra odnesli iz shrambe devet vreč pšenice po 45 kg, šest vreč ajde in šest vreč koruze v skupni vrednosti okrog 1600 din. Sršen priznava, da je imenovano število vreč žita res ukradel svojemu gospodarju, zagovarja pa se, da ga je k temu nagovoril Pirc, češ da bosta žito prodala, denar pa si delila. Na njegovo prigovarjanje da je odnesel gospodarju dve vreči v Pirčev listnjak, kjer ju je zakopal v listje. Pri tem mu je pomagal pastir, ki zatrjuje, da ga je Sršen naprosil, naj mu pomaga nesti ti dve vreči v Pirčev listnjak. Kdo in kam je potem odnesel vreči, pastir ni vedel povedati. Sršen je vzel tudi ostale vreče ter jih sam prodal v Leskovcu. Izjavlja pa, da je ta denar izročil Pircu ter tako ni imel od te tatvine nobene koristi. Pirc Franc odločno zanika, da bi bil on nagovarjal Sršena k tatvini ali sploh sodeloval pri kraji žita. Zadeva se bo obravnavala pred sodniki v Krškem.

Iz Ljubljane

u— **Deževni dan** je bil včerajšnji ponedeljek. Po izredno toplih dneh minilega tedna se je v soboto zrak za spoznanje ohladil. Nedelja je bila še dokaj lepa, tudi nekaj sonca je posijalo na zemljo. V noči na ponedeljek se je močno pooblačilo, v jutru je jelo rositi, čez dan močno deževati. Živo srebro je tičalo zjutraj na 6.4 nad ničlo, podnevi je bilo največ 9.4. Prijatelji narave, ki si žele do pomladi še nekaj snega, se poželjivo ozirajo proti nebu, v planine, če bodo kaj kmalu priplesale snežinke. Treba bo še dotoka mrzlih vetrov, da se bo ozračje shladilo na stopnjo, ki bi bila pripravna, da nam pričara novo zimsko razpoloženje. Mnogi so seveda s tem stanjem zime kar zadovoljni.

u— **Pod okriljem Prirodoslovnega društva** bo predaval drevi v mineraloški predavalnici univerze univ. profesor g. dr. inž. Alojzij Král o fotoelastičnih metodah v tehniki. Začetek ob 18.15.

u— **Prirodoslovno društvo** bo imelo svoj redni letni občni zbor v ponedeljek dne 30. t. m. ob 18. uri v predavalnici mineraloškega instituta na univerzi. Po društvenih pravilih opozarja odbor člane, da pošljejo morebitne predloge odboru vsaj 5 dni poprej. Vsi člani so najvljudneje vabljeni.

u— **Društvo sodnikov kraljevine Jugoslavije,** sekcija Ljubljana, bo imelo izredni društveni občni zbor v nedeljo, dne 5. februarja ob 10 dopoldne v razpravni dvorani okrožnega sodišča v Ljubljani z dnevnim redom: Sprememba pravil in slučajnosti. Zaradi izredne važnosti dnevnega reda vabi odbor društva k polnoštevilni udeležbi.

u— **Narodna strokovna zveza v Ljubljani** sporoča svojemu članstvu in prijateljem, da je ustanovila svoj dramatični odsek, in vabimo vse tiste, ki imajo veselje do dramatike, da se prijavijo, in to v petek 27. januarja v prostorih tajništva NZS, kjer bo ob 20. prvi sestanek.

u— **Sokolsko društvo Ljubljana IV vabi vse članstvo** in naraščaj, da se udeleži pogreba tragično preminilega brata **Janeza Zupančiča,** ki se bo vršil v sredo 25. t. m. ob 16. izpred glavnega kolodvora. Zbirališče pred kolodvorom v civilu z znakom. Zdravo! — Uprava.

u— **Pobijanje ropota in tresenje pri visokih zgradbah in strojnih napravah** je naslov predavanja ing. Wernerja Genesta iz Berlina, ki ga priredi drevi ob 20. Udruženje jugoslovenskih inženjerjev in arhitektov — sekcija Ljubljana, v svoji predavalnici v Kazini, Kongresni trg 1/II. Vstop prost vsem, ki se zanimajo za ta sodobni in pomembni problem.

u— **V počaščenje ge. Ane Koutne** je ga. Antonija Verovškova iz Štepanje vasi št. 66. namesto venca darovala 150 din za mestne reveže. Dobrotnici revežev se mestno poglavarstvo najlepše zahvaljuje. Počastimo rajne z dobrimi deli!

VELIKI ŽELEZNIČARSKI PLES »SLOGE«

dne 11. FEBRUARJA t. l. NA TABORU!

Igrajo tri godbe!

u— **Obrtniška dela za Dečje zavetišče v Trnovem** je mestna občina razpisala ter bo razpis objavljen v prihodnji številki »Službenega lista«. Kleparska dela so preračunana na okroglih 50.000 din, mizarska na 225.000 din, ključavničarska 30.000 din, za instalacijo vodovoda in centralne kurjave bo pa potrebnih 900.000 din, da bodo ta dela skupaj veljala okrog 1.200.000 din. To veliko zavetišče v državi bo svojemu namenu izročeno že letos. V novem zavodu bo prostora v dnevnem zavetišču za 150 otrok, ki bodo dobivali tudi vso brezplačno hrano, poleg tega bo pa imelo v internatu 32 otrok vso oskrbo, razen tega bo pa še v otroškem vrtcu prostora za 40 otrok.

u— **Pri Ljubljanski sadjarski in vrtnarski podružnici bo predaval v sredo dne 25. januarja t. l. g. Jože Kregar** o tem, **»Kako zalivamo rastlinam pozimi in poleti«.** Začetek točno ob 19. uri. Kemijska dvorana na I. drž. realni gimnaziji (realki), v Vegovi ulici. Vstop prost. Člani in gostje vabljeni!

u— **Ženski odsek »Soče«** je uvedel družabne večere v Trgovskem domu. Prvi tak večer je bil pretekli četrtek. Sočanom in drugim primorskim rojakom so se v prijetni družabnosti pridružili mnogoteri Ljubljančani. Mladim kakor starim je bilo poskrbljeno za prijetno razvedrilo. Predsednica gospa Minka Kroftova je izpregovorila nekaj lepih izpodbudnih besed ki so veljale zlasti mladini. Operna pevka ga. Vidalijeva je krasno zapela dve pesmi. Nato se je pod vodstvom g. Jenka razvil plesni spored ob zvokih sokolskega jazza. Vsi, ki so se udeležili tega lepega večera so vabljeni, da pridejo jutrišnjo sredo točno ob 20 spet v Trgovski dom. Pridite vsi in privedite s seboj še druge, plesnih vaj željne gospode in gospodične. Vodil bo spet g. Jenko in igral bo sokolski jazz. Izkaznice daje tajništvo »Soče« na Kralja Petra trgu št. 8, od 10. in od 12. in od 16. do 18. ure.

u— **Bolgarskemu akademiku** je nekdo v soboto odnesel iz kavarne »Prešeren« zimsko suknjo. Prizadeti prosi storilca, naj vrne na univerzo vsaj indeks predavanj, ki se je nabajal v suknji in ki je zanj brez vrednosti.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Iz Celja

e— **Uporaba celjskega mestnega grba.** Mestno poglavarstvo v Celju razglaša: Razna društva so ponovno zaprosila mestno občino za dovoljenje uporabe celjskega grba pri razstavah, na društvenih objavah itd. Mestni svet, ki se je z zadevo bavil na seji 23. decembra, je sklenil, da se uporaba mestnega grba v splošnem načelno ne dovoli več. Zato naj društva ne vlagajo več prošenj na mestno poglavarstvo za dovolitev uporabe grba pri njihovih prireditvah odnosno njihovih publikacijah, ker bo mestno poglavarstvo vsako tako prošnjo odklonilo.

e— **Ljubljanska drama** bo uprizorila drevi ob osmih v celjskem gledališču učinkovito Niewiarowiczevo komedijo »Hollywood« v režiji g. Bratka Krefta. Sodelovali bodo ga. Mira Danilova ter gg. Jan, Debevec in Kralj. Predstava je za abonma. Neabonenti dobijo vstopnice v prodaji v knjigarni Slomškove tiskovne zadruge.

e— **Bolničarski tečaj sreskega odbora Rdečega križa** v Celju je bil zaključen v nedeljo z javnimi izpiti v Zdravstvenem domu. Izpiti so obsegali vprašanja iz anatomije, nege bolnikov in prve pomoči. V tečaju so predavali zdravniki gg. dr. Fischer, dr. Kozin, dr. Pintarič in dr. Podpečan. Izpit je napravilo z odličnim uspehom 25 obiskovalcev tečaja. Ob zaključku izpitov je predsednik sreskega odbora RK g. dr. Juro Hrašovec izrekel odborovo zadovoljstvo nad krasnimi uspehi, ki so pokazali, da so tečajniki z ljubeznijo in vztrajnostjo posečali predavanja. Zahvalil se je predavateljem, ki so požrtvovalno vodili tečaj in s svojimi temeljitimi predavanji zbudili zanimanje za učne predmete, dalje upravi javne bolnišnice, kjer so bile praktične vaje, in upravi Zdravstvenega doma za uporabo predavalnice. Z željo, da bi novi bolničarji pridobljeno znanje uspešno uporabljali v smislu človekoljubja v korist Rdečega križa, je predsednik zaključil izredno lepo uspeli bolničarski tečaj.

e— **Celjska gasilska četa** je imela v soboto zvečer svoj 68. redni letni občni zbor. Predsednik g. Dobovičnik je pozdravil zastopnike občine starešino celjske gasilske župe, zastopnika vojaške oblasti kapetana g. Toša in zastopnike tiska ter orisal glavna načela in naloge gasilstva. Iz poročila tajnika g. Korena posnemamo, da ima četa 62 članov. Lani je sodelovala četa pri gašenju 15 požarov in sicer 5 v mestu in 10 v drugih krajih. Če bi ne bila četa nastopila, bi znašala škoda zaradi omenjenih požarov okrog 5,455.000 din. Četa je priredila 8 strokovnih redavanj o gasilski tehniki, 14 praktičnih vaj in 6 tovariških sestankov. Reševalni oddelek je izvršil lani 532 voženj. Oba reševalna avtomobila sta prevozila 6729 km ter prepeljala 521 bolnikov in ponesrečencev. V ambulanci je prejelo prvo pomoč 67 oseb. Proračun za novo poslovno leto predvideva 109.227 din dohodkov in 126.571 izdatkov. Primanjkljaj znaša torej 17.343 din. Po poročilih ostalih funkcionarjev in poročilu starešine celjske gasilske župe o savezni skupščini so bile dopolnilne volitve v odbor.

e— **Koncert zbora kromatičnih harmonik,** ki so ga priredili dijaki iz Celja in Ptuja v nedeljo popoldne v celjskem gledališču, je bil zelo dobro obiskan. Zbor kromatičnih harmonik, v katerem je bilo 5 Celjanov in 8 Ptujčanov, je izvajal narodne pesmi ter klasične in moderne skladbe. Zbor vodi g. Ciril Rakuša. Harmonikarji in harmonikarice se vadijo šele 7 do 21 mesecev. Uspeh je vprav presenetljiv. Zboru sicer še manjka dinamičnost in prožnost, igra pa že precizno in učinkovito. Kot solisti so se krepko uveljavili s težji, mi skladbami Sonja Rakuševa, brata Zvonko in Darko Koželj ter Herman Antolič iz Celja, v tercetu, ki ga je spremljal g. Rakuša, pa Srečko Berlič, Nadan Sevnik in Maks Weissenstein iz Ptuja. Občinstvo je prirejalo harmonikarjem in njihovemu učitelju in vodji g. Rakuši prisrčne aplavze. Svojevrstni koncert, kakršnega v Celju še ni bilo, je dosegel velik uspeh. — **R. P.**

NE ZAMUDITE PREKRASNEGA FILMA! Ob 16., 19. in 21. uri!

Pretresljiva ljubavna tragedija dveh mladih ljudi obsojenih na smrt! — Razkošje in intrige na bivšem carskem dvoru!

Kneginja Tarakanova

Prekrasna vsebina tega filma zadovolji vsakega gledalca!

KINO UNION, tel. 22-21

VRAGI ZNEBA

Film, ki je navdušil dosedaj vse obiskovalce. Napeti pretresljivi prizori med nebom in zemljo. Dialogi v nemškem jeziku. Danes ob 16., 19. in 21. uri. Kino Matica 21-24

Samo še danes in jutri imate priliko videti najlepšo filmsko revijo, v kateri sodelujejo skoro vsi nemški filmski umetniki! V glavni vlogi: La Jana, Vera Bergman, Ernst Fritz Fürbringer.

V zarji slave

Dovršen prikaz filmske tehnike — inscenacije — režije in glasbene umetnosti!

KINO SLOGA, tel. 27-30, ob 16., 19. in 21. uri

E. H. Efir:

Poštna zgodba iz Budimpešte

Pismonoša Imre si je ubijal glavo, kje naj dobi 200 pengov, ki jih mora nocoj vrniti prijatelju Beli Tereku. Ugibal je, a ni našel izhoda.

Bilo je breznadno, beračiti starega strica za posojilo. Kajti stari stric mu je nedavno tega odkrito povedal, da nečaku ne posodi niti ficka več, dokler bo Imre noč za nočjo tičal pri kvartah. Kakšnega predujma takisto ni mogoče dobiti. Do prvega je še štirinajst dni. A tistih 120 pengov, ki jih prejme vsak mesec, bi sploh ne zadostovalo za vrnitev kvartopirskega dolga.

Imre je torej bil obupan. Če nocoj ne prinese Beli Tereku tistih ušivih dve sto pengov, bo jutri zatožen pri poštnem predstojniku, pa bo lahko pobral šila in kopita in zapustil službo pri pošti.

— Imre!

Mladi pismonoša se je predramil iz zamišljenosti in se okrenil. Pred njim je stal sam poštni predstojnik.

— Imre! — je rekel predstojnik. — Danes morate nadomeščati Kirilija pri razdeljevanju pisem. Slabo mu je prišlo, pa je moral domov.

Imre je popadel svojo čepico in se podal v sobo, kjer so pismonoše delili pošto. Cela gora pisem, dopisnic in razglednic je čakala razdelitve.

Imre je čez čas ostal sam v sobi. In ko je enolično opravljal delo, mu je šinila v glavo misel, ki mu je pognala kri po vsem životu.

Strela, ali naj res odpre katero od pisem? V Budimpešti pride dnevno na pošto najmanj sto navadnih pisem, v katerih je priložen denar. Tako delajo ljudje, ki si hočejo prihraniti poštnino in nočejo postavati pred okencem, kjer se oddajajo nakaznice. Le kdo bi ga mogel osumiti, če malce pogleda v eno ali dvoje pisem?

Prav tisti trenutek je Imre držal v rokah pismo, ki je bilo nekoliko bohotnejše od drugih in se je šopirilo, češ: V meni je nekaj več kakor samo pismo... Imre je potegnil z desnico in že je bilo pismo odprto. Tresočih se rok je Imre segel v kuverto. In se je grenko razočaral. Med pisemskim papirjem ni bilo nič drugega kakor fotografija neznanega lepotca.

Že ga je prevzela strast, že je Imre segel po drugem pismu in ga brž odprl. Pismo je bilo dolgo, dolgo, zraven pa so ležali nekateri bankovci. Imre je naglo prešteł, bilo je natančno dve sto pengov! Imre je težko dihal. Strahovit razdvoj je vladal v njegovi glavi. Imre je bil res da lahkomiseln, toda doslej še vedno pošten dečko. Bankovce je vtaknil v žep, potem je pozorno prebiral težko čitljivo pisavo. Bilo je zapisano:

— Ljuba sestra! Pišem ti to poslednje pisemce v svojem življenju, pišem ga v zelo nesrečni uri. Ti veš, da me je Francelj pred mesecem sramotno zapustil. Že takrat sem se odločila, da napravim konec svojemu ničvrednemu življenju. Ko zdaj vem, da moja ljubezen s Franciem ni ostala brez posledic, nimam več volje, da bi še dalje živela na svetu. Bolje bo, če grem v smrt, kakor da bi porodila nezakonskega otroka, kateremu se ne bo godilo nič bolje kakor meni, ali pa še slabše. Pošljem Ti to pismo z dve sto pengi, to so moji edini prihranki. Tebi bodo gotovo prav prišli, pa saj boš nemara še kakšne stroške imela z menoj. Moja gospoda se je odpeljala za nekaj dni k Blatnemu jezeru. Sama, čisto sama sem v stanovanju. Ko dobiš to pismo v Kečkemetu, me gotovo ne bo več pri življenju. Vsi pravijo, da je smrt s plinom najlažja...

Imre ni mogel dalje brati. Zameglilo se mu je pred očmi. Zdelo se mu je, da ima zadrgnjen vrat. Živo je mislil na dekle, ki je pisalo to pismo. Kakor prej bankovce, je zdaj sunkovito spravil še pismo v prsni žep svoje uniforme. Stopil je v sosedno sobo in poklical prvega tovariša. Šepetaje ga je poprosil, naj ga zastopa prav kratek čas, ker mora po opravku. Potem je hitel na poštno dvorišče in zasedel prvo službeno kolo.

— Julka Szedők, Hatvany-ter 24 — tako je stalo zapisano na hrbtu pisma. Imre je poznal to hišo, tod okrog je že nešteotokrat raznašal pošto. Da, tudi Julko pozna, seveda jo pozna. Strela, saj to je zala in mlada deklina, prikupna gospodinjska pomočnica pri tovarniškem ravnatelju!

Imre se je presneto malo brigal za prometne predpise. Kakor hrt je dirkal po ulicah in cestah. Naposled se mu je zasvetilo nasproti belo pročelje gosposke hiše. Imre je skočil s kolesa in dirjal dve nadstropji navkreber, samo da bi dekle našel še živo. Svoj živ dan ne bo natrgal nobenega pisma, samo če še Julko spravi nazaj v življenje.

Vrata so bila od znotraj zaklenjena. Imre se ni obotavljal udaril je po vratni šipi, potem je lahko od znotraj odklenil. Nasproti mu je šinil neprijeten smrad po plinu. Imre je brž opazil, da so vrata kopalnice zamašena pri odprtinah s cunjami. Krepko se je uprl, sunil dvakrat, trikrat, in že je stopil v kopalnico.

Na tleh je ležalo negibno mlado bitje. Imre je pridržal sapo, da ne bi še njega napadel plin. Naglih rok je zaprl oba petelina na kopalni peči potem je pograbil dekle, ki je bilo omoteno omahnilo s stola na tla. Ponesel je Julko v kuhinjo. Tam je brž odprl obe veliki okni, skozi kateri je bil tako lep razgled na prostrani vrt. Svež zrak je v velikih tokih lil v kuhinjo.

Imre je reševalna dela opravljal naglo, pogumno in veselo. Da, veselo. Kajti tale drobna neumna Julka, ki jo je zdaj držal v naročju, je še živela. Ne, ni prišel prepozno!

Deklina je odprla oči zmedeno je pogledala okoli sebe. Z drugega sveta se je začudena vračala v življenje. Pogledala je mladega pismonošo, ki jo je tako voljno pestoval v naročju. In potem je prišlo tisto, kar zmeraj pride pri velikih ženskih doživljajih: Julka se je naslonila Imreju na prsi in se je jokala. O, kako se je jokala! Še nikoli ni noben moški videl nobene ženske tako prisrčno jokati.

Počasi sta se vendar začela pogovarjati in Julki ni bilo treba dosti govoriti. Bila je močno prevzeta od plina, razen tega pa je Imre itak vedel vse, prav vse, zaradi česar je hotela Julka v smrt. Zdaj je bila na njem vrsta, da se odkritosrčno izpove. In izpovedal se je tako temeljito, da mu je vest bila resnično olajšana. Zaključil je takole:

— Da, jaz sem slab človek, gospodična Julka. Jaz sem čisto navaden tat, tako daleč sem se spozabil. Če me zdajle date zapreti, pa vam ne bom prav nič zameril.

Ampak Julka ni marala nobene zamere. Nasprotno, spoznala je, da imajo tudi drugi ljudje težave in da tale Imre, ki ji je po tako čudnem naključju rešil življenje, ne more biti slab človek. Škoda bi ga bilo spraviti v ječo.

— Menda res vsak človek napravi kdaj kako neumnost! — je rekla Julka, da bi se oprostila.

Imre je prikimal. Izvrstno sta se razumela.

Bela Terek je ta večer dobil tistih piškavih dve sto pengov. Kvartopirski dolgovi so pač častni dolgovi. Imre pa poslej ni hotel več kvartopiriti. Čez mesec dni se je poročil z Julko. In sicer jo je vzel iz dveh razlogov: prvič, ker jo je imel rad, drugič pa, ker dobi oženjen poštni poduradnik dve sto pengov plače namesto sto in dvajsetih.

e— **Posipanje dovozne ceste v Zavodni.** Mestna občina je razpisala oddajo prevoza gramoza in posipnega gradiva za posipanje dovozne ceste v Zavodni pod bivšim Žimniakovim poslopjem. Ponudbe je treba vložiti do vštetega 30. t. m. v vložišču mestnega poglavarstva.

e— **Usoden skok pred avtobus.** Ko je vozil ljubljanski avtobus v nedeljo zvečer od Vranskega proti Celju, je okrog 19. v okolici Vranskega skočil pred avtobus 32 letni brezposelni vrtnar Ferdinand Kumer iz Celja. Avtobus je zadel v Kumra in ga odbil. Kumer je dobil hude poškodbe na glavi in desni roki. Naložili so ga takoj v avtobus in ga prepeljali v celjsko bolnišnico.

e— **Dijaški kuhinji v Celju** sta darovali namesto cvetja na grob nepozabne Tajke Justinove rodbina Mikoličeva v Brežicah 100 din in ga. Milka Volčanškova v Brežicah 100 din.

e— **Črno-bela reduta v Ljubljani** 1. februarja. Reklamacije vabil in vse informacije za Celje in srez celjski: Klub Primork, odsek »Soče«, Celje (gge. Šmid, Mikuletič). Organizirajte skupino mask, pridite na zadnjo elitno in reprezentativno prireditev v Ljubljani. Sijajne dekoracije, maske, oprema, buffet vse to je tradicija Črnobele. Torej: rendez-vous na Črnobeli!

Iz Maribora

a— **Dogovor med mariborsko in ljubljansko dramo.** V zadnjih letih je bilo mnogo razpravljanja o potrebi izmeničnih gostovanj ljubljanske drame v Mariboru ter mariborske drame v Ljubljani Sedaj se je posrečilo doseči primeren dogovor Ob 20letnici Cankarjeve smrti dne 5. februarja bodo odkrili v ljubljanskem dramskem gledališču Cankarjev spomenik (Pirnatov doprsni kip) Ob tej priliki bodo uprizorili Cankarjeve »Hlapce« Ljubljanska drama bo gostovala v Mariboru 10 februarja s Cankarjevimi »Hlapci«, mariborska drama pa v Ljubljani 7. februarja s Cankarjevim »Kraljem na Betajnovi« S tem bosta obe drami najlepše, najprimerneje proslavili 20letnico smrti doslej največjega dramatika.

a— **Združeni vzgojitelji malih živali** so se zbrali k rednemu občnemu zboru v restavracijskih prostorih pri Senici. Poročali so predsednik Franc Kenič, tajnik A. Pirš, blagajnik Roman Tomažič. Denarni promet izkazuje 18.000 din. O stanju društvene imovine, katere vrednost predstavlja preko 15.000 din, je poročal g. Berič. Sledila je volitev novega odbora: Fran Kenič predsednik, Pirc podpredsednik, Pirš tajnik, Tomažič blagajnik, Berči gospodar. Odborniki: Choc, Seifridova, Sklenar, Nipič, Sernc in Šmid. Za izredne zasluge sta prejela društveni tajnik A. Pirš in tajnik golobarskega odseka g. Grmek zlati spominski kolajni.

a— **Zveza Maistrovih borcev** poziva člane, zlasti one, ki stanujejo v Mariboru in bližnji okolici, da poravnajo še pred občnim zborom vso članarino do leta 1939 v tajništvu naše Zveze v Mariboru, Kopališka ulica štev. 17 Narodni dom, ki uraduje dnevno od 8 do 12. ure dopoldne in od 3. do 6. ure popoldne.

a— **Braniborova podružnica v Mariboru** vabi člane in prijatelje na redni občni zbor v nedeljo 5. februarja ob desetih dopoldne v spodnji mali dvorani Narodnega doma. Med drugim je na dnevnem redu volitev novega odbora.

a— **Šahovske novice.** Podrobni rezultati nedeljskih šahovskih tekmovanj, o čemer smo delno poročali v včerajšnji številki, so naslednji: prof. Stupan (Mariborski šahovski klub) : Vidovič (SK Železničar) 1 : 0, Kukovec (MŠK) : Knechtl (Ž) 1 : 0, Lobkov (MŠK) : Regoršek (Ž) 1 : 0, dr. Lippaj (MŠK) : Babič (Ž) 1 : 0, Ostanek (MŠK) : Mohorič (Ž) 0 : 1, Stojnšek (MŠK) : Albaneže (Ž) 1 : 0, Strniša (MŠK) : Ferenčak (Ž) 1 : 0, Bien (MŠK) : Golež (Ž) remis, Kuster (UJNŽB) : Ketiš (Ž) 1 : 0, Marvin (U) : Fišer (Ž) 1 : 0, Reinsberger (U) : Zetovič (Ž) 0 : 1, Peče (U) : Kovač (Ž) remis, Mišura (U) : Forray (Ž) 1 : 0, Rupar (U) : Pocajt (Ž) 1 : 0, Čertalič (U) : Eferl 1 : 0, Šket (U) : Nosan (Ž) 1 : 0.

a— **Vrnil se je iz Nemčije** g. Franc Glaser, ki je bil v Nemčiji osumljen tihotapstva z devizami. S tem se je izkazalo, da ni govora o obsodbi na štiri leta robije.

a— **Zadnja elitna tradicionalno lepa prireditev v Ljubljani** je Črno-bela reduta, 1. februarja v prostorih Zvezde. Originalne maske, dekoracije, vse bo odlično kot vedno na Črno-beli. Reklamacije vabil za Maribor iz ljubeznivosti pri ge. Minki Šorlijevi, soprogi notarja, Maribor, Aleksandrova 14.

a— **Spet slinavka in parkljevka.** V okolišu Sv. Lenarta v Slovenskih goricah se je pojavila slinavka in parkljevka, ki je precej hudo prizadela slovenjegoriške kmetovalce Zaradi tega so tudi v zadnjem hipu odpovedali redni živinski sejem, ki bi moral biti pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah.

a— **Za 1000 din nageljnov** je izginilo na še nepojasnjen način iz stanovanja prodajalca cvetlic Ivana Batlukova na Glavnem trgu štev. 4. Policija poizveduje za storilcem.

a— **Ponarejeni kovanci** so se pojavili med prekupčevalci na Vodnikovem trgu Zasebnica Josipina Adamič iz Vodnikovega trga je izmenjala pri nekem kmetu stotak Med kovanci je bil tudi ponarejen 10dinarski novec, ki ga je izročila policiji.

Z Jesenic

s— **Klub Primork vabi na Črno-belo redutо** dne 1. februarja v prostorih Zvezde. Po štirih letih bo Črno-bela znova presenetila obiskovalce. Ta lepi in neprisiljeni večer je bil vedno družabni dogodek v plesni sezoni Ljubljane. Naj bi tudi z Jesenic prišle lepe maske in z njimi drugi obiskovalci. Vabila imata na Jesenicah ge. Žabkarjeva, lekarnarjeva soproga, in ga. Vovkova, odvetnikova soproga. Nanju izključno se obračajte!

Iz Ptuja

j— **Veseloigra »Detektiv Megla«.** Dramsko društvo je uprizorilo v petek 20. t. m. Jožeta Kranjca veseloigro »Detektiv Megla«, ki je bila razmerno dobro obiskana. Režiserju moramo za njegove lepe zamisli čestitati Igra je bila deležna velikega aplavza. Repriza bo v petek 27. t. m. ob 20. v mestnem gledališču.

j— **Nesreča.** V Dobrini, občina Žetale, je plezala po lestvi 10letna viničarjeva hči Skokova Frančiška. V precejšni višini se ji je izdrl klin in je padla na tla. Poleg notranjih poškodb si je zlomila tudi roko.

j— **Tat si je nabral mastnih kokoši.** V soboto ponoči so imeli v ptujski hiralnici neljubega gosta Vlomil je v kokošnjak in odnesel 10 rejenih petelinov.

Gospodarstvo

Gostilničarji in ljubljanski proračun

Včeraj je bil v kolodvorski restavraciji v Ljubljani sestanek članov Združenja gostinskih podjetij v Ljubljani, da zavzamejo svoje stališče k predlogu ljubljanskega proračuna Že številna udeležba je jasno pričala, kako zelo so gostinska podjetja v Ljubljani obremenjena z občinskimi dajatvami Predsednik združenja g. Dolničar je na kratko pojasnil namen sestanka in opisal borbo združenja za omiljenje občinskih dajatev, ki v nemali meri vplivajo na konkurenčno sposobnost ljubljanskih gostilničarjev, kavarnarjev in hotelirjev, na drugi strani pa predstavljajo v primeri z obremenitvijo drugih pridobitnih slojev naravnost krivico. Zlasti sta se v tem pogledu navajala davščina na potrošnjo in davek na hotelske sobe. Vrhu tega se kritizira tudi uporaba teh občinskih dohodkov ki bi morali služiti izključno za pospeševanje tujskega prometa, a se uporabljajo tudi v druge namene, ki s tujskim prometom nimajo nikake zveze. Izvajanja predsednika sta izpopolnila še referata Jeliniča in Škrlepa, ki sta podrobno razčlenila predlog novega ljubljanskega proračuna, nakar je predsednik banovinske zveze gostinskih združenj g. Ciril Majcen orisal zgodovinski razvoj teh davščin in poudaril krivico, ki se godi najbolšim in najtočnejšim ljubljanskim davkoplačevalcem V debato sta posegla kot zastopnika mestne občine predsednik finančnega odbora g. Bahovec in referent dr Grošelj Oba sta zagovarjala finančno politiko občine kajti tudi občini se nalagajo velika bremena od strani države in banovine Njuna izvajanja sta zavračala gg Dolničar in Majcen pri čemer so zborovalci dajali izraza svojemu nezadovoljstvu s pritrjevanjem in medklici Na koncu je bila soglasno sprejeta resolucija, ki navaja med drugim naslednje:

Resolucija

Člani gostinskega združenja v Ljubljani, zbrani na članskem sestanku dne 23. januarja 1939 v kolodvorski restavraciji v Ljubljani, so soglasno sklenili, da stavijo z ozirom na razloženi proračun mestne občine ljubljanske za leto 1939-40, naslednje predloge:

1 Hotelska davščina, ki obremenjuje samo obrtno oddajanje sob, se mora zmanjšati vsaj na polovico, ker tako visoke dajatve Ljubljana ne prenese glede na poset predvsem poslovnih ljudi in takih, ki pridejo po uradnih poslih Ker Ljubljana ni letoviško mesto, kar dokazuje namen bivanja tujcev v našem mestu, se najmanj 95% gostov pritožuje pri hotelirju nad to visoko takso ker jim občina za to ne nudi ničesar Če hoče mestna občina kljub temu dobiti enako vsoto iz tega naslova, naj pritegne k obdavčenju s splošno dajatvijo vse privatne oddajalce sob, ki naj jo plačajo vsi oni ki prihajajo v naše mesto poslovno, ali kakorkoli, a ne bivajo v mestu stalno Izvzamejo naj se samo dijaki.

2. Socialna davščina na potrošnjo naj se v celoti odpravi Ta davščina je krivična, ker jo plačuje samo gostinstvo S to davščino naj se obremenijo vsi pridobitniki ali pa naj se nihče ne obremeni Če že hoče občina pridobiti iz naslova potrošnje sedanje dohodke, naj obremeni vse, kar človek kupuje, ne sme pa posebno obremenjevati samo jed in pijačo v gostilni in kavarni Gostinstvo že samo po sebi podpira številne pomoči potrebne, ker se vsakdo najprvo zateče h gostilničarjem za pomoč v hrani.

3. Spremenijo naj se določbe pri zaračunavanju vodarine tako, da bo štelo vsaj 5 hotelskih sob za 1 privatno stanovanje z najvišjo najemnino, ki predvideva po vodarini dovoljeno množino vode po 500 litrov dnevno. Smatramo, da je krivično, če se zaradi dosedanje razdelitve nalaga ravno hotelom tako visoka obremenitev z vodarino.

4. Zahtevamo, da se nujno uredi kontrola jedil, ki se ponujajo javno po cenah, ki ne morejo ustrezati dejanskim stroškom in tudi ne zakonu o živilih.

5) Zato zahtevamo, da mestna občina takoj ustanovi urad, ki bi kontroliral vsa vina, ki se točijo v različnih manjših lokalih, da se prepreči prodajanje pijač, ki ne ustrezajo zakonu o vinu. Ponujanje takih psevdov in po nizki ceni ogroža vse boljše naše obrate, ki hočejo točiti samo pristna vina. To mora ukreniti mestna občina na lastno pobudo, kakor hitro po lastnih organih opazi ponujanje vin po cenah, ki ne krijejo niti nabavnih stroškov pravega vina.

6) Apeliramo na mestni svet, da prepove gostinske obrate na velesejmu in na veseličnem prostoru velesejma po 20 uri, ker nam dela taka gostinska obrt, ki gotovo ne služi ugledu mesta in naši stroki, pod zelo ugodnimi okolnostmi nepravilno konkurenco in nam jemlje goste ne samo za one dni, ko traja velesejm, temveč naj, manj dvakrat po 2 meseca na leto, saj se po vsakem velesejmu pozna rapiden padec konsuma v naših obratih, ki prenašajo tudi najstrožjo kontrolo.

7) Apeliramo na merodajne činitelje, da ukrenejo vse potrebno, da bo naša obrt zadostno zastopana tudi v občinskem svetu. Po davčni moči naše obrti nam pripada najmanj 5 mestnih svetnikov, ki bi tudi na tem mestu zadostno zastopali interese našega stanu, poleg interesov občanov. Smatramo, da je ta naša zahteva v skladu s pravilnim tolmačenjem tozadevnih določil, po katerih naj bodo posamezni sloji enakomerno zastopani

8) Nujno predlagamo, da se za naše obrate poceni električni otok po 8 uri zvečer, ker imajo po tej uri vse elektrarne preveč toka na razpolago. Cena toku naj se zniža vsaj na 1.50 din za kilovatno uro, saj bo tudi pri tej ceni elektrarna še dobro zaslužila. Naši lokali morajo biti v nočnem času razkošno razsvetljeni, ne moremo pa nositi tako visokih posrednih dajatev Uporaba električnega toka se bo pri znižani ceni gotovo mnogo dvignila ter bo občina dobila skoro enake dohodke od cenejšega toka, kakor pa sedaj od izredno dragega.

9) Apeliramo na merodajne, naj ukrenejo vse potrebno, da se uredba o turističnih krajih tolmači na ta način, da morejo določila te uredbe stopiti v veljavo v onih občinah, v katerih dosegajo prenočnine na posameznega posetnika vsaj število 5, ker le pri taki frekvenci je možno kriti vse neposredne dajatve, ki jih predvideva ta uredba. Ločiti je treba predvsem prehodna mesta in mesta z obiskom poslovnih ljudi od pravih letovišč in zdravilišč.

10) Zahtevamo oporo javnosti in prosimo zastopnike tiska, da vedno in povsod pravilno tolmačijo težnje in skrbi našega stanu, ker le na ta način je mogoče s so, delovanjem ustvariti mnogo dobrega za naš tujski promet ki edino more postati za našo revno Slovenijo še plodonosna gospodarska panoga.

Člani zbrani na današnjem sestanku pooblaščamo upravo našega združenja, da predloži te naše predloge k razgrnjenemu mestnemu proračunu na merodajnih mestih in jih podpre, ako je potrebno, še z drugimi dokazi.

Močno sezonsko nazadovanje zaposlenosti

Po podatkih Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu je bilo v novembru pri vseh krajevnih organih zavarovanih **728.481 delavcev in nameščencev** Sezonsko nazadovanje zaposlenosti se je zgodaj začelo, kajti v novembru je bilo povprečno število zavarovancev za 16 324 nižje nego v oktobru (prejšnje leto je znašal padec od oktobra do novembra le 8727) **Od septembra pa je skupno število zavarovancev nazadovalo že za 26.292, medtem ko smo lani od septembra do novembra zabeležili le padec za 7116 članov, l. 1936 in 1935, pa smo v tem razdobju zabeležili — v nasprotju z običajnim sezonskim gibanjem — celo povečanje števila zavarovancev, in sicer za 5313 odn. za 5295 Ta razvoj nam kaže, da je naraščajoča tendenca zaposlenosti (ob izločitvi sezonskih vplivov) prenehala.**

V primeri z novembrom 1937 smo imeli lani v novembru za 18.923 zavarovancev več (ta enoletna razlika je znašala v oktobru še 20.140, v septembru pa 38 099)

Povprečna dnevna zavarovana mezda je znašala v novembru 24.15 din to je za 0 84 din več nego pred enim letom Celotni zavarovani zaslužek zavarovanih delavcev in nameščencev pa je znašal v novembru 448 milijonov din nasproti 413.6 milijona din v novembru 1937.

Težkoče našega izvoza v Nemčijo

V ponedeljek so imeli naši izvozniki v Beogradu konferenco, na kateri so razpravljali o tečaju marke, o izvozu živine v Nemčijo, o nemških uvoznih kontingentih in obče o stališču, ki naj ga zavzemajo glede na nujno potrebo, da se zboljša organizacija izvoza v Nemčijo.

Glede problemov v zvezi z Nemčijo je bila sprejeta posebna resolucija. V njej ugotavljajo izvozniki, da se razdelitev nemških kontingentov ne more izvršiti, ker izvoz v Nemčijo ni centraliziran, temveč je posameznim nemškim uvoznikom prepuščeno da sklepajo trgovske posle v Jugoslaviji s komurkoli. Novi kontingent za prvo letošnje četrtletje je premajhen. Zaradi tega nastajajo velike diference med povpraševanjem nemških uvoznikov in ponudbami naših izvoznikov. Tako je nastal neugoden položaj da Nemci ne kupujejo blaga sorazmerno po vseh naših pokrajinah, braneč se pri tem predvsem različnih kvalitet. Izvozniki so se v resoluciji postavili na stališče, da bi bilo zanje najbolj ugodno, ako bi se mogli direktno pogajati z nemškimi uvozniki, kakor je bilo to prej mogoče. Pri naših in nemških oblasteh pa bodo skušali doseči iste kontingente kakor lani. V resoluciji končno zahtevajo, naj se tečaj nemške marke zopet dvigne na 14.30 din.

Poslabšana trgovinska bilanca Nemčije

Nemški državni statistični urad objavlja podatke o trgovinski bilanci Nemčije za leto 1938, ki kaže v primeri s prejšnjim letom bistveno poslabšanje Podatki za Nemčijo brez Avstrije kažejo, da se nemški izvoz v lanskem letu zmanjšal po vrednosti za 654 milijonov mark, in sicer od 5911 milijonov mark na 5257 milijonov mark. Uvoz pa je le v manjši meri nazadoval, in sicer za 19 milijonov mark, od 5468 milijonov mark v letu 1937 na 5449 milijonov mark v lanskem letu. Medtem ko je imela Nemčija prejšnja tri leta aktivno trgovinsko bilanco in je izvozni presežek v letu 1937 dosegel 443 milijonov mark, je bila **lanska trgovinska bilanca pasivna za 192 milijonov mark.**

Podatki za Veliko Nemčijo (skupaj z zunanjo trgovino Avstrije) kažejo še večji uvozni presežek Trgovinska bilanca Velike Nemčije zaznamuje pri izvozu v vrednosti 5619 milijonov mark in uvozu v vrednosti 6052 milijonov mark **pasivni saldo 433 milijonov mark.**

Zmanjšana pasivnost italijanske zunanje trgovine

V nasprotju z Nemčijo izkazuje Italija za preteklo leto zboljšanje trgovinske bilance. Italijanski izvoz se je v primeri z letom 1937 povečal za 106 na 7959 milijonov lir. Vrednost uvoza pa se je zmanjšala za 2674 na 10.918 milijonov lir. **Pasivni saldo italijanske trgovinske bilance se je torej zmanjšal na polovico,** in sicer od 5739 milijonov lir na 2959 milijonov lir.

Koliko je vredno zlato

V zadnjem tednu so se pri nas ustalili tečaji deviz na svobodnem deviznem trgu, in sicer na bazi 258 din za funt, medtem ko je lani do srede novembra veljal kot osnova tečaj 238 din. Tečaji ostalih deviz na svobodnem trgu se spreminjajo po tem, kakor se pač giblje intervalutarni tečaj funta. Tudi cena zlatu je zaradi tega ozko povezana s fluktuacijami tečaja angleškega funta, četudi so te fluktuacije v zadnjem času le malenkostne.

Na londonskem trgu se giblje sedaj cena zlatu na višini 148 sh 8½ d za unčo, kar ustreza pri tečaju 258 din za funt ceni **61.70 din za gram čistega zlata, odnosno 61.700 din za kg čistega zlata.** Po zakonu o denarju iz leta 1931. je prej znašala paritetna cena 37.736 din za kg čistega zlata.

Glede na zadnje spremembe svobodnih deviznih tečajev bi bilo na mestu, da bi **Narodna banka povišala svojo odkupno ceno za zlato, ki znaša sedaj okrog 50 din za** gram čistega zlata. Če odkupna cena Narodne banke ne bo ustrezala dejanski vrednosti, ne bo privatno zlato našlo pot do Narodne banke navzlic deviznim predpisom in tudi ponudba od strani domače produkcije bo manjša, kar smo opažali že zadnji dve leti, odkar obstoja dispariteta med nakupno ceno Narodne banke in paritetno ceno na podlagi svobodnih deviznih tečajev.

Špansko zlato je bilo prenešeno v Francijo

Že lani je republikanska vlada v Španiji precej zlata prenesla v Francijo ter ga deponirala pri Francoski banki. Sedaj poročajo iz Perpignana, da je republikanska vlada v Barceloni spričo prodiranja Francovih čet v Katalonijo poslala v Pariz svoje preostale rezerve zlata in srebra, ki so last Španske banke, v Pariz. Na francosko obmejno postajo Porto Vendres je namreč te dni prispelo 7 tovornih avtomobilov, ki so pripeljali 45 ton zlata in srebra iz Barcelone. V pošiljki je baje 40 ton zlata v vrednosti skoro 2 in pol milijarde dinarjev.

Gospodarske vesti

— **Devize za potovanje na svetovno razstavo v New York.** Znano je, da na naših uradnih mestih podpirajo propagando za sodelovanje naših gospodarstvenikov na svetovni razstavi v New Yorku, na kateri sodeluje tudi naša država preko trgovskega muzeja v Beogradu Tudi »Putnik« dela živo propagando za poset razstave in organizira skupna potovanja v New York Prvo potovanje je predvideno v aprilu Interesenti se seveda predvsem zanimajo za vprašanje, ali bodo dobili potrebna tuja plačilna sredstva za to potovanje, ki bo trajalo okrog 40 dni Narodna banka pa o tem še ni izdala nobenih ukrepov Družba Putnik je stavila predlog, da se dovoli iznesti posetnikom newyorške razstave do 15 000 din deviz na osebo Narodna banka pa to vprašanje dozdaj še ni rešila

= **Zatiranje škodljivcev in bolezen sadnega drevja.** Ban dravske banovine je izdal naredbo o zatiranju škodljivcev in bolezni sadnega drevja, ki je objavljena v »Službenem listu« od 21. t. m. Naredba vsebuje predpise o tem, kaj morajo lastniki zemljišč s sadnim drevjem izvršiti v zvezi z zatiranjem škodljivcev in bolezni. Predpisuje tudi kazni v denarju od 100 do 300 din v korist občinskega kmetijskega zaklada za one lastnike zemljišč, ki ne bi izvršili predpisanih ukrepov vsako leto do 15. aprila.

= **Semenski oves iz Češke.** Lansko leto je Kmetijska družba nabavila 1 vagon selekcioniranega semenskega ovsa. Kmetovalci, ki so ta oves sejali, se hvalijo s 15 do 20 kratnim donosom, kar predstavlja za naše prilike velik uspeh, saj rodi naše domače seme le 6 do 10 kratno. Tudi letos namerava Kmetijska družba nabaviti češko seme iste vrste, ako se bo priglasilo dovolj interesentov Zaradi višje cene, ki jo češka selekcijska postaja letos zahteva, naj se bo oves oddajal po ceni 4.20 do 4.40 din za kg, kar pa se bo šele po nakupu točno določilo. Ta navidezno večji izdatek pa se bo po lanskih izkušnjah gotovo dobro izplačal, saj je za njegovo kritje potrebno le povečanje donosa za 2½ kratno količino semena Kar se pridela več, pa predstavlja čisti dobiček Interesenti naj javijo do 29 t. m. Kmetijski družbi, Novi trg 3., koliko semena žele nabaviti, ker se bo seme kupilo le takrat, če se naroči dovoljna količina, pri kateri se uvozni stroški izplačajo.

Borze

23. januarja

Na jugoslovenskih borzah so se nemške klirinške marke tudi danes trgovale po nespremenjenem tečaju 13.80. Prav tako se tečaji angleškega funta niso spremenili in znaša specialni tečaj 238, svobodni tečaj pa 258 Na terminskem trgu so se v Zagrebu trgovali nemški klirinški čeki za 15 februar in 15. marc po 13.75, za konec marca pa po 13.74. Grški boni so se trgovali v Zagrebu po 37.87 in v Beogradu po 37.50.

Na zagrebškem efektnem tržišču je bila Vojna škoda pri prijaznejši tendenci zaključena po 472 (v Beogradu je bil zabeležen tečaj 473 — 474). Promet je bil še v 7% investicijskem posojilu po 99, v 7% Blairovem posojilu po 93 (v Beogradu po 91.25) in v delnicah PAB po 222.

DEVIZE

Ljubljana. Amsterdam 2384.70—2422.70 Berlin 1763.62 — 1781.38, Bruselj 742 — 754, Curih 995 — 1005, London 205.20 — 208.40 New York 4372.37 — 4432.37, Pariz 115.75 — 118.05, Praga 150.75 — 152.25, Trst 231.45 — 234.55.

Curih. Beograd 10, Pariz 11.6875, London 20.68, New York 442.50, Bruselj 74.80 Milan 23.28, Amsterdam 240, Berlin 177, Stockholm 106.45, Oslo 103.90, Kobenhavn 92.3250 Praga 15.16, Varšava 83.50, Budimpešta 87, Atene 3.7750, Bukarešta 3.40.

EFEKTI

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 472 — 472.50, 4% agrarne 60 — 62, 4% severne agrarne 60 bl., 6% begluške 89.50 — 90, 6% dalm. agrarne 88.75 — 89, 7% stabiliz. 97 — 98.50, 7% invest. 99 — 100, 7% Seligman 99 den., 7% Blair 92 — 92.50, 8% Blair 90.50 den.; delnice: PAB 222 — 226, Trboveljska 185 — 190, Gutmann 35 — 45, Šećerana Osijek 100 bl., Osiječka ljevaonica 175 bl., Jadranska 320 den.

Beograd. Vojna škoda 473 — 474, 4% agrarne 61 den. (61.25), 4% severne agrarne 59 den., 6% begluške 90 — 90.25 (90), 6% dalm. agrarne 89.50 — 89.75 (89.50), 7% invest. 100 den., 7% Blair 91 — 91.50 (91.25), 8% Blair 97.50 — 99, Narodna banka 7700 — 7800 (7750), PAB 231.50 — 233 (231 — 232).

Blagovna tržišča

ŽITO

+ **Novosadska blagovna borza** (23. t. m). Tendenca neizpremenjena. Promet srednji. **Pšenica:** baška, sremska in slavonska 78 — 79 kilogram 148 — 150. **Rž:** baška 142.50 — 145. **Ječmen:** baški in sremski, 64 65 kg 149 151, jari, 68 kg 180 185 **Oves:** baški sremski in slavonski 165 — 167.50. **Koruza:** baška, pariteta Indjija in Vršac 101 — 102; baška, pariteta Indjija in Vršac sušena 113 — 114. Moka baška in banatska »0« in »00« 240 — 250; »2« 220 — 230; »5« 200 — 210; »6« 180 — 190; »7« 150 — 160; »8« 112.50 — 115. **Fižol:** baški in sremski beli, brez

artin

Reg. S. br. 2211/33

Dobra prebava je pol zdravja! Lahko normalno izpraznenje pri zagatenju, lenivosti črevesja, omogočajo vam Artin dražeje dr. Wandera.
2 komada din 1.50; 12 komadov din 8.—, 60 komadov din 27.—.

vreč 287.50 — 292.50. **Otrobi:** baški, sremski in banatski 95 — 100.

+ **Budimpeštanska terminska borza** (23. t. m.). Tendenca prijazna, **Koruza:** za maj 15.34 — 15.36.

ŽIVINA

+ **Mariborski svinjski sejem.** Na svinjski sejem 20. t. m. je bilo pripeljanih 129 svinj, prodana pa 101. Povprečne cene so bile naslednje: 5 do 6 tedenski prasci 80 do 100 din, 7 do 9 tedenski 110 do 130 din, 3 do 4 mesečni 280 do 300 din, 5 do 7 mesečni 350 do 450 din, 8 do 10 mesečni 490 do 550 din, 1-letni 780 do 1010 din. Svinje so se prodajale po 7.50 do 9 din za kg žive teže.

Damski frizerji pripravljajo kongres

Ljubljana, 22. januarja. Klub damskih frizerjev in frizerk v Ljubljani objavlja naslednji oklic:

Zgodovina damsko frizerske obrti v dravski banovini bo letošnjo jesen prvikrat beležila v Ljubljani kongres Zveze klubov damskih frizerskih mojstrov za Jugoslavijo Sedmič bomo povzdigovali napredek damsko-frizerske stroke, z idealnim delom tekmovali ter darovali svoje znanje na žrtvenik skupnega napredka. Razpravljali bomo o svojih težnjah in vsak bo lahko spoznal, kako koristna je borba saveza klubov za splošni napredek našega stanu.

Ljubljana si bo štela v čast sprejemati mile goste iz naše širše domovine, ki bodo s strokovnim delom, ramo ob rami, branili čast Slovenije Na to delo so pozvani vsi brez razlike, od mojstra preko pomočnika do vajenca, da pomagajo dvigniti prapor našega strokovnega pokreta za napredek damsko frizerske obrti.

Naprošene bodo naše matice združenja: Ljubljana, Maribor in Celje, k sodelovanju. Prepričani smo, da nas bodo v tem podpirali V njih bomo našli skrbno mater, ki nam bo pomagala z nasveti in podporami. Izostati ne smejo organizacije pomočnikov in pomočnic za ostalimi tovariši in tovarišicami v naši državi. Ustanové naj sekcije ali klube in v njih izvežbajo svoje člane, da bodo na kongresnem friziranju častno zastopali pomočniške zbore.

Našemu učnemu naraščaju hočemo vcepiti v srce, da s skupnimi nastopi pridobi znanje damsko frizerske stroke, spozna svoje delo ter pripomore k napredku svoje stroke Njim velja ta klic in njihovim učnim mojstrom, da jih podprejo in s tem pripomorejo k boljši bodočnosti, ki nam ni bila dana.

Opozarjamo vse člane klubov v dravski banovini, da je njihova dolžnost vršiti poslanstvo s svojim prostovoljnim delom za napredek damsko frizerske stroke. Nikdo se ne sme izogniti Vsi moramo krepko prijeti za delo. V skupnosti je moč! To bodi naše geslo in dosežen bo naš cilj. Nikdo ne sme izostati pri tej manifestaciji, kdor uživa kruh vsakdanjega dela. Ako se nisi še nikoli žrtvoval, Te danes kličemo, da pripomoreš s svojim deležem v delu ali kakorkoli k čim veličastnejšemu uspehu sedmega kongresa damskih frizerjev, ki mora biti v ponos naši Sloveniji in vsej Jugoslaviji.

SOKOL

Jugoslovenski Sokoli v New Yorku so letos proslavili vstop v novo leto skupno z 12 drugimi jugoslovenskimi društvi in dvema godbama v češkem domu v tem mestu. Poleg velikega števila Sokolov in ostalih Jugoslovenov je posetilo to prireditev izredno mnogo bratov Čehoslovakov in tudi drugih Slovanov.

Naši rojaki v Ameriki v Detroitu izdajajo svoj mesečnik »Jugoslovena«, ki priobčuje tudi razne sokolske vesti, saj je v tem velikem industrijskem mestu nekoliko jugoslovenskih sokolskih društev. Nekatera izmed njih nosijo plemenske nazive, druga jugoslovenske, kakor so pač člani orientirani po politični strani. Decembrska številka »Jugoslovena« ponatiskuje iz »Sokolića« članek s. Marijane Železnove »O skromnosti«, kar kaže, da naši rojaki tamkaj čitajo tudi naše sokolske liste.

60letnica br. F. Stupke. Član godbenega odbora ČOS in poznani dirigent češke filharmonije v Pragi br. František Stupka je praznoval 18. t. m. svojo 60letnico. Udejstvoval se je od mladih nog v Sokolstvu, najprej v Sokolu Žižkov, kjer je vodil kot mladenič prvi tamburaški zbor v Pragi. Po dovršenih studijah na konservatoriju je odšel kot profesor glasbe na konservatorij v Odeso, odkoder se je vrnil po prevratu v domovino in deluje od tedaj v češkem glasbenem svetu in v Sokolstvu. Na zadnjih dveh zletih je dirigiral češkoslovaško filharmonijo pri zletnih scenah »Tyrševe sanje« in »Zgraditi in braniti«.

Važne besede br. staroste dr. Bukovskega. V uvodniku 1. številke letošnjega »Sokolskega Vestnika« je napisal starosta SSS in ČOS br. dr. Bukovský sledeče pomembne besede: »Svet, ki je videl razvojni napredek na X. vsesokolskem zletu v Pragi se je lahko ponovno jeseni 1938. prepričal o tem, da narod, ki črpa nad tri četrtine stoletja življenjsko silo svojih pokolenj iz vzgojnih virov Tyrševega Sokolstva, lahko premaga samo fizična sila, toda nravnostno in kulturno ne more biti onesposobljen in izločen iz nadaljnega razvoja. In to vemo zelo dobro tudi sami. Zato se pripravljamo na novo leto in hočemo razviti povečano in poglobljeno delovanje v vseh plasteh našega ljudstva.«

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Otvoritev razstave italijanske knjige v paviljonu Cvijete Zuzorić

Nj. Vis. knez namestnik Pavle, grof Ciano in dr. M. Stojadinović na razstavi italijanske knjige v Beogradu

Hiša brez ključavnice

500 m pod 4810 m visokim vrhom Mont Blanca

Streha najvišje hiše v Evropi leži samo 500 m pod 4810 m visokim vrhom Montblanca. Temelj stoji seveda le nekoliko metrov niže. Ta »najvišja« hiša na celini je novo zavetišče na Montblancu. Hišica pokriva le 5krat 7 m površine. Meritve so pokazale, da morajo njene stene v viharju prenesti tudi pritisk 11.000 kg. Betona niso uporabili za zidanje, ker niso vedeli, kako bi se to gradivo obneslo v stalnem polarnem mrazu. Odločili so se za duraluminij.

Ker je bilo zaradi negotovega vremena le mesec dni za gradnjo na razpolago, so morali že v naprej vse natančno pripraviti. Ves gradbeni material, ki je tehtal 7500 kg, so morali prenesti v tovorih po 40 do 50 kg na vrh. Samo eden izmed plezalcev si je lahko dovolil težji tovor, to je bil poklicni atlet Henri Blanc. Nesel je 70 kg.

Ko so bili vsi tovori zgoraj, je trajalo le 10 dni, da so hišico sestavili. Nepoučen človek bi bil precej presenečen, če bi stopil prednjo. Zaman bi namreč iskal vhoda, ki se nahaja pod streho. Pogosti snežni zameti ne dovoljujejo drugačnih vrat, ker bi jih sneg zakril in skozi luknjo ključavnice bi prišlo tudi dovolj snega v notranjost, da bi se v segreti sobi pretopil v jezero. Kdor hoče noter, mora torej po lestvici navzgor. Tam najde pod nekakšnim zvonom padalna vrata, ki vodijo v notranjost in ki se vedno samodelno zaprejo.

I Z R E K I

Čvrsta odločnost je najglobokejša modrost.

Kdo je mogočen? Tisti, ki je bogat, a mu ne vedo naslednika...

Nobena sreča ne dvigne človeka tako visoko, da ne bi potreboval prijatelja.

Kdor je zadovoljen s svojo usodo, je srečen.

Svojo vrednost najlažje presodiš po tem, kako izvršuješ svojo dolžnost.

A L I V E Š ? . . .

da je imel grški filozof Sokrat za ženo Ksantipo;

da je dobila Amerika ime po Amerigu Vespucciju zategadelj, ker je bil Vespuci tisti, ki je največ pisal o odpravah v Južno Ameriko med l. 1499 — 1504;

da je ležala Babilonija med rekama Evfratom in Tigrisom;

da so bili janičarji poturčeni krščanski otroci, ki so v ugodnih primerih napredovali do padišahovih telesnih stražnikov.

Položaj diplomiranih Židov v Nemčiji

Nemška vlada je izdala odredbo, ki ukinja veljavnost vseh diplom. zdravnikov, živinozdravnikov in lekarnarjev židoskega porekla z dnevom 31. januarja 1939.

Oficirski jubilej Göringa

Nemški feldmaršal Göring je te dni slavil 25letni jubilej svojega oficirskega poklica. Maršal je zdaj star 46 let.

PRISTOPAJTE K JČ LIGI!

Zločini iz Tisoč in ene noči

Sin veletrgovca v Kairu je prodajal svoje žene javnim hišam

Primer, kakršnih je le malo v kriminalni zgodovini, so obravnavali te dni pred kazenskim sodiščem v Kairu.

Zločini, zavoljo katerih se je moral zagovarjati Mohamed Faraghally s svojo soobtoženko, so podobni v vseh podrobnostih divjemu kolportažnemu romanu. Faraghally je sin uglednega kairskega veletrgovca in njegov oče si je želel, da bi njegov sin napravil diplomatsko kariero. Toda navzlic odlični vzgoji je mladi mož kmalu zašel na kriva pota. Izgubljal je velike vsote v igri in nočnih zabavah. Vsa svarila njegovega očeta so bila zaman. Ko se je oče končno naveličal plačevati drage zabave svojega sina, je prekinil z njim vsak stik.

Namesto, da bi zdaj postal pameten in si izbral primerno delo, si je Mohamed izmislil nekaj neverjetnega. Zvezal se je z lastnico zloglasnega podjetja in ji je ponudil, da ji bo za primerno plačilo dovajal mlada dekleta in ženske. Lastnica se je s tem strinjala in Faraghally je začel iskati »živo blago«. Prva njegova žrtev je bila šestnajstletna, lepa mladenka, ki bi bila srečna, da je postala žena odličnega moža. Mohamed se je z njo namreč poročil, da bi jo lažje napravil za svoje orodje.

Dva dni po poroki je mladi mož povedel svojo ženo k lastnici zloglasnega podjetja, Fardus Harun el Samri. Prodal jo je po vseh pravilih. Sprva je zahteval zanjo 50 funtov šterlingov, potem se je zadovoljil s tretjino te vsote. Ko je mlada žena spoznala, kakšna usoda ji je namenjena, je začela besneti, Faraghally pa jo je prisilil k molku, češ da mu je kot žena dolžna slepo pokorščino in da je vsak odpor zaman.

V nadaljnjih mesecih se je ista nesramna igra ponavljala. Mohamed je iskal hčere ubogih družin kolikor mogoče daleč od Kaira, se z njimi poročil in jih potem prodajal svoji pajdašinji. Žrtve so bile sama mlada dekleta v starosti šestnajstih do sedemnajstih let. Njihovim staršem se je izdajal snubec za bogatega trgovca. Osleparjena bitja so se morala vdati brez vsake zaščite svoji žalostni usodi. Na ta način je Mohamedu v dveh letih uspelo prodati nič manj nego petnajst deklet. Potem pa ga je doletela usoda. Sedemnajstletna Zeinab je bila bistroumnejša od svojih tovarišic. Faraghally ni vedel, da je nje ubožni oče nekoč videl lepše dneve, da je bil imovit in da je bila Zeinab deležna neke boljše vzgoje. Ko jo je zločinski mož spravil v zloglasno hišo, je začela najprvo z gladovno stavko. V tem času ni smel nihče v njeno sobo, ker je začela takoj besneti. Po dveh dneh pa je poklicala Fardus Harunovo in je izjavila, da si je premislila. Naj ji pošljejo kakšnega »gosta«. Kmalu potem je prišel res mlad moški, ki je takoj naročil šampanjca. A komaj je sedel, ga je energična Zeinab s krepkim udarcem pobila na tla, oblekla njegovo obleko in v moški obleki neovirano zapustila hišo. Še isto uro je vso stvar javila policiji.

Razprava je bila zelo dramatična. Vse prevarane Faraghallyjeve žene so bile pozvane k pričevanju in potrdile so vsebino obtožnice. Faraghallyja so obsodili na 25 let prisilne delavnice, Fardus Harun el Samra pa se bo pokorila v ječi pet let.

Schachtov naslednik

Dr. Walter Funk, naslednik bivšega nemškega gospodarskega ministra in odstavljenega guvernerja nemške državne banke dr. Hjalmarja Schachta

Zastraženi objekti v Londonu

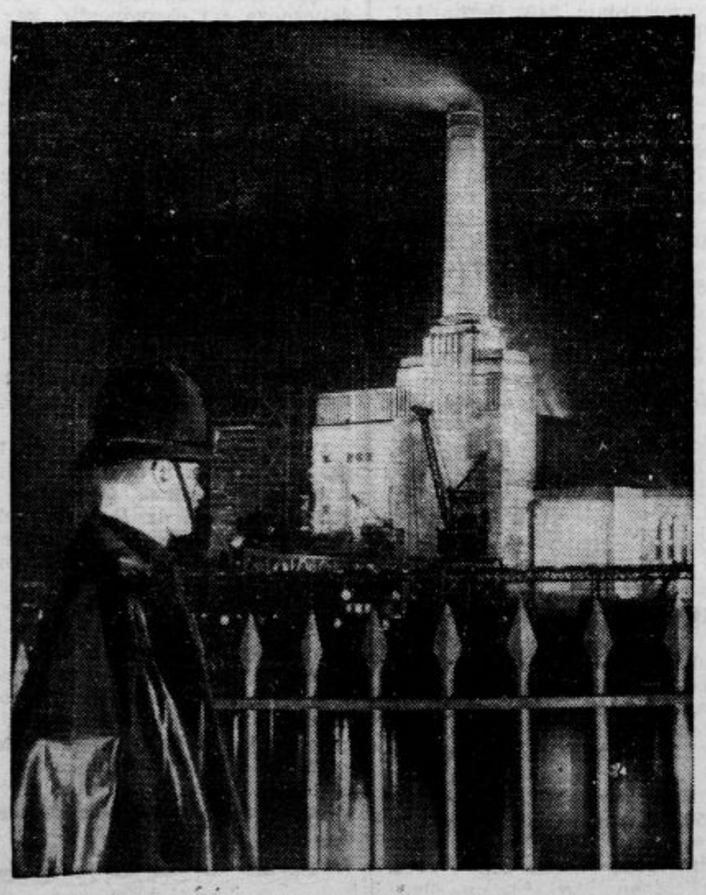

Zaradi neprestanih atentatov irskih republikancev je angleška policija poostrila nadzorstvo nad tvornicami in javnimi poslopji v Angliji

Pametna metoda

Neki angleški farmar goji v zimskem času travo s pomočjo elektrike kar v topli gredi. S takšno mlado travo krmi potem krave, ki dajejo več mastnega mleka. Od setve do »žetve« takšne sveže krme preteče komaj devet dni

Slama v opeki

Iz svetega pisma stare zaveze poznamo zgodbo o otrocih Izraelovih, ki so morali izdelovati v Egiptu opeko, pa jim nadzorniki niso hoteli dajati slame, ki je bila za to potrebna. Čemu ta slama?

Ni bila brez pomena! Mnogo nam je do tega, da bi bili zidovi naših hiš topli. V vročih deželah je drugače, tam si želijo hladnih zidov. In sedaj sta dva raziskovalca v Gizeju v Egiptu odkrila, da so stari prebivalci Nilske doline dobro vedeli, kako lahko dosežejo ta namen. V opeko, ki so jo sušili samo na zraku, so mešali slamo. Ta slama pušča v notranjost hiš samo polovico toliko vročine, kolikor je prepušča moderna žgana opeka, ki nima te primesi. Opeka s slamo tedaj dobro izolira, kakor bi rekli danes. Egiptovski pazniki so s svojim ravnanjem škodovali tedaj svojemu ljudstvu bolj nego Izraelcem.

Tragičen konec filmske zvezdnice

Iz Los Angelesa poročajo, da se je tam zastrupila Florence Lawrenceova, ena izmed prvih junakinj nemega filma predvojnega časa. Štela je sicer 52 let, igrala pa ni že dolga leta. Neka filmska družba jo je zaposlovala v svoji pisarni, ker je bila nekdanja igralka že leta bolna. Svoje velike uspehe je doživljala v prvem času filma, ko igralk še niso navajali. Ker pa je igrala zelo dobro, so ji ljudje dali ime »Biograph Girl«, po imenu tvrdke, za katero je nastopala.

Igrala je uloge, s kakršnimi se ponašajo danes zvezdnice. L. 1915. ji je težka nezgoda ustavila kariero. Sodelovala je v nekem prizoru z Matzom Mooreom, v kateri bi se morala udeleževati reševalnega dela v neki goreči hiši. Nje partner je prišel pri tem v nevarnost. Lawrenceova mu je pogumno prihitela na pomoč, pri tem pa se je tako opekla, da je bilo njenega nadaljnjega nastopanja v filmu konec.

Izgubljena bolha

Ko je nedavno dospel neki transport beguncev na Angleško, je zbudil posebno pozornost 8letni deček, ki je neutolažljivo jokal. Veliko je bilo presenečenje, ko je otrok na vse poskuse, da bi ga potolažili, odgovarjal z eno samo besedo: »Bolha — bolha...«

Spočetka so mislili, da ga zbada kakšna izmed teh neprijetnih živalic, nu, potem se je izkazalo, da je bi imel v svoji domovini psa, ki ga je zelo ljubil, pa ga revček ni smel vzeti s seboj. Tedaj si je ulovil kot spomin nanj eno njegovih bolh, zapri jo je v škatlico za vžigalice in nosil to pri sebi. Bolha pa je bila manj zvesta nego pes, med potjo mu je bila namreč ušla. Šele obljuba, da bo dobil drugega psa z bolhami ga je potolažila.

Niagarski plesalec na vrvi umrl

V Galtu v Ontariu je umrl v starosti 83 let Charles Cromwell, ki je pred 64 leti na železni žici, sto pedi nad zemljo prečkal Niagarske slapove. Žica je bila dolga 908 pedi in so jo bili napeli z ameriške na kanadsko stran. Cromwell je prehodil to skrajno nevarno pot dvakrat tja in sem. Mnogo tisoč gledalcev je s pridržanim dihom opazovalo njegovo drznost. Vso pot je mladi mož opravil v pol ure.

Iz Aleksandrovega dvorca na lov

Italijanski zun. minister grof Ciano in predsednik vlade dr. Stojadinović se peljeta z dvema krasnima belcema po lovsko srečo

Eksplozija v anilinski tvornici

V Cirieju pri Turinu je te dni eksplozija porušila tvornico za anilinske barve. Razpočil se je kotel. Silen zračni pritisk je odnesel streho, stene pa utisnil z vseh strani. Dva delavca sta bila pri tem usmrčena, dva pa ranjena. Zaradi eksplozije so tudi popokale vse šipe na hišah v okolici tvorniškega objekta.

Preprečena poroka

Energična gospodinja in imoviti farmar

Z 72 leti nikar ne mislimo več na poroko, to je vsaj naziranje energične gospodinje, ki skrbi že leta za starega, prilično imovitega farmarja Irvinga Bristola v Rochestru v Zedinjenih državah. Mister Bristol se je bil zaljubil v mlado gospodično, ki igra v rochesterski cerkvi na orgle. In ker gospodična njegovim ponudbam ni bila nenaklonjena, je sklenil, da se odpove samskemu stanu.

To pa ni bilo prav njegovi gospodinji, ki je z velikim hrupom izjavila, da je za poroko že prestar in naj si takšne misli izbije iz glave, da se mu ne bo smejalo vse mesto. Farmar pa je bil trdovraten, kakršni so pač stari ljudje, in je hotel napraviti po svoje. Tedaj je našla gospodinja pripomoček, da je poroko preprečila.

Na dan, ko bi se bil moral poročiti, je farmarju skrila edine nedeljske hlače. Zaman je vpil in razsajal na vse pretege, hlač ni bilo od nikoder, v nedeljo zjutraj pa tudi ni bilo lahko dobiti novih hlač. Sicer bi mu jih ta ali oni sosed posodil, Bristol pa se je hotel na vsak način poročiti v svojih, ne pa izposojenih hlačah. In ni mu preostalo nič drugega, nego da je poroko preložil. To pa je mlado orglarko spet tako ogorčilo, da se je zakonu z možem brez hlač sploh odpovedala. Gospodinja je torej dosegla svoj namen.

VSAK DAN ENA

Ko je Nikolaj Gogolj napisal roman »Mrtve duše«, so prinesli knjigo na cenzuro in neki cenzor je v svoji preveliki uradni vnemi planil pokonci in udaril po mizi, rekoč:

»Gospoda — — knjigo s tem naslovom moramo brezpogojno prepovedati, kajti vsi vemo, da je človeška duša neumrjoča!«

A N E K D O T A

Pomenek v padalu

»Kaj pa je to tam?«

»Letalo — nekakšna kočija, ki potuje po zraku«. (»Ric et Rac«)

Kulturni pregled

K dvajsetletnici Glasbene matice v Mariboru

Za nami je krasno uspeli simfonično-vokalni koncert naše eminentne kulturne ustanove — mariborske Glasbene matice. S ponosom lahko zremo na dvajsetletno plodno delo tega zavoda vsi,, ki smo posredno ali neposredno v katerikoli obliki doprinašali žrtve naši glasbeni Almi mater. Ni bilo zastonj! Ako prelistamo kroniko tega zavoda, bomo večkrat obstali in se začudili. Poslanstvo, katero je ta zavod vršil v svojem dvajsetletnem požrtvovalnem delu, je veliko. Vprašajmo se samo, kaj je pomenilo vse naše glasbeno delo, vanje pred ustanovitvijo mariborske Glasbene matice in kaj pomeni danes? Iz dobe slovenskega čitalniškega primitivizma, je ta zavod v kratki dobi dvajsetih let znal dvigniti naš glasbeni življenj na stopnjo svetovnega formata. Zbor, orkester in šola Glasbene matice so v tej dobi dosegli mnogo več, kakor so si prvotno začrtali, ali pa vsaj v polni meri in izčrpno zadostili svojemu kulturnemu poslanstvu. Zavod stoji danes na glasbeno-vzgojni in umetniški višini. Zavod je v svojem dvajsetletnem trdem in požrtvovalnem delu moral premagati tudi marsikatero krizo. Toda zreli in preudarni možje, ki so stali vedno na čelu tega zavoda, kakor tudi strokovno široko naobraženo učno osobje tega zavoda so se znali postaviti vsem tem neprilikam vedno v bran ter so premagali še tako težke čase. Da je mariborsko občinstvo stalo vedno budno ob strani temu zavodu in v katerikoli obliki podpiralo zavod v njegovem nesebičnem delovanju, bi bilo odveč omenjati. Vsaka prireditev tega zavoda je bila vedno na umetniški višini in je pomenila za Maribor kulturni dogodek.

Kako je ta zavod v svoji plodni dvajsetletni dobi prirastel našemu občinstvu k srcu, smo se prepričali posebno na zadnjem koncertu. Dvorana Sokolskega doma je bila nabito polna, kar je treba še posebno upoštevati, če pogledamo obiske drugih koncertnih prireditev zadnjih desetih let. Vsi, ki so se zavedali kulturnega poslanstva tega našega vzornega zavoda, so se zavoda tudi trdno oklepali in vsak uspeh, ki ga je v tej dobi zabeležila Glasbena matica v svoje anale, je bil uspeh celokupnega mariborskega življa.

Z žalostjo pa moramo ravno v tem veselem trenutku, ko gledamo s ponosom in na procvit tega zavoda, ob njegovi dvajsetletnici, ugotoviti nov udarec, ki je zadel letos našo Glasbeno matico. **Glasbeni matici so bili odpovedani prostori.** To je za zavod težak udarec — morda najtežji v vseh dvajsetih letih. Čas hiti, bliža se konec šolskega leta in novo šolsko leto se bo moralo pričeti brez vsakih perturbacij, če hočemo zavod obdržati na sedanji višini. Posebno po dovršenem dejstvu zadnje matične koncertne prireditve bi morali merodajni činitelji z vso vnemo prijeti za stvar in rešiti zavod teh skrbi. To pa čim prej, da bi pozneje odpadla vsa jadikovanja po naših dnevnikih, ker spravlja takšno početje našo kulturno zrelost v slabo luč. Treba je zagotoviti naši prepotrebni glasbeno-kulturni ustanovi čim prej primernih prostorov in to v centru mesta. Prepričani smo da so merodajni faktorji o tem gotovo že razmišljali in podvzeli že kakšne sklepe Potrebno pa bi bilo javnost, ki se v polni meri za zavod zanima, tudi tozadevno obvestiti. —a—

„Zbornik 39"

Že dolgo časa je bilo čutiti potrebo revije, ki bi združevala in predstavljala v obliki svobodne kvalitetne izbire slovenske, hrvatske in srbske literarne delavce ter tako poudarjala tudi na slovstvenem področju skupnost Jugoslavije. Če izvzamemo nekatere kratkotrajne poskuse, ni bilo revije že od Bartulovićevega »Književnega juga«. Nalogo te vrste si je zastavil četrtletnik »Zbornik 39«, ki je pričel izhajati v Ljubljani in čigar urednik je pisatelj Tone Seliškar.

»Zbornik 39« bržčas ne bo mogel uresničiti ideala reprezentativne revije celotne literarne Jugoslavije, tem bolj, če bo — kakor naznačuje pravkar izišli prvi zvezek — bolj predstavitelj ideološko skupinske povezanosti kakor pa kvalitetni prečiščevalec vseh struj in tribuna vseh pomembnejših stvarjalcev ne glede na ideologije, generacije in podobne razlike. Vsekako bi bilo želeti, da bi revija res »združevala vse, kar je najboljšega v slovenski, hrvatski in srbski književnosti, umetnosti in znanosti z njihovo lastno besedo«, kakor obeta v uvodni besedi. Če bi se tak poskus posrečil v Ljubljani, bi bil tem pomembnejši. V kolikor bo »Zbornik 39« mogel biti vsaj uspešen posredovalec, četudi skupinski in kolikor bo mogel v beograjskem in zagrebškem kulturnem krogu zastopati kulturni nazor, kakor ga izraža v uvodni besedi, bo opravičil svoj obstoj. Uspeh teh prizadevanj pa bo očitnejši šele z nadaljnjimi zvezki. V prvem zvezku prevladujejo slovenska imena, izmed Hrvatov in Srbov so zastopani Vasa Stajić (članek »Liberalizem u ruševinama«). Dr. Dušan Nedeljković (Kriza današnje civilizacije i jedan nov sintetizam«), Mato Lovrak (odlomek »Roditelji malog Djure Trdaka«), N. Pejko (dve pesmi v macedonskem narečju), Grgur Karlovčan (lirika), dr. V. Bunić (»Kantova kritka materijalizma«), Josip Pavičić (»Kolač«), Cina Jote (lirika), dr. Ljubomir Živković (»Šta je ideologija?«), Miloš Savković (»Dva druga«), dr. M. Dj. Popović (»Racionalna zaštita dece«), V. Kukalj (Poslednji Popović«) in avtorji nekaterih prispekov v Pregledu.

Slovenski delež začenja Ivo Grahor z ideološko polemičnim esejem »Ob prerezu Evrope«. Pisec odklanja pesimizem o kulturi in demokraciji, kakor so ga vzbudili zlasti lanski septembrski dogodki, vendar iz njegovega ne posebno jasnega in ne posebno logičnega sestavka ne dobimo slike, ki bi bila stvarno ugodnejša, razen če se zadovoljimo z omamo idejno-dogmatične tolažbe. Tone Seliškar je prispeval prozo iz življenja ljubljanske periferije »Tržaška cesta« in sonete »Češki sonet«, »Kitajski sonet« in »Žalostni sonet«. Z lepo prozo so nadalje zastopani Lojz Kraigher, Milan Kajč, Ivan Potrč in Jože Kranjc, z liriko pa še Branko Rudolf, Miran Jarc, R. L. Petelinova. Miran Jarc objavlja prizor iz svoje tragedije »Vaška Antigona«. Stanko Janež razglablja v posebnem članku slovenski odnos do Ivana Cankarja. Ivan Bratko se bavi z narodno vsebino kmečkega vprašanja v Sloveniji, St. Janež označuje prof. Kidriča kot literarnega zgodovinarja, Ivo Grahor piše o novih slovenskih romanih, T. Seliškar pa o ljubljanskih umetnostnih razstavah.

»Prvi zvezek novega četrtletnika obsega deset tiskovnih pol in je okusno natisnjen. Prinaša tudi osem strani ilustracij z reprodukcijami izbranih slik in risb Vilima be Babića, Božidarja Jakca, Nandeta Vidbe Balrića, Božidarja Jakca, Nandeta Vidmarja, Frana Stiplovška, Franja Mraza, Ivana Generalića, Ivana Čače, Vilka Gecana, Draga Vidmarja in Maksima Sedeja.

»Zbornik 39« se naroča v Ljubljani, Gregorčičeva ul. 23.

Zapiski

MANUEL GALVEZ, PRVAK ARGENTINSKIH PISCEV

Te dni sem prejel 326 strani obsegajočo knjigo s posvetilom:

Al doctor Anton Debeljak, con alta estimación intelectual, Manuel Gálvez, Santa Fe 3018—Buenos-Aires, Argentina. Roman Hombres en soledad (Ljudje v samoti) je v izdaji, namenjeni zgolj članom društva A. L. A. (amigos del libro americano, prijatelji ameriške knjige).

Znani konvertit riše lik nekaterih argentinskih razumnikov, pri čemer brni struna o pomenu raznih samot ali osamljenosti za človeškega duha, na primer o pampi, ki jo je opeval Méndez Arcona v verzih, kakršne umejo zlagati Francozje Léon Paul Fargue, Saint-Léger, Léger ali Paul Eluard (191). »Samota je blagoslov«, je zatrdil bolnik. »Tako si večkrat o tem govoril. Vendar ti, književnik ne veš, kaj je samota, tista globoka, popolna, v kateri srečujemo Boga« (279).

Gálvezovi junaki mnogo razglabljajo, predvsem o evropskih stvareh. Stara celina jim budi občudovanje: »Evropa es estupenda, maravillosa, co—lo—sal!« se začenja obsežni roman. Pozneje (291) pobija Roig to mnenje: »Argentinec naj se odpove Evropi. Pozabi naj jo. Evropa je strup. Kdor je šel tja enkrat, se vrne nesrečen za svoje žive dni. To vidim po svoji soseščini, med svojimi najboljšimi prijatelji. Potovanje v Evropo, ljubezen do Evrope je nezvestoba nasproti naši zemlji«.

Južnemu Američanu pomeni Evropa predvsem Pariz. A zanimivo je, da naš naslovnik omenja še celo vrsto drugih krajev in pokrajin: Brno (1), Praga, čudovita s svojimi mostovi in baročnimi cerkvami, z Malo Strano, ženske najlepše (20).

Najožje rojake ostro biča: »Argentinec je malo človeški..., saj misli edino na svoje koristi, na zaslužek, na zabave! Nič ne misli na svojo in svojega bližnjega dušo.« (190)

Načenjajo se vsakovrstne misli: pirandellismo, bolcheviquismo itd., kakor srečujemo na priliko vsakorodne ljudi: italianos, espanoles, alemanes, franceses, irlandeses, vascos, judios, noruegos, yugoeslavos... siriolibaneses (251).

Gálvez se je rodil 1882 (Parana). Doštudiral je pravo v Buenos-Airesu. Z 20 leti je osnoval obzornik Ideas, glasilo njegovega pokolenja. Urejali so ga mladeniči, ki so danes najuglednejši argentinski pisci.

Potoval je po Evropi in Iztoku. Od 1907., ko je izšla prva njegova knjiga: Notranja uganka (El Enigma Interior), je objavil nad 30 snopičev. Prvi knjižni uspeh je dosegel z delom El Solar de la Raza (1913), obče je zaslovel pa z romanom La Maestra Normal (1914). Njegov največji uspeh pa se imenuje Nacha Regules (1918), povest o učiteljici, tiskana v silnih nakladah.

Na svetlo je dajal verze, drame, romane, povesti, razprave, životopise. Od zgodovinskih romanov so trije povezani v celoto: Escenas de la Guerra del Paraguay, ki jo je André Levison v »Les Nouvelles Littéraires« imenoval: **argentinska Iliada.**

Gálvezovi spisi so delno prevedeni na francoščino, angleščino, nemščino, italijanščino, ruščino, švedščino, češčino, bolgarščino, portugalščino, nizozemščino in jidiš. Pred dobrim letom sem predlagal prof. dr. S—u, naj bi Véliko sredo (Miércoles Santo) dal posloveniti.

»Nacha Regules« je Gálvezu prinesla prvo Mestno nagrado za prozo, »El General Quiroga« pa prvo Narodno nagrado. Ustanovil je argentinski P. E. N. klub. Ko je lani na penklubskem shodu trčil na ravnatelja P. Golio, mu je začel recitirati njegove kitice iz Anthologie de la Poésie Yougoslave, dokaz kako se naglušni gospod zanima za vse svetovne slovstvene pojave.

V uvodni pripomnji k najnovejšemu leposlovnemu umotvoru stoji stavek: Ha sido... candidato para el Premio Nóbel de literatura. Akcent na ó je napaka: švedski izumitelj smodnika se izreka: Nobél (cf. Der Grosse Herder, 8 Bd, 1934).

Anton Debeljak

S P O R T

Pred občnim zborom organizacije 700 klubov

Nekaj zanimivih podrobnosti iz obsežnega poročila za redni občni zbor Jugoslovenskega nogometnega saveza

Letošnji občni zbor Jugoslovenskega nogometnega saveza, za katerega vlada zaradi znane akcije zagrebškega podsaveza za osamosvojitev hrvatskega nogometa in usta novitev treh posebnih savezov v skupni nogometni organizaciji veliko zanimanje, bo prihodnjo nedeljo 29. t. m. v Beogradu Kako bo potekel ta občni zbor glede zagrebškega predloga, se seveda ne more reči v naprej, kaže pa vse tako, da bodo Zagrebčani s svojim predlogom precej osamljeni in bo verjetno naš vrhovni nogometni forum najbrže lahko deloval dalje kakor je doslej.

Kakor vsako leto je savez tudi letos za občni zbor izdal obširno tiskano poročilo o svojem delu v pretekli poslovni dobi, iz katerega bi bile tudi za naše čitatelje zanimive nekatere podrobnosti:

Kaj nam je še treba?

Upravni odbor ugotavlja v svojem poročilu, da se je tudi v pretekler letu moč našega nogometnega sporta razvila in ojačila. Savez se ravna v svojem delovanju po dveh osnovnih načelih, in sicer s popolnim spoštovanjem volje privatne iniciative in sportno demokratično ureditvijo organizacije, kar mu je v glavnem omogočilo doseči, da postaja nogometni sport iz dneva v dan pomembnejši društveni in vzgojni faktor. Savez šteje danes že 680 klubov z več stotisoči članov in še večjim številom opazovalcev, prijateljev in simpatizerjev. V našem sportnem življenju je še cela vrsta vprašanj nerešenih, toda polagoma so naši odločilni faktorji le pričeli spoznavati, da je sport sestavni del razvoja in napredka vsakega kulturnega naroda Velik korak za izboljšanje razmer v njem je bil storjen z ukinitvijo taks na sportne prireditve, vendar pa je ostalo še več perečih vprašanj nerešenih in tudi še ni nobenih izgledov, kako se bodo rešila Naši mladini je treba za gojitev sporta predvsem igrišč za katera je dozdaj privatna pobuda žrtvovala najmanj 30 milijonov dinarjev, vendar je vse to za velik narod, kakor je naš, samo kapljica v morju. Povsod drugod gradi stadione in igrišča država, v marsikaterih državah pomagajo graditi igrišča občine in druge samoupravne edinice, pri nas pa je v tem pogledu še vse na mrtvi točki. Važno vprašanje, ki ga bo treba čimprej premakniti, je tudi udeležba naše srednješolske mladine v sportnem življenju, čigar rešitev zaenkrat zavirajo določbe zakona o srednjih šolah. Nikjer ni rečeno, da bi dijak, ki se posveti kontrolirani gojitvi sporta, ne mogel prav tako ali še bolj kakor zdaj, ko se posveča sportu brez kontrole in na skrivaj, napredovati tudi v šoli. Poglavje zase tvorijo tudi tako imenovani divji nogometni klubi, ki bi jih bilo treba čimprej priključiti organiziranemu nogometnemu obratu, ker sicer takšen sport škodi sportu na splošno, pa tudi klubom in nogometašem, ki so včlanjeni v savezu. Upravni odbor ugotavlja med drugim, da je savez izstopil iz Jugoslovenskega olimpijskega odbora, ker se ni strinjal z njegovimi pravili, ki zahtevajo za vse odločitve kvalificirano večino V ostalem pa je dal svojemu članstvu proste roke, da sodeluje v vseh olimpijskih organizacijah in prireditvah Upravni odbor navaja h koncu, da je bil v prav dobrih odnošajih s tiskom, z vsemi nogometnimi organizacijami v tujini, predvsem pa je imel dobre in požrtvovalne pomagače v svojih 14 podsavezih.

Nekaj statistike

V preteklem poslovnem letu je bilo iz članstva saveza črtanih 52, na novo pristopilo pa je 71 klubov, tako da je skupno število klubov naraslo na 684. Po številu klubov je najmočnejši zagrebški podsavez, ki šteje 97 klubov, najmanjši pa cetinjski, ki ima vsega samo 14 klubov. Ljubljanski podsavez je skupno s skopljanskim s 56 klubi na tretjem mestu po jakosti.

Sodniški odbor, ki v okviru saveza vodi nadzor nad vršenjem sodniških poslov, je imel letos v evidenci 521 saveznih sodnikov, katero število pa glede na število klubov nikakor ne zadošča ter bi jih moralo biti najmanj še dvakrat toliko. Pri tem se dogaja še to, da mnogo tekem, do 2000 na leto, sodijo nekvalificirani sportniki, predvsem bivši igralci, ki seveda za svoje delo niso nikomur odgovorni. Zato je nujno potrebna živahna propaganda, da bi se čim več sportnikov prijavilo v sodniške vrste Po številu sodnikov smo v ljubljanskem podsavezu precej revni, in sicer na tretjem mestu od zadaj, ker imamo vsega samo 13 sodnikov, in sicer 9 stalnih in 4 začasne.

Iz ostalih pregledov v številkah je zanimiva statistika nogometnih igrišč, ki kaže naslednjo sliko: ograjenih igrišč je v državi 206, neograjenih 174, tribune pa ima 84 nogometnih igrišč.

Nogometnih tekem je bilo lani odigranih skoraj 7500, od tega 89 mednarodnih, 56 medmestnih, nad 3000 prvenstvenih v podsavezih in skoraj prav toliko še prijateljskih v raznih razredih. Skrbi povzroča dejstvo, da se je od lani zelo zmanjšalo število tekem med mladino, kar pomeni, da naši klubi naraščaju ne posvečajo potrebne pozornosti Če bo šlo tako dalje, bo naš nogomet v kratki dobi zašel v zelo težak položaj.

V stotine in stotine gredo številke o sejah in sestankih posameznih saveznih in podsaveznih odborov in iz njih se lahko približno oceni vsa ljubezen in ogromno delo, ki ju voditelji in prijatelji nogometa žrtvujejo za razvoj te sportne panoge v državi.

Mednarodni odnošaji

Posebno poglavje je v omenjenem tiskanem poročilu posvečeno mednarodnim odnošajem našega JNS, v katerem vodi posle zunanjega tajnika g. Svetozar Popović, znan tudi v svoji funkciji saveznega kapetana. Naš savez je bil z vsemi tujimi nogometnimi organizacijami v najboljših odnošajih. Z Bolgarijo letos ni bilo nobene tekme, ker je primanjkovalo terminov ,nekaj krivde, da ni prišlo do živahnejših stikov, pa je tudi v tem, ker je moral savez posredovati pri FIFI zaradi zaščite interesov beograjske Jugoslavije. V prav dobrih odnošajih je savez živel z Rumuni, dalje s Čehoslovaki, Poljaki, Italijani, Nemci, Turki, Belgijci, Francozi Madžari, Portugalci in Angleži. Letos bo JNS proslavljal 20letnico obstoja in mu je za to priliko sama Anglija dala na razpolago svojo nogometno reprezentanco. To je velik uspeh naše zunanje politike v mednarodnem sportu, ki ga nam priznavajo tudi veliki in močni savezi kakor je angleški.

H kraju je priključen pregled mednarodnih reprezentančnih tekem iz leta 1938 ki jih je bilo vsega 8, in sicer **Jugoslavija : Poljska 1 : 0** (kvalifikacijska tekma za svetovno prvenstvo), **Jugoslavija : Rumunija 1 : 0** (tekma za pokal kralja Karola II), **Jugoslavija : Italija 0:4, Jugoslavija : Belgija 2:2, Jugoslavija : Češkoslovaška 1:3** (tekma za pokal prezidenta dr. Beneša), **Jugoslavija : Rumunija 1:1,** (za pokal prezidenta dr. Beneša), **Jugoslavija : Poljska 4 : 4** (tekma za pokal kralja Petra II) in Jugoslavija B : Rumunija B 0:2. Skupna razlika golov iz teh tekem je 10 : 16 v našo škodo.

Poročilu je dodan še seznam vseh klubov članov saveza in pa pregled inventarja, med katerim nahajamo tudi nekatere dragocene trofeje, ki so jih naši nogometaši v dveh desetletjih borb na zelenem polju prinesli s seboj od vseh strani sveta.

V nekaj vrstah

Na občnem zboru kolesarskega saveza ki je bil pretekio nedeljo v Zagrebu, je bilo precej burno. Do prvega spora je prišlo še pred otvoritvijo, in sicer zaradi tega, ker je občni zbor osporil saveznemu delegatu Mihanoviću, da bi vodil zborovanje. Predsedstvo je nato prevzel predsednik zagrebškega podsaveza Slezak, na kar so bila verificirana pooblastila vseh 57 zastopanih klubov. Zelo dolga in huda je bila nato razprava o uvedbi komisarijata v beograjskem podsavezu, ki se je končala tako, da je bil ta komisarijat za enkrat ukinjen začasno, bo pa po ureditvi nekaterih formalnosti sploh odpravljen. Tajniško poročilo je predložil znani delavec v tem savezu Ferrari, iz katerega je bilo razvidno ogromno delo, ki so ga lani opravili v tem sportnem središču, zelo pa se je tajnik pritoževal da ta panoga pri nas ni uživala prav za prav nobene prave podpore. V tehničnem poročilu je bilo ugotovljeno, da je juniorsko državno prvenstvo pripadlo našemu ožjemu rojaku Podmiljščaku, članu najmlajšega ljubljanskega kluba Edinstva, seniorsko pa vozaču Gradjanskega Pokupcu. Obširno kritiko vseh poročil je sprožil delegat ljubljanskega Hermesa g. Otrin, ki je najbolj kritiziral neupravičeno kazen za vozača Erdelija, izrečeno zaradi incidenta na tridnevni dirki okoli Hrvatske in Slovenije. Precej dolgotrajna je bila slednjič razprava glede izvolitve nove uprave, tembolj, ker so se vsi delegati zavedali, da bo ta uprava ostala na poslu dolga tri leta. Z ogromno večino je kot predsednik prodri dosedanji predsednik Hinko Rosenberg, ki pa že od lanskega leta ni hotel opravljati svoje funkcije za podpredsednika sta bila izvoljena Vrbanc in Slezak, za tajnika Ferrari in Bizjak, za tehničnega referenta pa nova moč Šturman. Vsi ostali odborniki so po pravilih iz Zagreba. Med slučajnostmi je bila oproščena kazen vozaču Erdeliju in sprejet je bil tudi sklep, da bo državno kolesarsko prvenstvo letos v Ljubljani.

Kako bodo igrali hokej v Švici?

V Baselu so v nedeljo izžrebali moštva po skupinah za tekmovanje za svetovno prvenstvo na ledu, ki bo, kakor znano, od 3. do 12. februarja v Curihu in Baselu in katerega se bo udeležila tudi naša reprezentanca. Vseh 14 udeležencev je bilo razdeljenih v 4 skupine, in sicer takole: v skupino A: Nemčija, Amerika, Italija in Finska, **v skupino B: Češkoslovaška, Švica, Latvija in Jugoslavija,** v skupino C: Kanada, Poljska in Holandska ter v skupino D: Anglija, Madžarska in Belgija. Tekme v skupinah A in C bodo v Baselu, **v skupinah B in D pa v Curihu.** Iz vsake skupine se bosta dve najboljši moštvi kvalificirali za semifinale, toda rezultati semifinalnih tekem ne bodo veljali za finalne, kakor je bilo zdaj običaj pri teh tekmovanjih.

V Parizu je v nedeljo pred 40.000 gledalci francoska nogometna reprezentanca s 4 : 0 (2 : 0) zmagala nad Poljaki. Francozi so bili ves čas igre v premoči, medtem ko pri Poljakih razen vratarja, ki je preprečil še večjo nesrečo, ni bilo nikogar, ki bi se bil odlikoval nad ostalimi.

Lahkoatletski podsavez v Ljubljani (službeno). Občni zbor podsaveza bo v nedeljo dne 29. t. m. v Ljubljani v posebni sobi hotela Metropol-Miklič, I. nad. Začetek občnega zbora ob 8.30 dopoldne. Dnevni red nespremenjen.

Lepe starke

Poskusite ta enostaven lahek način, da boste izgledali sveža in mlada

Smetana mleka in olivno olje, oboje prečiščeno — in pasterizirano — pomešana sta še z drugimi dragocenimi tajnimi sestavinami po slovitem receptu, po katerem se že dvajset let izdeluje bela nemastna krema Tokalon. Ona hitro hrani in pomlajuje Vašo kožo. Odstranjuje gube in pege s tena. Od nje izgleda koža sveža in mlada ter daje prijeten občutek in vonj. Dlačice ne rastejo več. Francozinje se kot celota smatrajo danes mnogo lepše, kakor so bile pred nekoliko leti. Strokovnjaki pravijo, da se mora ta nenavaden pojav pripisati zelo povečani porabi kreme Tokalon. Vsak mesec se jo proda do milijona tub. Tudi Vam je potrebno, da jo začnete še danes uporabljati, pa boste izgledali vsako jutro mlajša. Uspešna učinkovitost Vam je zajamčena v vsakem primeru, ali pa se Vam vrne denar.

Lahkoatletski podsavez v Ljubljani (službeno). Sporočamo vsem klubom, da bodo redni gimnastični treningi za vse člane klubov JLAS od zdaj dalje v gimnaziji na Poljanski cesti ob sredah in petkih. Začetek vsakokrat ob 18.30.

Iz uredništva. V zadevi nastopa Franca Palmeta na skakalnih tekmah blizu Dunaja in na Semmeringu nam je poslal Smučarski klub Ljubljana naslednjo izjavo: Palme se mudi zaradi studija na Dunaju ter je potom svojega kluba zaprosil pri JZSS za licenco, da sme v Nemčiji startati za našo državo. Ker je letos v zelo dobri formi, mu je klub kot tudi JZSS dal rad to dovoljenje. Če on poleg svojega poklicnega dela najde še čas za sportno udejstvovanje in pokaže pri tem uspehe, je to po našem mnenju samo priznanje za njega in v čast našemu smučarstvu in naši državi. Zaradi namigavanja o izletu gor. smučarjev izjavljamo, da se je izleta udeležilo 31 tekmovalcev našega kluba in tudi večje število funkcionarjev kluba, ki so se izletnemu odboru stavili na razpolago, kar nam bo gorenjski zimsko-sportni podsavez gotovo rad potrdil.

Ali bodo spet uši na hmelju?

Treba jih bo takoj ob pojavu zatreti

Iz Savinjske doline nam pišejo:

Nedvomno je, da so lansko leto hmeljske ušice povzročile, da je bil hmeljski pridelek v Savinjski dolini tako pičel. Nalet ušic je bil nenaden, nepričakovan. Krilati zarod hmeljske ušice je prišel tako zviška da je naenkrat zasedel vsa hmeljišča. Hmeljarji niso bili pripravljeni na obrambo, pa tudi vedeli niso, s čim naj uši zatrejo. Nekateri so pričeli takoj s škropljenjem, vzeli pa so premočna sredstva, s katerimi so rastlini več škodovali ko koristili. Ko so dobili prava in točna navodila, pa so ušice povečini že opravile svoje delo. Največ so trpela hmeljišča ob robu Savinjske doline ter posamezne njive ob vodi, ob gozdih in pri hišah. Ker je bil nalet ušic enkraten, istočasen, so zasedle osamele kose obilno, medtem ko so se po obširnih nasadih bolj porazdelile. Hmeljska rastlina je zaostala v rasti, tu in tam pa je bila celo uničena. Tudi oni nasadi, ki so se nam zdeli lepi, niso dali tega, kar je bilo od njih pričakovati.

Mnogi vprašujejo sedaj, kako bo letos? Poglejmo, kako je bilo s kapusovim belinom. Predlansko leto je uničil ponekod vse zeljnike. Lansko leto pa smo bili nanj pripravljeni in smo ga zatrli takoj v začetku. Pa ne samo mi! Tudi belinovi sovražniki so se medtem močno razmnožili in ga ugonabljali, tako da je bil drugi zarod že precej normalen. Letos pa opažamo v Savinjski dolini zanimiv, nenavaden pojav: povsod naletimo tudi sedaj pozimi v stanovanjih na sedmopikčaste polonice. V jeseni so pritisnile v stanovanja in pokrile ponekod polovico stropa. Odkod tolikšen naval polonic? Ličinka sedmopikčaste polonice, ki živi le od listnih uši. Polonico zato pogosto vidimo na hmelju in je naravni sovražnik ušic, pa zaradi tega zelo koristna. Preteklo leto je bilo za njen razvoj ugodno; ličinke so imele dovolj ušic, dovolj hrane. Zato se nam zdi, da nam bo prihodnje leto v pomoč proti hmeljski ušici precejšnja armada polonic. Pa tudi zalega ušic ne bo prevelika, če smo hmeljevino kmalu porezali in požgali. Ušice v jeseni poginejo, potem ko so odlegle jajčeca. Ta jajčeca so prevlečena s trdo kožo in prestoje vsako zimo. Precej smo jih pač uničili s hmeljevino. Ker pa se ušice često presele tudi na druge rastline, je možno, da se ušice zopet pojavijo.

Vsekakor pa nam uši v tem letu ne bodo napravile kake škode, ker bomo na tega škodljivca pripravljeni in ga bomo takoj ob pojavu zatrli.

Vlom v Trbovljah

Drzen vlom so snoči izvršili neznani nepridipravi v Trbovljah. V prvih jutranjih urah so se lotili Špančeve gostilne, dvignili krilo kuhinjskega okna in vdrli v gostilno, kjer so nasilno odprli ročno natakaričino blagajno ter ji pobrali ves dnevni izkupiček v znesku nad 500 din. Pobrali so tudi večjo količino slivovke in si nabasali žepe z vsem živežem, ki so ga našli v lokalu. Nato so odšli proti Podlesnikovi trgovini, kjer so kar z glavne ceste skušali vdreti v trgovsko skladišče. Šum, ki so ga napravili z nasilnim odpiranjem vrat, je zbudil sosede in tatovi so se v bojazni, da jih zasačijo pri delu, poskrili in pobegnili. Policija in orožništvo sta storilcem na sledu.

Iz življenja na deželi

VELIKI PODLOG. Kako posrečena je bila misel o uvedbi sejmov v Vel. Podlogu v občini Leskovcu pri Krškem, nam kaže čedalje večja množica udeležencev. Komaj tretji sejem od uvedbe, in vendar se je trio na sejmišču preobilo ljudi in živine, tako da je bilo veliko sejmišče skoro premajhno. Sejmski odbor se je pobrigal, da so bila pota dohodna kljub prejšnjemu deževnemu vremenu. Če ne bi bilo zapore zaradi slinavke, bi gotovo prišli na sejem tudi hrvatski kmetje. Veliko povpraševanje je bilo po prašičih, ki so se tudi prodajali po ugodni ceni. Skoro nič slabše ni bilo z govejo živino. Prihodnji sejem bo v mesecu juniju. — Kraji okrog Velikega Podloga še zdaj nimajo električne razsvetljave kljub temu, da so preko svoje občine prispevali svoj denarni delež in da je večina hiš dala urediti vse potrebno za spoj z daljnovodom. Letos bo tudi gasilska četa dogotovila svojo dvorano z gledališkim odrom, a bo na odru nemogoče delo brez električne razsvetljave.

F. G. 42

Strel v grajski knjižnici

Roman

Priča: »Neutegoma smo se peljali v Mardleigh Abbey, ker mi je gospod Meredith rekel, da je v gradu pištola tega kalibra.«

Kronski sodnik: »Videti je, da vam je višji nadzornik Meredith veliko — eh — pomagal.«

Priča: »Seveda, seveda.«

Polkovnik Winter je zdaj opisal, kako so preiskali knjižnico in kako so našli v zidu drugo svinčenko; poročal je tudi o odkritju sledov na žabičji gredi in o zaslišanju gospoda Fawcetta.

Meredith je kot naslednja priča samo povedal, kako je našel pištolo z glušilom v predalu Fawcettove oblačilne mize. Nato je stopila pred sodnika nova priča, miren, sivolas mož s kratkimi vojaškimi brki.

Kronski sodnik: »Vi ste stotnik Hugh Bellamy, strelski izvedenec kriminalnega oddelka v Scotland Yardu? Dobro. Ni se vam treba spuščati v strokovne tehnične podrobnosti, razložite porotnikom samo, kaj ste ugotovili zastran obeh repetirnih pištol in zastran svinčenk.«

Priča: »Dobil sem webleyko in coltko v preiskavo. Manjša svinčenka, ki so mi rekli, da izvira iz trupla, je nedvomno kalibra .35. Mimo tega smo neoporečno dognali, da je bila izstreljena iz Coltove pištole, ki smo jo dobili v preiskavo.«

Kronski sodnik: »Ali bi to potrdili s prisego pred rednim sodiščem?«

Priča: »Da.«

Kronski sodnik: »Ali morete z isto gotovostjo reči, da je večja svinčenka, ki se je našla v vrtnem zidu, izstreljena iz webleyke?«

Priča: »O tem ni nikakega dvoma... 45ka je... a če se ne smem spuščati v strokovne tehnične podrobnosti, je to dokaj težko razložiti.«

Kronski sodnik: »Vaš podatek nam tudi tako zadostuje, stotnik Bellamy. Ali razum dopušča misel, da bi bila manjša svinčenka izstreljena iz webleyke?«

Priča (z bežnim nasmehom): »Takšna domneva bi bila zelo nerazumna, kajti stvar je povsem izključena. Mimo tega je dokazano, da je bila manjša svinčenka v resnici izstreljena iz manjše pištole.«

Kronski sodnik: »Pravite torej, stotnik Bellamy, da je svinčenka, ki jo je izstrelil lord Colchester iz tegale samokresa, tista, ki je tičala v vrtnem zidu?«

Priča: »Nedvomno.«

Kronski sodnik (zelo počasi, tehtaje vsako besedo): »Nadalje pravite, da je bila svinčenka, ki je ubila preminulega, izstreljena iz Coltove pištole?«

Priča: »eČ se smem zanesti na to, da izvira svinčenka iz trupla — da.«

Kronski sodnik: »To lahko smatramo za dokazano. Nihče ne dvomi o pravilnosti navedb štirih prič. Hvala vam, stotnik Bellamy. Naslednja priča je gospod Gerald Fawcett.«

2

Osumljenčeva izpovedba

Ko je stopil Murr Fawcett k stolu za priče, na desno od kronskega sodnika, je bil njegov obraz potrt, hkratu pa kljubovalen. Ni se ozrl v ozadje, kjer so bili zbrani mardleighabbeyski gostje, pač pa je pogledal Johna Mereditha. Precej časa sta gledala drug drugega, mož, ki je bil osumljen umora, in mož, ki mu je šla vsa zasluga, da je bil ta sum nastal. Nato se je Fawcett nasmehnil, in prijaznost njegovega smehljaja je šla Meredithu čudno do živega. S kaj neprikladno živahnostjo je mladi človek sedel na stol.

Kronski sodnik: »Vi ste Gerald Fawcett?«

Priča: »Sem.«

Kronski sodnik (z rahlo nagubanim čelom): »Kaj ste delali v Mardleigh Abbeyu?«

Priča: »Kaj sem delal? Jedel, spal in kramljal.«

Kronski sodnik (strogo): »Gospod Fawcett, opozarjam vas, da šale pred kronskim sodiščem niso na mestu.«

Priča: »To me preseneča.«

Kronski sodnik: »Izvolite se zadovoljiti s tem, da odgovarjate na moja vprašanja.«

Priča: »Doslej ste mi zadali samo enega; odgovoril sem in vam povedal, kaj sem delal v Mardleigh Abbeyu.«

Kronski sodnik: »Domnevam, da ste bili v hiši kot gost.«

Priča: »Vaša domneva je izredno pravilna.«

John Meredith je sam pri sebi kar stokal. Mladi človek je ubiral povsem napačno struno. S tem vedenjem se je mogel porotnikom samo zameriti. Seveda, fant je bil še mlad in v preklicanih škripcih, tako da si je hotel vsaj s kljubovanjem olajšati srce.

Kronski sodnik: »Kje ste bili, ko je počil strel?«

Priča: »Ne, ne, tako me ne ujamete! Če bi zdajle rekem: tam in tam sem bil, bi me vprašali: kako pa veste, da je prav tedaj počil strel. Morali bi me vprašati, kaj sem delal ob tem in tem času.«

Kronski sodnik (glasno): »Zahtevam, da odgovarjate na moja vprašanja in se vzdržujte takšnih opazk. Res bi rad vedel, kdo vodi obravnavo, vi ali jaz.«

Priča (neomajno): »To vam lahko povem: vi!«

Gospod Mallaby je buljil okrog sebe kakor razjarjen tjulenj. S težavo se je ohrabril in obnovil napad.

Kronski sodnik: »Povejte, kaj ste delali tisto popoldne, ko je doletela preminulega smrt?«

Priča: »Ali moramo res tako prežvekovati? Vso reč sem povedal že polkovniku Mergelwaterju - Sommerju, Hunnisettu in Meredithu. Kolikokrat naj jo še premeljem?«

Kronski sodnik (udari s plosko roko po mizi): »Odgovorite na moje vprašanje! Ti večni izvinki ne pričajo baš za verodostojnost vaših izpovedb.«

Priča (s stisnjenimi očmi mereč kronskega sodnika): To pomeni, da me pitate z lažnivcem?«

Stotnik Bellamy se je sklonil k Meredithu in mu zašepetal: »Ptiček je na najboljši poti, da si natakne zanko na vrat.«

MALI OGLASI

Službo dobi

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din Najmanjši znesek 17 din.

Šivilja
samostojna dobi stalno službo v privatni hiši Plača 400 din in vsa oskrba. Naslov v vseh posl. Jutra. 1392-1

Izložbenega aranžerja
iščemo. Ponudbe na Reklam Rozman, reklamno podjetje Ljubljana, Pražakova 8-I. 999-1

Knjigovodjo
honorarnega, za popoldanske ure, sprejmem. Predstaviti se osebno od 14.—16. Špetič Alojz, pasaža »Nebotičnik«. 1458-1

Postrežnico
sprejmem takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 1459-1

Hotelska kuharica
prvovrstna ali kuhar, dobi takoj mesto v moderen hotel. Ponudbe s sliko in spričevali ter zahtevki na ogl. odd. Jutra pod »R. K. 400« 1017-1

Raznašalko
18 letno, iščem. Šelenburgova ulica 1, cvetličarna »Clematis«. 1021-1

Službe išče

Vsaka beseda 50 par davek 3 din. za šifro ali dajanje naslova 5 din najmanjši znesek 12 din

Brivski pomočnik
išče stalno službo. Werk Karel (salon Franchetti), Tyrševa 20. 1461-2

INSERIRAJ V „JUTRU“!

Zaslužek

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din Najmanjši znesek 17 din.

Vsa strojepisna dela
sprejemam na dom. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 720-3

Pouk

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din Najmanjši znesek 17 din.

Pouk v nemščini
iščem Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod Nadom« 1447-4

Potniki

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din Najmanjši znesek 17 din.

Trgovski potnik
ki z lastnim avtom potuje po vsej banovini, prevzame dobro zastopstvo. Ponudbe na podružnico Jutra v Celju pod značko »Vpeljane«. 1470-5

Dragocenosti

Vsakovrstno zlato
kupuje po najvišjih cenah
ČERNE — juvelir. Ljubljana, Wolfova ul

Prodam

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din Najmanjši znesek 17 din

Velika redkost!
Zelo dobro ohrajena odeja le v redkih primerih živečega amerikanskega bizona 2 X 1.70 m poceni naprodaj. Ponudbe pod »Bizon« na podružnico Jutra Maribor. 1474-6

Cepljeno trsje
sadno drevje, divjake nudi Žiher Franjo, Zamušani, Sv. Marjeta pri Moškanjcih. — Zahtevajte cenik. 1473-6

Avto, moto

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din Najmanjši znesek 17 din

Motor 100 ccm
na pedale, ugodno prodam. Špunt, Komenskega 26. 1465-10

Stroji

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din Najmanjši znesek 17 din.

Stroj za kuhanje kave
(Ekspres) ugodno prodam. Ogleda se lahko v bifeju Slamič. 1455-29

Kapital

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din Najmanjši znesek 17 din

Družabnika
mladega, ali pomočnika išče advokat z ugledno pisarno v večjem mestu Slovenije. Ponudbe pod »Opora« na ogl. oddel Jutra. 1230 16

Posojilo
25.000 do 30.000 din posojila iščem na vknjižbo prvo mestno na vrednost din 200.000 Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Posojilo 30.000«. 252-16

V najem

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din Najmanjši znesek 17 din

Hotel in kavarna
v prometnem kraju na Gorenjskem se odda v najem z vsem kompletnim inventarjem s — toplo in mrzlo vodo Interesenti naj pošljejo ponudbe pod šifro »Industrijski kraj« na ogl. odd. Jutra. 1221-17

Mesarija
in ev. gostilna tik kolodvora in v bližini romarske cerkve v Savinjski dolini oddam v najem oz na račun. Ponudbe na podr. Jutra v Celju pod Restavracija 50« 1427-17

Trgovino tudi z gostilno
prevzamem v najem ev. kupim v večjem prometnem kraju. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Promet«. 1262-17

Lokali

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din Najmanjši znesek 17 din.

Restavracija na prodajo
v Zagrebu. Potreben kapital 200.000 din. Mesečni donos 8.000 din. Pismene ponudbe na »Interreklam, Zagreb, Masarykova 28, pod »K-4638«. 1236-19

Mlečna restavracija
dobro idoča, radi bolezni naprodaj. Vprašati in ponudbe poslati na »Alpa«, Zagreb, Frankopanska 5a. 1464-19

INSERIRAJTE V »JUTRU«

Posest

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din Najmanjši znesek 17 din

Posestvo
60 oralov na Štajerskem prodam. Ponudbe na ogl odd. Jutra pod »Donosno 997«. 1002-20

Parcelo
prodam za vrtnarijo, stanovanje in lokal. Aleksandrova c. št. 31, Pobrežje pri Mariboru. 1475-20

Novo vilo
dvostanovanjsko, parketirano, kopalnice, umivalnice, pralnica, 640 kv. m vrta, prodam prav ugodno v Trnovem, Staretova ulica, za Parno pekarno. 1454-20

Ugodna prilika
se nudi za skupno zidavo vile pri Sv. Jožefu. Proda se tudi zemljišče samo. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 1462-20

Stanovanje odda

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din Najmanjši znesek 17 din

Dvosob. stanovanje
z vsemi pritiklinami, oddam za takoj. Obirska ulica 28, Zgor. Šiška. 1469-21

Dvosob. stanovanje
parketirano, s kopalnico, umivalnico, pralnico in vrtom oddam prav ugodno. Vila za Parno pekarno, Staretova ul., Trnovo. 1453-21

Stanovanje
temeljito renovirano, 2 velikih sob s kuhinjo in kopalnico, oddam v najem proti din 760. — Ogleda se med torkom in četrtkom od 14. do 16. ure na Starem trgu 21, I. nadstr. 1460-21

Sobo odda

Beseda 1 din. davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din Najmanjši znesek 17 din

Lepo mesečno sobo
sredi mesta, takoj poceni oddam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 1452-23

Sobe išče

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din Najmanjši znesek 17 din.

Sobico
za takoj oz. za 1 februar išče gospod. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Plačnik«. 1466-23a

Opremljeno sobo
iščem za takoj ali za 1. februar. Ponudbe na oglasni odd. Jutra pod šifro »Višji oficir«. 1166-23a

Gospod
išče separirano sobo, če mogoče v mestu. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Snaga«. 1463-23a

KALODERMA Gelee
Specialno sredstvo za nego rok

Dopisi

Vsaka beseda 2 din, davek 3 din, za dajanje naslova 5 din, najmanjši znesek 20 din

Vičanka!
Levi sosed iz kino Uniona Vas prosi za cenjeni naslov pod šifro »Ista pot«. 1477-24

Razno

Vsaka beseda 2 din, davek 5 din, za dajanje naslova 5 din, najmanjši znesek 20 din.

Pot do sreče
knjigo in ostale informacije dobite zastonj, ako se obrnete na poznanega psihografologa Karmaha Zalec. 81-37

Kliševe ENO IN VEČBARVNE JUGOGRAFIKA Ljubljana Miklošičeva cesta 23

Prvovrstni trboveljski PREMOG brez prahu, koks, suha drva nudi I. Pogačnik BOHORIČEVA 5. Telef. 20-59

Od Vas je odvisno, da imate obleko vedno kot novo zato jo pustite redno kemično čistiti ali barvati v tovarni JOS. REICH Ljubljana Poljanski nasip 4-6 Pralnica — Svetlolikalnica

Samo 1 Din

Vas stane posamezna številka »Jutra«, če si list naročite. Vrhu tega pa imate kot naročnik pravico do »Jutrovega« nezgodnega zavarovanja, po katerem izplača Zedinjena zavarovalnica v Ljubljani svojcem smrtno ponesrečenega naročnika

10.000 Din

Razpis licitacije

Osrednji urad za zavarovanje delavcev bo imel v svojih službenih prostorih v Zagrebu na dan 27. januarja 1939 l. ob 11. uri, II. javno ofertalno licitacijo za oddajo pleskarskih in slikarskih del za adaptacijo prostorov okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu.

Ponudbe je treba oddati najkasneje do tega roka v zapečateni kuverti z navedbo: »Ponuda za ličilačke i slikarske radove Okružnog ureda za osiguranje radnika v Zagrebu«.

Obenem s ponudbo je položiti kavcijo po odredbah licitacijskih pogojev. Brzojavne, zakasnele ali ne po predpisih sestavljene ponudbe se ne bodo vzele v poštev.

Obrazci za sestavljenje ponudb se lahko dobe dnevno pri tehničnem odseku osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu, soba 118, začasa uradnih ur proti vplačilu din 20.—.

V Zagrebu, 18. januarja 1939.
Štev. 951-1939.

Osrednji urad za zavarovanje delavcev

Čitajte in širite »JUTRO«

Naše gledališče

DRAMA

Torek, 24.: Zaprto. (Gostovanje v Celju: Hollywood).
Sreda, 25.: Upniki, na plan. B.

OPERA

Torek, 24.: Zaprto.
Sreda, 25.: Evgenij Onjegin. Red Sreda.
Četrtek, 26.: Jolanta. Gianni Schicchi. Red Četrtek.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Torek, 24 ob 20.: Matura. B.

RADIO

Torek, 24. januarja

Ljubljana. 11: Šolska ura: Čistoča — pol zdravja (dr. F. Mis). — 12: Pisana šara (plošče). — 12.45: Poročila. — 13. Napovedi. — 13.20: Citre solo (g. Vilko Skok). — 14: Napovedi. — 18: Pester spored Radijskega orkestra. — 18.40: Odnos svetega do lepega (g. Fr. Terseglav). — 19. Napovedi, poročila. — 19.30: Nac. ura. — 19.50: Vesela kronika. — 20: Slovenski vokalni kvintet. — 20.45: Koncert Radijskega orkestra. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Odmevi iz Amerike (plošče).

Sreda 25. januarja

Ljubljana 12: Angleške skladbe (plošče). — 12.45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13.20: Ruski zvoki (plošče). — 14: Napovedi. — 18: Mladinska ura: Arnošt Adamič: Katastrofa v rudniku — zvočna slika. — 18.40: 20 let razvoja jug. socialne politike z vidika delavskega prava (dr. B. Alujevič). — 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Nac. ura. — 19.50: Uvod v prenos. — 20: Prenos iz ljubljanske opere. V odmoru: Glasbeno predavanje (g. V. Ukmar) ter napovedi in poročila.

Beograd 17.20: Orkester in narodni napevi. — 20: Humor. — 20.50: Prenos koncerta. — 22.15: Petje. — **Zagreb** 20: Prenos opere iz Ljubljane. — **Praga** 19.25: Češke pesmi. — 20: Operna glasba. — 21.10: Simfonični koncert. — 22.20: Plošče. — **Varšava** 21: Klavirski koncert. — 22: Plošče. — **Sofija** 18: godba. — 18.45: Klavirske skladbe. — 10.15: Operni prenos. — 22: Lahka in plesna muzika. — **Dunaj** 12: Delavski koncert. — 13.15: Orkester. — 16: Vesela muzika. — 19: Impresionistična klavirska muzika. — 20.10: Dunajski filharmoniki. — 22.30: Dunajska glasba. — **Berlin** 20.10: Pester spored. — 22.30: Plesni orkester. — 24: Nočni koncert. — **München** 19.20: Pevska ura. — 20.10: Plesni orkester. — 21.20: Komorna glasba. — 22.30: Kakor Dunaj. — **Pariz** 19: Klavirski koncert. — 19.30: Lahka godba. — 20.30: Recitacije in petje. — 21.30: Skladbe R. Straussa.

Hiša v Beogradu za 900.000 din

Nujna prodaja luksuzne hiše, zidane 1937. l., pritličje in tri nadstropja. Fronta 18 m; zemljišče 400 kv. m. — Točna renta din 120.000 letno. — Prodaja biro »ARGUS«, Beograd, Terazije 1/I.

OLLA GUM...!? NAJNOVEJŠA ZMAGA Velika Zlata kolajna na Pariški svetovni razstavi 1937

G. Th. Rotman:

Kapitan Kozlostrelec gre leve lovit

61

Kapitan je brcal in suval kakor obseden. Z eno roko je izdrl bodalo, z drugo samokres, a kaj, ko zveri ni bilo moči zadeti; tako hitro, čedalje hitreje ga je vlekla čez drn in strn, da je bil kmalu podoben zmečkani tepki!

Zahvala

Vsem, ki so ob smrti našega predragega soproga, brata, svaka in strica sočustvovali z nami, izrazili pismeno sožalje, poklonili krasne vence in cvetje, ter blagega pokojnika spremili na njegovem zadnjem potu izrekamo najprisrčnejšo zahvalo.

ČRNOMELJ, dne 21. januarja 1939.

Žalujoča soproga ANA ZAMPA in sorodniki

†

Potrti globoke žalosti naznanjamo vsem prijateljem in znancem, da je naš ljubljeni oče, gospod

RUTAR ANTON

TRGOVEC IN POSESTNIK

dne 21. januarja 1939. po kratki in težki bolezni za vedno zaspal.

Na zadnji poti ga spremimo dne 23. januarja na domače pokopališče.

GRAHOVO, 24. januarja 1939.

ŽALUJOČI OSTALI

†

Umrl je naš dolgoletni član, gospod

ANTON FRITZ

mizarski pomočnik

Pogreb bo v torek 24. januarja ob 16. uri iz mrtvašnice splošne bolnišnice k Sv. Križu.

Vzornega zadružnika ohranimo v trajnem spominu.

LJUBLJANA, 23. januarja 1939.

Produktivna zadruga ljubljanskih mizarjev Ljubljana—Vič

†

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem javljamo žalostno vest, da je naš sin, brat in svak, gospod

Zupančič Janez

v Skoplju nenadoma preminul.

Pokojnika bomo pokopali v Ljubljani v sredo, dne 25. t. m. ob 16. uri popoldne.

Pogreb bo z glavnega kolodvora k Sv. Križu.

Blag mu spomin!

Starši, brat, sestri in ostali

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.